

**TANGOLAULUKILPAILIJOIDEN
JULKISUUSKUVA JA TÄHTEYS LEHDISTÖSSÄ
VUOSINA 1985 – 1998**

Diskurssiteoreettinen lehdistöanalyysi

Pro gradu -tutkielma

Paula Jaakkola

HELSINGIN YLIOPISTO

Musiikkitieteen laitos

Toukokuu 1999

URN: NBN:fi-fe19991232

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
2. TANGOMARKKINAT JA TANGOLAULUKILPAILU V. 1985-1998	6
2.1. TAPAHTUMAN SYNTY JA TANGOMUSIIKIN EDISTÄMISYHDISTYS R.Y.	6
2.2. TANGOMARKKINAT-TAPAHTUMAN VOITTOKULKU	8
2.3. TANGOLAULUKILPAILU	9
2.3.1. <i>Karsintajärjestelmä</i>	11
2.3.2. <i>Tuomaristo</i>	12
2.4. MTV:N JA AURAVIIHTEEN TOIMENKUVA TANGOMARKKINOILLA	13
3. DISKURSSIT JA TÄHTEYS — METODOLOGIAN JA NÄKÖKULMAN MÄÄRITTELYÄ	15
3.1. DISKURSSIANALYYSI TUTKIMUSMETODINA	15
3.1.1. <i>Diskurssianalyysin peruslähtökohdat</i>	15
3.1.2. <i>Diskurssien valtataistelu</i>	17
3.2. TÄHTEYDEN MÄÄRITTELYÄ	22
3.2.1. <i>Tähteyden synty ja historia</i>	22
3.2.2. <i>Median rooli tähdestä saatujen mielikuvien rakentajana</i>	24
3.2.3. <i>Tähti-imagon ristiriitaisuus</i>	26
3.2.4. <i>Persoona — tähteyden ydin</i>	28
4. LEHTIAINEISTON YLEINEN KARTOITUS — VUODET 1985-1998	32
4.1. PÄIVÄLEHDET	32
4.2. ILTAPÄIVÄLEHDET	34
4.3. AIKAKAUSLEHDET	34
5. TANGOLAULUKILPAILIJAT LEHDISTÖSSÄ V. 1985-1998	36
5.1. KILPAILUTUOMARISTON LAUSUNNOT	36
5.1.1. <i>Aiheet</i>	37
5.1.2. <i>Laulukilpailijan rakentunut identiteetti</i>	42
5.2. MUIDEN ASiantuntijoiden LAUSUNNOT	43
5.2.1. <i>Aiheet</i>	43
5.2.2. <i>Asiantuntijoiden väliset valtasuhteet</i>	47
5.2.3. <i>Laulukilpailijan rakentunut identiteetti</i>	48
5.3. FINALISTIEN YHTEISESITTELYT	49
5.3.1. <i>Aiheet</i>	49
5.3.2. <i>Laulukilpailijan rakentunut identiteetti</i>	58
5.4. TOIMITTAJIEN LAUSUNNOT JA ARVIOINNIT	60
5.4.1. <i>Aiheet ja henkilöt</i>	61
5.4.2. <i>Laulukilpailijan rakentunut identiteetti</i>	68
5.5. YKSITTÄISET FINALISTIT	70
5.5.1. <i>Aiheet ja henkilöt</i>	70
5.5.2. <i>Laulukilpailijan rakentunut identiteetti</i>	78
5.5.3. <i>Kuka nostetaan esiin ja miksi?</i>	80
6. TANGOLAULUKILPAILIJOIDEN TÄHTEYS LEHTIAINEISTOSSA	82
6.1. HISTORIAALLINEN NÄKÖKULMA	82
6.2. TAVALLISUUS – EPÄTAVALLISUUS	85
6.3. TUTTUUS VAI TUNTEMATTOMUUS?	87
7. LOPUKSI	90
LÄHTEET	93

1. JOHDANTO

Seinäjoen Tangomarkkinat on musiikkitapahtumana noussut yhdeksi merkittävistä ilmiöistä suomalaisessa musiikkikulttuurissa ja -bisneksessä. Tangolaulukilpailu on muodostunut tapahtuman keskipisteeksi ja se on saanut paljon julkisuutta kotimaisissa tiedotusvälineissä. Neljäntoista vuoden aikana tätä laulukilpailua on käsitelty paljon lehdistössä. Tapahtuman alusta alkaen saama mittava julkisuusarvo on mitä todennäköisimmin perustunut siihen, että MTV-televisioyhtiö on lähettänyt tangolaulukilpailun suorana joka vuosi. Utiskynnys ylitettiin näin jo heti ensimmäisenä vuonna.

Haluan pro gradu -tutkielmani avulla selvittää sitä, miten lehdistö on vuosien varrella käsitellyt laulukilpailijoita. Tutkimusaineisto koostuu täten lehtiartikkeleista vuosilta 1985-1998. Oletan, että lehdistö ja muut joukkoviestimet kertovat ympäröivästä todellisuudesta tietyllä tavalla. Se, minkälaista kuvaa juuri lehdistö on muokannut tangolaulukilpailijoista, on tutkimukseni yksi pääkysymys. Lähtökohtaolettamukseni on, että kilpailufinalisteja on lehdistössä nostettu yhä enemmän tähden kaltaiseen asemaan, vaikka ei tiedetä kuka lopullinen voittaja — todellinen tähti — edes on.

Keskeinen tutkimusongelma on täten se, voiko laulukilpailijoita ylipäänsä pitää tähtinä lehtikirjoittelun perusteella. Elokuvatähti määritellään sellaiseksi ihmiseksi, joka toimii julkisuudessa ja jonka työn ja ammatin lisäksi myös hänen henkilökohtainen persoonansa nousee huomionkohteeksi (Gledhill 1991: xiii). Tutkimusongelman selvittämiseksi on pohdittava ensin minkälaisia ominaisuuksia tähtiin yleensä liitetään. Tutkimuksen kannalta olennaisia lisäkysymyksiä ovat tämän jälkeen: Minkälaisin keinoin ja tavoin tähteys esiintyy lehtikirjoittelussa? Miten tavat ovat muuttuneet vuosien varrella?

Oletan, että kirjoittelussa ilmenee kaksi olennaista tapaa, joilla kirjoittelu on selkästi muuttunut: se, miten tiettyjä kilpailijoita tuodaan esiin muiden yli, ja se mitä asioita kilpailijoista kerrotaan ja mitä heiltä kysytään. Käsitteleekö lehdistö kilpailua yhä enemmän persoonien ja tietoisesti esiinnostamiensa persoonien kautta, on yksi lisäkysymys. Synnyttääkö se mediapersoonia ennen kuin tiedetään kuka todellinen voittaja (tangokuningas tai -kuningatar) kilpailussa on? Ja minkälaisen painoarvon saavat laulufinalistien musiikilliset ja toisaalta ulkomusiikilliset tekijät?

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys perustuu diskurssianalyysiin ja tähteyden määrittelyyn. Lehtiartikkelien jäsentämisessä ja sen sisällön purkamisessa olen soveltanut diskurssianalyysimetodia, jonka kautta pyrin selvittämään minkälaisia asioita, teemoja eli diskursseja, laulukilpailijoista kerrotaan. Koska oletan tähteysideologian olevan havaittavissa lehtimateriaalissa, kartoitan erilaisia tähteyden määritelmiä ja pohdin sitä, miten kyseiset luonnehdinnat mahdollisesti esiintyvät tutkimassani aineistossa.

Diskursiivisilla lähtökohdilla ja tähteyden määrittelyillä on selviä yhtymäkohtia, jotka ovat lyhyesti seuraavia. 1) Diskurssianalyysin perusoletus on se, että kielen käyttö (tässä siis mediakirjoittelu) rakentaa ja uusintaa todellisuutta. Tähtiteorioiden mukaan media konstruoi ja vahvistaa tähdestä saatuja mielikuvia. 2) Tähten imago eli identiteetti on hajautettuna eri mediajulkaisuissa ja niissä yhdistyvät ristiriitaiset ja samaan aikaan esiintyvät ominaisuudet. Diskursiivinen maailma käsittää aina moninaisen sosiaalisen todellisuuden. 3) Tähteydessä yhdistyvät tähden työ ja persoona vähintään samanarvoisiksi huomionkohteiksi. Tämän tutkimuksen lehtiaineistossa esiintyvät toistuvat eli vahvat diskurssit kietoutuvat nimenomaan työn ja persoonan ympärille.

Olen rajannut aiheen niin, että keskityn Seinäjoella järjestettyyn loppukilpailuun ja sen

ympärille rakentuvaan lehtikirjoitteluun. En puutu lehtiartikkeleihin, jotka käsittelevät Tangomarkkinat-tapahtumaa yleisesti, vaan nimenomaan siihen, miten jokaisena vuonna on tuotu laulufinalisteja esiin. En myöskään puutu loppukilpailuviikkoa edeltävään tai kilpailuvoiton jälkeiseen kirjoitteluun. Tosin aikakauslehtien harvemman ilmestymisen vuoksi käsittelen kirjoittelua näiden lehtien osalta kahden viikon ajalta ennen kilpailua.

Tutkimusaineistoni koostuu kymmenestä lehdestä: valtakunnallisista *Helsingin Sanomat*, *Ilta-Sanomat* ja *Iltalehti*, maakuntalehdistä *Ilkka*, *Pohjalainen* ja *Aamulehti* sekä aikakauslehdistä *Apu*, *Seura*, *Anna* ja *Me Naiset*. On selvää, että täysin kaikenkattavaa kuvaa lehdistön tavasta käsitellä kilpailijoita ei näiden lehtien tutkimuksen kautta tule. Olen pyrkinyt valitsemaan lehdet niin, että niiden avulla voidaan kuitenkin hahmotella suuntaa-antavia, yleisiä linjauksia. Tangomarkkinat järjestetään Seinäjoella, joten mielestäni maakuntalehdet *Ilkka* ja *Pohjalainen* ovat oleellisia tutkimuksen kannalta paikallisuutensa vuoksi. *Aamulehden* olen valinnut vastapainoksi paikallisille lehdille sekä myös sen suhteellisen laajan levikkinsä vuoksi. *Helsingin Sanomat* ja iltapäivälehdet valtakunnallisina ja laajalevikkisinä julkaisuina ovat välttämättömiä tutkimuksen kannalta. Aikakauslehdistä *Apu* ja *Seura* ovat käsitelleet Tangomarkkinoita enenevässä määrin kilpailua ennen. *Anna* ja *Me naiset* -lehdet selkeämmin naistenlehtinä ovat mielestäni hyvä vertailupohja niille.

Pro gradu -tutkielmani luvut koostuvat seuraavasti. Johdannon jälkeen teen lyhyen yleisselvityksen Tangomarkkinoista. Käyn läpi tapahtuman syntyä ja historiaa. Paneudun myös laulukilpailun osatekijöihin: sen ominaispiirteisiin, osallistujamääriin ja karsintajärjestelmään. MTV3-televisioyhtiö¹ ja Auraviihde-ohjelmatoimisto kuuluvat erottamattomana osana Tangomarkkinat-organisaatioon, joten käsittelen lyhyesti myös niiden

¹ MTV-televisioyhtiön nimi muutettiin vuonna 1993 MTV3:ksi. Tässä tutkimuksessa käytän nimeä ko. ajallisen jaon mukaan.

toimenkuvaa tämän tapahtuman ja ilmiön osalta. Luvussa kolme kartoitan tutkimukseni teoreettista pohjaa.

Tämän jälkeen siirryn tutkimusaineiston yleiseen kuvailuun. Käyn läpi lyhyesti tutkittujen lehtien yleisiä suuntauksia eli niille ominaisia tapoja käsitellä aihetta sekä määrällisesti että esilletuotujen teemojensa kautta. *Helsingin Sanomat* kirjoittaa asiasta eri tavalla kuin maakuntalehdet, ja toisaalta paikalliset lehdet käsittelevät kilpailua eri tavoin kuin muiden paikkakuntien lehdet jne. Viides luku käsittää varsinaisen aineistoanalyysin, jossa käyn diskurssianalyttisesti läpi tapoja, joilla lehdistö kirjoittaa laulajista. Lopulta kuudennessa luvussa pyrin löytämään tähteyteen liittyviä aineksia lehtiartikkeleista. Samalla pohdin laulukilpailijoiden mahdollista tähti-identiteetin rakentamista niissä.

Viimeisessä yhteenkokoavassa luvussa kaikkien edellisten osatekijöiden kautta pyrin lyhyesti kartoittamaan aineistosta nousseita ominaispiirteitä ja pohtia minkälaista julkisuuskuvaa lehdistö on kilpailijoista muodostanut 14 vuoden aikana.

Mielestäni medialla on yhä enemmän valtaa nostaa haluamiaan asioita esiin sosiaalisesta todellisuudestamme. Tangomarkkinoiden ja laulukilpailijoiden ympärille on kehittynyt niin suuri julkisuus, että mielestäni on tärkeää purkaa tätä vyyhtiä. Juuri tämä median valta kertoa heistä kiinnostaa minua. Haluaisin nähdä laulukilpailijat musiikin ammattilaisina, mutta heidän ulkomusiikillisten ominaisuuksien ilmestyminen lehtikirjoitteluun antaa mielestäni aihetta pohtia ilmiötä tarkemmin. Ovatko he enemmän tähtiä kuin muusikkoja? Missä raja muusikkouden ja tähteyden välillä kulkee? Otamme usein mediasta tulevan tiedon vastaan pureskelematta ja miettimättä sen enempää mitkä voimat tai kulttuuriset ajattelutavat joukkoviestimien luomien totuuksien takana ovat. Miltei silmiinpistävää on se, että yhä enemmän on luotu jokaiselle finalistille tiettyä kaavaa noudattava mediaidentiteetti. Kuitenkin

tämä julkisuus suurimmalla osalla finalisteista kestää vain pienen hetken. Monet "tähdenalut" unohtuvat sosiaalisesta todellisuudestamme, kun tangokuningas ja -kuningatar — kilpailun voittajat — saavat todellisen oikeutuksen tähteyteen.

2. TANGOMARKKINAT JA TANGOLAULUKILPAILU V. 1985-1998

2.1. Tapahtuman synty ja Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y.

MTV:n ohjelmajohtaja Tauno Äijälä, Katja Äijälä, Ilmajoen musiikkijuhlien taiteellinen johtaja Lasse Lintala sekä Maija-Liisa Lintala ideoivat 1980-luvun alussa tangotapahtumaa Ilmajoen Ilmajoen oopperajuhla tuotti tappiota, ja näitä kuluja peittämään haluttiin järjestää kevyen musiikin kesätapahtuma. Tangojuhlan keskeiseksi ohjelmanumeroksi kaavailtiin tangolaulukilpailua, josta MTV-televisiokanava saisi uuden ohjelman. Juhlan muita tapahtumia olivat mm. ravit, golf, lavatanssin suomenmestaruuskilpailut ja erilaiset konsertit ja tanssitilaisuudet. Juhlan nimeksi tuli Tangomarkkinat. Tangomusiikki oli tunnetusti lavatanssiperinteeseen kuuluvaa ja sitä pidettiin tuohon aikaan keski-ikäisen väestön mielimusiikkina. Festivaalin kohderyhmäksi ajateltiin nimenomaan keski-ikäisiä suomalaisia tangon ystäviä ja lavatanssijoita. (Lintala 1999, Pitkäkoski 1999, Tmtk 1985.)

Tapahtumapaikkana piti alustavissa suunnitelmissa olla Ilmajoki, mutta kunnalla ei ollut varaa eikä tiloja toisen suuren hankkeen toteuttamiseen. Tangotapahtumaa tarjottiin lopulta naapurikuntaan Seinäjoelle, joka hyväksyi idean. MTV:n kanssa tehtiin sopimus siitä, että se sai olla osallisena Tangomarkkinat-laulukilpailun suunnittelussa ja toteutuksessa sekä lisäksi sai televisioida ohjelman suorana lähetyksenä. (Lintala 1999.)

Tangomarkkinoita suunnittelemaan ja toteuttamaan perustettiin Seinäjoelle Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y. 25.1.1985. Siihen kuuluivat Ilmajoen puolelta Ilmajoen musiikkijuhlat r.y., Viihdekuoro Marit ja Mikot ja Seinäjoen puolelta Seinäjoen Maila-Jussit r.y. sekä Seinäjoen kaupunki ns. äänivallattomana jäsenenä. Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin Reijo Pitkäkoski, Maila-Jussien silloinen puheenjohtaja. Hänestä tuli yhdistyksen

toiminnanjohtaja vuonna 1996. (Tmtk 1985; 1996, Pitkäkoski 1999.)

Yhdistys on toiminut aattellisena järjestönä eli se ei ole saanut tuottaa taloudellista voittoa. Yhdistyksen toiminta on perustunut pääasiassa vapaaehtoistyöhön. Yksi sen tavoitteista on ollut pyrkiä kohottamaan tangomusiikin tasoa ja tunnettavuutta Suomessa sekä edistämään tango- ja viihdemusiikkikulttuuria. Käytännössä se on tarkoittanut konserttien, kurssien, kilpailujen, tangosävellys- ja sanoituskilpailujen järjestämistä sekä tangokappaleiden orkesterisovitusten kartuttamista. Toimintansa tukemiseksi se on saanut ottaa vastaan lahjoituksia ja järjestää Tangomarkkinoita ja erilaisia tilaisuuksia. (Tmtk 1985, Lintala 1999.) Ensimmäisinä vuosina yhdistys joutui ottamaan lainaa pystyäkseen järjestämään Tangomarkkinat-tapahtuman. Rahallista apua tuli myös yhteistyökumppaneilta. Voitot yhdistys on vuosien aikana jakanut stipendeinä yhdistyksen jäsenten toimintaan sekä myös ulkopuolisille henkilöille ja organisaatioille. (Pitkäkoski 1999.)

Vuonna 1995 yhdistyksen nimi muutettiin Tango- ja viihdemusiikin edistämisyhdistys r.y:ksi (Tmtk 1995) tarkoituksena toimia kaikenkattavasti viihdemusiikin edistämisen hyväksi (Lintala 1999). Vuonna 1998 r.y. muuttui osakeyhtiöksi, mikä tarkoitti sitä, että sen toimintamotiivit muuttuivat kaupallisiksi. Toimitusjohtajaksi nimitettiin yhdistyksen toiminnanjohtaja Reijo Pitkäkoski. Osakkeenomistajina olivat yhdistyksen vanhat jäsenet: Ilmajoen musiikkijuhlat (36%), Maila-Jussit (36%), Marit ja Mikot (8%) sekä uutena osakkaana Seinäjoen kaupunki (20%) (Tmtk 1998). Syynä muutokseen oli lähinnä liiketaloudellisen toiminnan helpottaminen: nyt oli mahdollista vararahastoida vuoden tuottoja tulevan vuoden tapahtumaa varten. Tangomarkkinat-osakeyhtiö on hoitanut tangofestivaalin organisointia, konsertti- ja tapahtumalippujen myymistä sekä yhteistyökumppaneiden ja sponsoreiden sopimuksia sekä maksanut mm. Tangomarkkinoiden toimiston työntekijöiden palkat. Tapahtuman tuotto on jaettu osakkeenomistajien kesken. Osakeyhtiön rinnalla on

toiminut edelleen aatteellinen järjestö (Tango- ja viihdemusiikin edistämisyhdistys), joka on hoitanut Seinäjoella sijaitsevaa Olavi Virta — Tangon ja viihteen Hovi -näyttelyä ja maksanut tämän tilan vuokran sekä työntekijöiden palkat. (Lintala 1999, Pitkäkoski 1999.)

2.2. Tangomarkkinat-tapahtuman voittokulku

Ensimmäiset Tangomarkkinat järjestettiin heinäkuussa 1985 kaksipäiväisinä. Ensimmäiset järjestämisvuodet (1985-1988) olivat tappiollisia Tangomusiikin edistämisyhdistykselle, vaikka kävijämäärä kasvoi 18 000 ihmisestä 26 000 vierailijaan. Varsinkin vuosi 1988 oli viedä markkinahankkeen konkurssin partaalle, kun yhdistyksen tuottama Olavi Virrasta kertova *Kun ilta ehtii* -musikaali tuotti puolen miljoonan markan tappiot. Tapahtuma olisi selvinnyt tappioita ilman tämän musikaalin järjestämistä. Vasta vuonna 1989 Tangomarkkinat pääsi jaloilleen taloudellisesti. Arveltiin kävijämäärän lisääntymisen johtuvan osaksi aurinkoisesta säästä; ensimmäisiä vuosia olivat leimanneet sadeilmat, jolloin ulkoilmatapahtumat olivat jääneet ilman yleisöä. Lisäksi ajateltiin yleisesti, ettei tangomusiikkiperinne ollut koskaan kuollut Pohjanmaalla, paritanssi ja lavakulttuuri olivat elpymässä, joten tilaus tämäntyypiselle tapahtumalle oli ilmeistä (Pitkäkoski 1999). (Tmtk 1985-1989.)

Vuodesta 1989 eteenpäin Tangomarkkinat on lähes joka vuosi rikkonut ennätysksiä kävijämäärissä. Myös tapahtuman budjetti ja tuotto ovat kasvaneet. Useat tunnetut suomalaiset viihdetaiteilijat ovat esiintyneet markkinoilla erilaisissa tilaisuuksissa. Myös markkinaohjelmistoa on kartutettu vuosien varrella mm. Kuninkaallisten konserteilla, kirkkokonserteilla ja tangoseminaareilla. Markkinapäiviä on lisätty, ja kymmenjuhlavuotenaan 1994 Tangomarkkinat oli seitsemänpäiväinen, mikä vaikutti ehkä siihen, että sinä vuonna tangoili ensimmäistä kertaa yli 100 000 ihmistä tapahtumassa.

Finland Festivals -ketjun kesäjuhlista Tangomarkkinat oli vuoden 1993 toiseksi suurin tapahtuma myytyjen lippujen perusteella ja vuonna 1994 kaikkein suurin. Juhlavuoden jälkeen markkinat vakiintuivat viisipäiväisiksi, ja seuraavan kerran 100 000 kävijän raja ylittyi vuonna 1997. (Tmtk 1989-1997.)

Tangomarkkinat-tapahtuma sai jo ensimmäisinä toimintavuosinaan taloudellista tukea erilaisilta sponsoreilta ja yhteistyökumppaneilta. Festivaalin menestyksen kasvaessa ja julkisuusarvon lisääntyessä sponsorien kiinnostus on lisääntynyt entisestään. Tangomarkkinat Oy:n toimitusjohtaja Pitkäkoski (1999) mainitsee kiinnostuksen nousseen etenkin vuoden 1989 jälkeen, jolloin Arja Koriseva voitti laulukilpailun ja vuoden 1995 jälkeen, jolloin Jari Sillanpää nousi tangokuninkaaksi.

Ensimmäisenä vuonna tapahtumasta raportoivat pääasiassa paikalliset lehdet *Ilkka*, *Pohjalainen* ja *Etelä-Pohjanmaa* ja paikallinen radioasema. Osassa suurilevikkisistä lehdissä *Ilta-lehdessä*, *Aamulehdessä* ja *Helsingin Sanomissa* kirjoitettiin myös aiheesta. Jo seuraavana vuonna kiinnostus oli kasvanut: paikallisten lehtien lisäksi valtakunnalliset päivä- ja aikakauslehdet kirjoittivat tapahtumasta, ja muutamat paikallisradiot lähettivät markkinaperjantaina suoraa ohjelmaa Seinäjoelta. Jo vuonna 1989 joitakin ulkomaisen median edustajia oli paikalla Seinäjoella, sekä ensimmäistä kertaa *Yleisradion* televisiouutislähetysessä mainittiin tapahtumasta. (Tmtk 1985-1989.) Suomen lehdistö on raportoinut näihin päiviin saakka Tangomarkkinoista yhä enenevässä määrin. Lisäksi myös ulkomaiset toimittajat ovat olleet kiinnostuneita suomalaisesta tangoilmiöstä.

2.3. Tangolaulukilpailu

Tangomarkkinoiden keskeisimmäksi ohjelmanumeroksi on muodostunut tangolaulukilpailu. Kilpailussa on esitetty eurooppalaisia tangoja suomalaistyyllisesti sovitettuina sekä

Tangomarkkinoiden järjestämän tangon sävellys- ja sanoituskilpailun voittokappaleita². Miesvoittaja on saanut tittelikseen tangokuningas, ja naisvoittajaa on kutsuttu tangokuningattareksi. Toiseksi ja kolmanneksi sijoittuneita on kutsuttu tangoprinssieiksi ja -prinsessoiksi. Vuosien kuluessa tittelin merkitys on kasvanut. Se on merkinnyt voittajille mainetta ja kuuluisuutta, levytyssovimuksen ja keikkoja eli lauluesiintymisiä lähes vuodeksi eteenpäin.

Vuosina 1985 ja 1986 kilpailu oli tarkoitettu vain miehille. Perinne tangonlaulamissa oli yleensä ollut miesten hallinnassa (esim. Olavi Virta, Toivo Kärki, Eino Grön, Reijo Taipale). Lisäksi ajateltiin, että tangokappaleet eivät ole tarkoitettu naisille laulettaviksi. Järjestäjien mieli lopulta muuttui, kun naisten poissaoloa kilpailussa kritisoiitiin useilla tahoilla. Vuonna 1987 kilpailussa oli erikseen tangokuningatarsarja naisille. (Lintala 1999, Oinonen 1999.)

Tangokuningas- ja -kuningatarkilpailu on nostattanut arvoaan tärkeänä ponnahduslautana tuntemattomille laulajille, jotka haluavat tango- ja iskelmäuralle. Kilpailuun osallistujien määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Ensimmäisinä vuosina kuninkaaksi pyrkiviä oli yli sata, mutta naisten tullessa mukaan vuonna 1987 kilpailijoiden määrä kaksinkertaistui. Vuodesta 1992 asti yrittäjiä on joka vuosi ollut yli tuhat laulajaa. Suurin määrä on ollut vuonna 1996, jolloin kilpailijoita oli 1727. Nais- ja mieskilpailijoita on aina ollut tasaväkisesti; miehiä useimpina vuosina kuitenkin vähän enemmän. (Tmtk 1985-1997.)

Yksi merkittävä piirre kilpailussa on ollut se, että laulajat ovat saaneet osallistua siihen rajattoman määrän. Niinpä jopa edellisvuosien finalistit ovat osallistuneet kisaan uudestaan tavoitteenaan kuninkaan tai kuningattaren titteli. Alkukarsinnoissa suurin osa laulajista on

² Laulukilpailu on ollut tärkeä kanava uusille tangosävellyksille. Yhä enevässä määrin kilpailussa on esitetty sävellyskilpailussa menestyneitä kappaleita.

osallistunut kilpailuun aikaisemminkin. Esimerkiksi vuonna 1997 alkukarsintoihin osallistui yhteensä 1 495 artistia, joista vain 370 olivat ensikertalaisia. (Tmtk 1997.)

Vuodesta 1991 lähtien on järjestetty kesäkuussa tangogaalaristeily, jossa kymmenen finalistia on saanut esiintyä laivayleisölle. Paikalla on yleensä jo ollut osa Seinäjoen tuomareista, jotka ovat voineet muodostaa ensikäsityksiään kilpailijoista. Laivayleisö on voinut tässä tilaisuudessa äänestää voittajasuosikkejaan, mutta MTV3:n musiikkipäällikön Ari Oinosen mielestä tällä ei ole ollut vaikutusta lopullisiin tuomareiden päätöksiin. (Oinonen 1999.)

2.3.1. Karsintajärjestelmä

Tangolaulukilpailua on alkuvuosista lähtien leimannut perusteellinen karsintajärjestelmä, jossa monen eri vaiheen kautta valitaan kymmenen finalistia Seinäjoen Tangomarkkinoiden loppukilpailuun. Kahtena ensimmäisenä vuonna laulukilpailijat lähettivät äänikasetin MTV:n tuomaristolle kuunneltavaksi, joista valittiin osa *Apu*-lehden järjestämiin välikarsintoihin laulamaan. Heistä valittiin kymmenen finalistia Seinäjoelle, joista vielä perjantain finaalin karsinnassa pudotettiin neljä pois, ja lauantain finaalissa kuusi miestä tavoitteli tangokuninkaan titteliä. (Oinonen 1999, Tmtk 1985; 1986.)

Kolmantena toimintavuonna karsintaprosessi muuttui, kun raisiolainen ohjelmatoimisto Auraviihde teki yhteistyösopimuksen Tangomarkkinoiden ja MTV:n kanssa. Auraviihteen toimitusjohtaja Seppo Kulmalan mielestä äänikasettien perusteella laulajat saatettiin epätasa-arvoiseen asemaan: nauhojen huono laatu saattoi vaikuttaa epäedullisesti hyvän laulajan suoritukseen ja päinvastoin. Parhaimpien laulajien löytäminen ei siis onnistunut välttämättä tämän keinon kautta. Auraviihde kehitti kilpailua varten aluekarsintakiertueen, joka on noudattanut samantyyppistä kaavaa vuoteen 1999 asti. Kevään aikana on järjestetty yli 60

paikkakunnalla ympäri Suomea ja Ruotsia alkukilpailuja, joissa laulajat ovat esittäneet tangokappaleita kiertuebändin kanssa. Lisäksi jokainen kilpailusuoritus on videoitu, ja nämä videonauhat on arvioitu vielä kiertueen jälkeen. (Kulmala 1999.) Laulajista noin 100 on päässyt semifinaaliin, joista on ensin valittu 20 parasta ja heistä lopulliset kymmenen Seinäjoelle pääsevää finalistia: viisi miestä ja viisi naista. Lopullisessa lauantain finaalissa on esiintynyt vuodesta 1987 lähtien kolme kuningatar- ja kolme kuningasehdokasta. (Tmtk 1987-1998.)

2.3.2. Tuomaristo

Monivaiheisen karsinnan johdosta kilpailun tuomaristo on vaihtunut niin, että aluekarsinnoissa on usein istunut eri raati kuin Seinäjoen finaalissa. Alkukarsintakilpailun tuomaristo on valinnut omat suosikkinsa jokaisella paikkakunnalla, mutta nämä ratkaisut eivät ole vielä taanneet sitä, että valitut pääsevät Seinäjoelle. Tasoerot ovat voineet olla huomattavia eri kilpailupaikasta riippuen, joten jokainen laulusuoritus on tallennettu kuvanauhoille, jotka arvioi eri tuomaristo: MTV:n edustaja, Tangomarkkinoiden edustajat sekä Auraviihteen edustaja. (Oinonen 1999, Kulmala 1999.) He ovat viime kädessä päättäneet semifinaalikarsintaan päässeet satakunta laulajaa. Semifinaalissa on jo istunut lähes sama raati kuin Seinäjoen loppukilpailussa (Oinonen 1999).

Loppukilpailun voittajat on joka vuosi valinnut tuomaristo, joka on koostunut lähinnä musiikki- ja viihdealaa edustavista ihmisistä, toimittajista sekä maallikoista eli musiikinkuluttajien edustajista (Oinonen 1999). Osa tuomariston jäsenistä on vakiinnuttanut paikkansa raadissa: MTV:n musiikkipäällikkö Ari Oinonen, joka on istunut raadissa joka vuosi; entinen Ilmajoen musiikkijuhlien ja Tangomarkkinoitten taiteellinen johtaja Lasse Lintala, joka raadissa vuodesta 1987; sekä MTV:n ohjelmapäällikkö Päiviö Pyysalo, joka on

toiminut raadin puheenjohtajana vuodesta 1990. Muut tuomariston jäsenet ovat vaihtuneet noin kahden vuoden välein. Myös kilpailuyleisö paikan päällä ja viimeisimpinä vuosina myös televisioyleisö on saanut äänestää omaa finalistisuosikkiaan, mutta tämä kansan ääni ei ole MTV3:n musiikkipäällikkö Ari Oinosen (1999) sanojen mukaan koskaan suoraan vaikuttanut tuomariston lopullisiin voittajavalintoihin.

Tuomariston jäsenet toisistaan poikkeavine taustoineen ovat kiinnittäneet laulukilpailijoissa huomiota erilaisiin asioihin. Ari Oinonen (1999) arvioi, että joku saattaa kuunnella puhtaasti laulusuoritusta, joku toinen taas kiinnittää huomiota kokonaisolemukseen tai arvoon julkisuuden henkilönä, mediatuotteena. Oinosen mukaan laulajien ulkomuotoon ja olemukseen on aina kiinnitetty huomiota musiikillisen osaamisen lisäksi, vaikka siitä ei alkuvuosina niin selvästi ole puhuttu julkisuudessa.

2.4. MTV:n ja Auraviihteen toimenkuva Tangomarkkinoilla

MTV-televisioyhtiö sai tangolaulukilpailusta uuden ohjelman, jonka arveltiin kiinnostavan suomalaista televisioyleisöä. Kaikenlaiset kilpailut ovat Ari Oinosen (1999) mukaan olleet aina suosituimpien ohjelmien joukossa, kuten missikilpailut, *Syksyn sävel* tai *Eurovision laulukilpailut*. MTV on lähettänyt sekä perjantain finaalin karsinnan että lauantain finaalin suorina ohjelmina jo ensimmäisestä kerrasta lähtien (Tmtk 1985-1998). MTV:n ensisijainen vastuualue Tangomarkkinoitten osalta on aina ollut näiden kilpailujen televisiointi, niiden sisällön suunnittelu ja toteutus (Oinonen 1999). Nämä ohjelmat ovat keränneet miljoonayleisön joka kesä, joten kilpailun ja ylipäätään Tangomarkkinoitten julkisuusarvo on oletettavimmin saavutettu juuri MTV:n yhteistyön avulla. Ohjelman menestystä heijastaa myös se, että lähetysten välien mainostauot ovat pidentyneet vuosi vuodelta.

Vuodesta 1992 lähtien myös semifinaali, jossa esiintyy 20 parasta laulukilpailijaa, on

lähetetty suorana MTV-kanavalta. Samana vuonna se järjestettiin ensimmäistä kertaa Raisiossa. (Tmtk 1992.) Tämänkin ohjelma on saanut lähes miljoona katsojaa joka vuosi. Semifinaalin televisiointi-ideaa kehitellessä ajateltiin tv-yleisön olevan kiinnostunut myös finaalia edeltävästä vaiheesta, ts. finaaliapaikkojen "verisestä taistelusta". Toisaalta haluttiin antaa laulajille mahdollisuus totuttautua raskaaseen televisiokamerakoneistoon ja suureen yleisöön ennen varsinaista koitosta. (Oinonen 1999, Kulmala 1999.)

MTV on vastannut myös *Tangomarkkinat*-levyn tuottamisesta. Levy on tehty joka vuosi vuodesta 1987 lähtien, jolloin MTV aloitti oman äänilevytuotannon. Levyllä ovat yleensä laulaneet Tangomarkkinoiden kuusi finalistia. Erikseen on saatettu solmia levysopimus kuninkaallisten kanssa. (Oinonen 1999). Auraviihde-ohjelmatoimisto on järjestänyt vuodesta 1987 lähtien aluekarsintakiertueen lisäksi kilpailun voittajille keikkoja ympäri Suomea. Ohjelmatoimiston menettely on sikäli erikoista, että se myy tulevan vuoden kuninkaallisia lavatanssijärjestäjille kuukausia ennen kuin edes tiedetään kuka on voittaja. Se vaatii kilpailuun osallistujilta jo alkuvaiheessa sitoutumista organisaatioon ja sen käytäntöihin kilpailumenestyksen sattuessa. Kulmalan (1999) mukaan tämä menettely on olennaista jatkomarkkinoinnin kannalta: kuninkaalla tai kuningattarella on heti valmiit väylät esiintymistilaisuuksiin. Vuodesta 1994 Auraviihde, MTV3 ja Tangomarkkinat ovat myös järjestäneet voittajille esiintymiskoulutustilaisuuden, jossa laulajia on opastettu mm. tv-esiintymiseen (Oinonen 1999).

3. DISKURSSIT JA TÄHTEYS — METODOLOGIAN JA NÄKÖKULMAN MÄÄRITTELYÄ

3.1. Diskurssianalyysi tutkimusmetodina

Diskurssianalyttinen tutkimus perustuu kielenkäytön tavalle rakentaa todellisuutta. Analyysin kohteena on valikoitu aineisto, joka tässä tutkimuksessa koostuu tangolaulukilpailijoita käsittelevistä lehtiartikkeleista. Aineistosta pyritään löytämään ja tunnistamaan mahdollisia ristiriitaisia jännitteitä, urautumista tai hienosäätöä. (Jokinen, Juhila, Suoninen 1993: 9, 13.)³

3.1.1. Diskurssianalyysin peruslähtökohdat

Diskurssianalyysi metodina ei voi olla täysin tiukasti rajattu, vaan lähtökohtia ja niiden painotuksia tutkimukseen on monia aineistosta riippuen. Yksi lähtökohtaolettamuksista on se, että kieltä käyttämällä kuvataan maailmaa, mutta myös merkityksellistetään, järjestetään, rakennetaan, uusinnetaan ja muunnetaan sosiaalista todellisuutta. Diskurssianalyysin avulla voidaan tehdä näkyväksi todellisuuden rakentaminen eli *konstruoiminen*, sen vakiintuneet tai vaihtelevat käytännöt. Kieli ei heijasta todellisuutta yksiselitteisellä tavalla, mutta todellisuus on aina kietoutunut siihen. (Jokinen, Juhila, Suoninen 1993: 18-21.)

Toinen lähtökohtaolettamus on se, että sosiaalisessa todellisuudessa on useita rinnakkaisia tai keskenään kilpailevia systeemeitä, jotka merkityksellistävät maailmaa (emt: 24). Tangolaulukilpailijat on aihe, josta lehdistö on vuosien varrella kirjoittanut hyvinkin erilaisia artikkeleita toisistaan poikkeavine näkökulmineen. Minkälaisia nämä rinnakkaiset tai kilpailevat teemat ovat, on yksi tämän tutkimuksen johtokysymyksistä. Näitä erilaisia teemoja

³ *Diskurssianalyysin aakkoset* -teosta on käytetty metodologian määrittelyn ainoana lähdeoteena, koska sen lähestymistapa on looginen ja koska se kattaa perusteellisesti diskurssiteoreettiset lähtökohdat.

kutsutaan diskursseiksi, ja ne ovat tutkijan tulkintatyön tuloksia. Diskurssi käsitteenä sopii tähän tutkimukseen, koska tässä painopiste on valtasuhteiden analysoinnissa. Analysoinnin ydin on perustellussa tulkinnassa, joka syntyy aineiston ja tutkijan välisestä vuoropuhelusta. Valtasuhteiden verkostossa jotkut diskurssit voivat esiintyä toisia vahvempina, jolloin niistä saattaa muodostua itsestäänselvinä pidettyjä totuuksia. (emt: 28-29.)

Kolmantena analyysin lähtökohtaolettamuksena on se, että diskursiivisessa maailmassa on aina mukana kontekstisidonnaisuus, joka rikastuttaa aineiston analyysia. Tulkinta suhteutetaan tällöin aikaan ja paikkaan, joiden mittakaava voi vaihdella riippuen siitä, mitä aineistosta etsitään. (emt: 29-30.) Konteksti on laaja käsite ja tässäkin tutkimuksessa vaikea määritellä. Aineiston yhtenä olennaisena kontekstina voitaisiin pitää lehtiartikkelien intertekstuaalisuutta. On oletettavaa, että 14 vuoden aikana edeltäneet artikkelit ovat vaikuttaneet seuraavien vuosien artikkelien aiheisisältöön. Toisin sanoen ne ovat rakentuneet ja suhteutuneet toisiinsa historialliseksi kehityskaareksi. Yksi tietty artikkeli ei koskaan ole autonominen tai irrallinen, vaan sen taustalla ovat aina edelliset kirjoitukset laulukilpailijoista. Tärkeää on täten selvittää, miten edeltävissä kirjoituksissa aihetta on käsitelty, jotta voidaan tarkentaa ja löytää mahdollinen merkitysten muutos tai uusintaminen. Lehtiartikkelien ulkopuolinen konteksti kulttuurisena ympäristönä voisi parhaiten käsittää Tangomarkkinat-festivaalin ja tangolaulukilpailun. Lisäksi tähteys yhteiskunnallisena ilmiönä liittyy kulttuuriseen kontekstiin, joka heijastuu tutkituissa artikkeleissa.

Yksi diskursiivisista lähtökohdista on myös se, että analyysissä tarkastellaan toimijoiden kielenkäyttöä ja sitä, miten he osallistuvat minän (tai identiteetin) rakentamiseen erilaisissa tilanteissa (emt: 37). Toimijat ovat tutkitussa aineistossa tällöin toimittajat, kilpailutuomarit, muut asiantuntijat ja laulukilpailijat. Identiteetti, jota rakennetaan toimijoiden kautta, käsittää

tangolaulukilpailijat. Se ei ole yhtenäinen, vaan rakentuu monissa erilaisissa yhteyksissä⁴ (emt: 38). Täten laulukilpailijan identiteetti voi muodostua niistä ominaisuuksista, oikeuksista tai velvollisuuksista, joita toimijat (tai hän itse) olettavat hänelle kuuluviksi. (emt: 38-39.) Kiinnostavaa on tutkia siis minkälaisia eri identiteettejä laulajille rakennetaan lehdistössä eri toimijoiden kautta. Viidentenä diskurssianalyysin lähtökohtaoletuksena on kielen käytön seurauksia tuottava luonne. Kielen käytöllä saattaa olla ideologisia seurauksia, jotka voivat aiheuttaa ja ylläpitää alistussuhteita. (emt: 39-40, 43.)

3.1.2. Diskurssien valtataistelu

Tässä tutkimuksessa diskurssianalyysin kautta keskitytään kielenkäyttäjien ja esiintyvien vahvojen ja heikkojen diskurssien valtasuhteisiin. Täten keskitytään siihen, miten jotkut tiedot tangolaulukilpailijoista lehdissä saavat itsestäänselvän totuuden aseman, ja siihen, millaisia identiteettejä heille tuotetaan vahvojen diskurssien kautta.

Valta-analyysissä voidaan painottaa erilaisia asioita (Jokinen, Juhila 1993: 75-76):

- 1) diskurssien välisiä valtasuhteita
- 2) diskurssien sisäisiä valtasuhteita
- 3) diskurssien tapaa hegemonisoitua eli vahvistua
- 4) vahvojen diskurssien käytön ideologisia seurauksia
- 5) hegemonisten diskurssien kyseenalaistamista

Nämä seikat voivat analyysissä ilmetä lomittain erilaisin painotuksin. Tässä tutkimuksessa keskitytään eritoten kohtiin 1 - 3.

⁴ Tämä ajatusmalli kuvaa myös tähden imagon hajautuneisuutta.

Kun tutkitaan aineistosta diskurssien välisiä valtasuhteita, huomio kiinnitetään sosiaalista todellisuutta jäsentäviin dominoiviin eli vahvoihin diskursseihin, jotka saattavat vaikuttaa itsestäänselviltä ja jotka mahdollisesti jättävät alleen heikommat diskurssit. Analyysin alkuvaiheessa pyritään löytämään ja tunnistamaan yhtäläisyyksiä, jotka saattavat esiintyä aineistossa hajallaan. Analyysi etenee täten osista kokonaisuuksiin, merkityksistä merkityssysteemeihin eli diskursseihin. Samankaltaiset, toistuvat merkitykset voivat siis esiintyä eri yhteyksissä, ja tutkijan tulkinnan kautta voidaan nimetä vahvat diskurssit. (emt: 76-81.) Erilaisia laulajiin liitettyjä ominaisuuksia ja identiteettejä esiintyy lehtimateriaalissa monissa erilaisissa yhteyksissä. Joissakin tilanteissa voidaan painottaa vain yhtä osatekijää, joissakin kaikkia yhtä aikaa. Nämä hajanaiset, mutta toistuvat osatekijät muodostavat vakiintuneita diskursseja, jotka saattavat olla varteenotettavia elementtejä tähteyden määrittelyssä.

Valtasuhteiden tarkastelu syvenee, kun keskitytään jokaisen vahvan diskurssin sisäisiin valtasuhteisiin. Niissä esiintyy kolme ulottuvuutta: 1) se, mitä diskurssissa sanotaan, 2) se, millaiset ovat toimijoiden väliset suhteet diskurssissa, sekä 3) se, millaisia identiteettejä laulukilpailijoille muodostuu. Aineistosta pitäisi käydä ilmi, kenellä on puhevaltaa ja mitä tangolaulajasta saa sanoa, mitä oikeuksia kullakin toimijalla on. Toimijoilla on valtaa, mutta ei välttämättä aina tasapuolisesti. Huomionarvoista on myös se, että sama toimija voi määritellä laulukilpailijaa eri näkökulmista, ja laulukilpailijat itse voivat myös toimia joidenkin diskurssien käyttäjinä, vaikka ovatkin osin muiden toimijoiden — etenkin toimittajien — armoilla. Tämänkaltaisen analyysin kautta selviää, minkälaiset totuudet, sosiaaliset suhteet ja identiteetin määrittelijät kamppailevat elintilasta, sekä minkälaisiksi eri diskurssien keskinäiset suhteet muotoutuvat. Valtasuhteet sekä diskurssien sisällä että niiden välillä ovat erottamattomasti yhteenkietoutuneita. (emt: 86-89.)

Olennaisia kysymyksiä ovat täten seuraavia. Miten laulukilpailijoiden identiteetti muodostuu lehtiartikkeleissa eri toimijoiden kautta? Minkälaiset erilaiset diskurssit esiintyvät vahvoina? Ketkä näitä diskursseja käyttävät ja millä tavoin? Vallankäytön etulyöntiasemassa ovat lehdistön edustajat eli toimittajat, jotka toimivat portinvartijoina. He viime kädessä valitsevat muut toimijat, joita ovat tuomaristo, asiantuntijat ja laulukilpailijat. On siis tärkeä muistaa, että tässä tutkimuksessa kaikkien lehtiartikkeleissa esiintyvien toimijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat suuressa määrin toimittajien antamia valtuuksia. Toimijoiden väliset valtasuhteet vaihtelevat tilanteesta ja vuodesta riippuen, ja nämä valtasuhteet lehdistökirjoittelussa ovat voineet muuttua tiettyyn suuntaan Tangomarkkinoiden 14 vuoden aikana.

Aineisto on jaettu eri lukuihin osaksi toimijoiden ja osaksi juttutyyppien mukaan: 1) kilpailuraadin lausuntoihin, jotka voivat olla joko osana laajempaa raporttia tai yksin omaan raadin jäsen(i)en haastatteluja, 2) muiden asiantuntijoiden lausuntoihin ja haastatteluihin, 3) laulukilpailijoiden esittelyihin yhtenäisenä joukkona, 4) yksittäisten kilpailijoiden haastatteluihin sekä 5) toimittajien arviointeihin ja kritiikkeihin, jotka voivat myös olla joko itsenäisiä artikkeleita tai yhteydessä muuhun kokonaisuuteen. Näissä luvuissa käydään läpi jokaisen toimijatahon tavat käyttää ja painottaa tiettyjä diskursseja. Lisäksi tarkastellaan heidän valtaoikeuksiaan ja suhteitaan muihin toimijoihin.

Valtasuhteiden ja vahvojen diskurssien analyysissa tulee tarkastella tapoja, joilla hegemonisia (vahvoja) diskursseja tuotetaan ja uusinnetaan. Tällä tavoin tutkimustulokset saavat perustellun oikeutuksensa. Tämän menettelyn kautta selviää, millä tavoin ja missä kohdin moninaisuus ja ristiriitaisuus ovat väistyneet yksinkertaistamisen (vahvojen diskurssien) rinnalta. On pohdittava, miten tämä ns. itsestäänselvyys on saatu näyttämään vakuuttavalta. Totuuden yksinkertaistaminen voi tapahtua vetoamalla yhteiseen hyväksyntään, jolloin

viitataan useimpien ihmisten tai toimijoiden käsityksiin tai luotetaan asiantuntijoiden lausuntoihin. Lisäksi vahvoja diskursseja uusintavat monesti viittaukset yhteisesti jaettuihin kulttuurisiin konventioihin. Olennaista on huomioda eri diskurssien kietoutuminen paloina yhteen. (emt: 89-96.)

Se, miten laulukilpailijoiden identiteetit ja diskurssit ovat muotoutuneet missäkin vaiheessa ja millä painoarvolla, on yksi olennainen kysymys. Myös se, miten niitä tuotetaan vetoamalla useisiin ihmisiin ja asiantuntijoihin — tuomareiden, Tangomarkkinat-asiantuntijoiden ja toimittajien lausuntoihin —, vahvistaa tätä tietyn ominaisuuden uusintamista ja itsestäänselvän totuuden vakuuttavuutta. Onko vuosien aikana mahdollisesti lisääntynyt näiden eri toimijoiden samankaltainen vahvojen diskurssien käyttö? Tarkoituksena on havaita näitä taitekohtia, joissa tiettyjen totuuksien vakuuttavuus (yksinkertaistaminen) on voimistunut, ja pohtia, millä tavoin niitä perustellaan, joko yhteisen hyväksynnän tai kulttuuristen konventioiden kautta.

Tutkimus voi antaa tutkijalle vahvojen diskurssien tuottamien ideologisten seurauksien kautta mahdollisuuden pohtia aihetta yhteiskunnallisesti ja moraalisesti, jolloin kritisoidaan alistussuhteiden legitimoimista. Lisäksi voidaan kyseenalaistaa vahvoja diskursseja, varsinkin jos ne tuottavat negatiivisia seurauksia. Näihin ulottuvuuksiin ei tässä tutkimuksessa puututa, vaan tarkoituksena on lähinnä havaita lehtikirjoittelun kautta sosiaalisesta todellisuudesta jotain sellaista, jota arkipäivän itsestäänselvyyksistä ei välttämättä pysty erottamaan. (emt: 96-101, 230.) Täten tämäkin tutkimus parhaimmillaan voi paljastaa kaavoittuneita ajattelumalleja ja tuoda päivänvaloon jotain olennaista kulttuurimme ja yhteiskuntamme tavasta käsitellä asioita. Toisin sanoen minkälainen on lehtikirjoittelun luoma todellisuus tangolaulukilpailijoista, ja mitä se kertoo kulttuurisesta ympäristöstämme ja

tietoisuudestamme?

3.2. Tähteyden määrittelyä

Diskurssianalyysi toimii metodologisena pohjana lehtiaineistossa ilmenevien aiheiden jäsentämiselle, mutta tähteyteen liittyvät teoriat ja ideologiat määrittelevät tutkimuksen lopullisen näkökulman. Lehtikirjoittelun kautta ilmenevistä vahvoista diskursseista voidaan löytää yhtymäkohtia tähteysteorioihin; siihen, minkälaisia ominaisuuksia tähtiin — elokuva-, pop- tai rocktähtiin — yleensä liitetään. Suurin osa näistä teorioista perustuu elokuvatähteyden määrittelyyn, mutta selviä yhtymäkohtia on olemassa myös musiikkiteollisuudessa ilmenevän tähteyden kanssa.

Christine Gledhillin (1991: xiii-xiv) mukaan elokuvatähti on massakulttuurin tuote sekä teollisen markkinoinnin väline. Tähti kantaa itsessään kulttuurisia ja ideologisia arvoja. Ne esiintyvät tähtipersonan yksityisissä, henkilökohtaisissa ominaisuuksissa, jotka antavat mahdollisuuden yleisön samastumiseen. Tähti toimii julkisuudessa, joka perustuu ruumiillisuuteen, muotiin ja persoonalliseen tyyliin. Hän heijastaa individualistista ideologiaa ja toimii kulutushyödykkeenä. Yleisö "kuluttaa" tätä hyödykettä osin tähden yksityiselämän avulla. Kirjoittajan mukaan näyttelijöistä tulee tähtiä silloin, kun heidän ammattinsa ja työnsä ohella myös henkilökohtainen elämäntyyli ja persoona nousevat vähintään samanarvoisiksi, tärkeiksi huomionkohteiksi.

3.2.1. Tähteyden synty ja historia

Richard deCordova (1991: 17, 24-28) kirjoittaa tähtijärjestelmän synnystä Amerikassa ja käy läpi tämän vuosisadan alun elokuvatähteyden kehittymistä. Ennen vuotta 1907 elokuvakatsojat eivät ajatelleet elokuvien näyttelijöitä näyttelijöinä, vaan heidät koettiin vain ihmisinä valkokankaalla. Tähteyden esiasteena kirjoittaja pitää niin sanottua *kuvapersoonallisuutta* (*picture personality*), joka oli havaittavissa vuodesta 1909 lähtien.

Näyttelijöitä koskeva tieto ilmeni kolmella tavalla:

1) Näyttelijän nimi esiintyi lehdissä, 2) Elokuvia käsittelevissä journalistisissa teksteissä kirjoitettiin näyttelijöistä elokuvan persoonina, 3) Näyttelijää koskeva tieto käsitti hänen ammatillisen taustan, aikaisemmat elokuvat tai teatterikokemuksen.

Ero kuvapersoonallisuuden ja tähteyden välillä on deCordovan mielestä ilmeinen. Tähteydessä näyttelijän persoonaan liitettiin 1910-luvulla ammatillisen elämän lisäksi yksityiselämän ulottuvuus: näyttelijä oli yleisölle olemassa myös elokuvien ja valkokankaan ulkopuolella. Tähtijärjestelmän kehittyessä tapahtui muutos näyttelijöistä koskevan tiedon säätelyssä. Tässä vaiheessa näyttelijän yksityiselämää koskeva tieto ei ollut moraalisesti ristiriidassa elokuvaimagon kanssa, vaan se nimenomaan vahvisti ja täydensi olemassaolevaa mielikuvaa. Mukana tähteyden rakentamisessa saattoi olla myös perhediskurssi: tähden perheenjäsenet kertoivat näyttelijän työstä. deCordova painottaa vielä sitä, että tässä vaiheessa tieto tähdistä oli rajallista. Tähtijärjestelmä tuki samoja ideologisia arvoja kuin sen ajan elokuvatkin.

Myös Thomas Harris (1991: 40-41) on kirjoittanut siitä, miten elokuvatähtien imagoon vaikuttivat elokuvastudion imago ja että media vahvisti osaltaan tätä stereotyyppiä. Nykyään, kun Hollywoodin studiojärjestelmän kulta-aika on jo takana, yhdensuuntaisen imagon luominen elokuvateollisuuden ja median kautta ei varmastikaan tapahdu enää yhtä yksioikoisesti niin kuin Harris ajatteli alun perin vuonna 1957 kirjoittamassaan artikkelissa. Mahdollisesti jonkinlaista taustaorganisaation leimaa tähdessä voi ehkä havaita mediakirjoitusten kautta. Ajatus on mielenkiintoinen ajatellessa tangolaulukilpailijoita. Heidän taustallaan on suuri Tangomarkkinat-organisaatio, joten on hyvin todennäköistä, että tämä elementti näkyy vahvasti julkisuudessa. Millä tavoin se näkyy, on yksi

tutkimuskysymys.

deCordovan historiallinen perspektiivi taas on olennainen selvitettäessä mahdollista tähteyden syntymistä Tangomarkkinoiden laulukilpailijoita käsittelevissä lehtiartikkeleissa. Onko mediakirjoittelu noudattanut historiallisesti samantapaista kaavaa? On mahdollista, että ensimmäisinä vuosina laulufinalistien nimet mainittiin, ja kerrottiin jotakin heidän ammatillisesta taustastaan. Seuraavana vaiheena voisi olla se, kun laulajien yksityiselämää käsiteltiin laulukilpailun kontekstissa. Myöhemmin on ehkä siirrytty jossain määrin yksityiskohtaisempiin yksityiselämän asioihin. Laulukilpailijoiden perheenjäsenien haastatteluinkin on oletettavasti esiintynyt jossain määrin, mikä myös vahvistaa laulajan persoonaa yksityisenä ihmisenä. Tämä mahdollinen muutos mitä todennäköisimmin ei ole tapahtunut välittömästi, vaan vähitellen. Miten tämä kehityskaari on edennyt ja miten taitekohdat kuvapersoonallisuudesta tähteyteen ilmenevät artikkeleissa ovat selvittämisen arvoisia kysymyksiä.

3.2.2. Median rooli tähdestä saatujen mielikuvien rakentajana

Median rooli on merkittävä tähtien imagon ja heihin liitettyjen mielikuvien luomisessa ja vahvistamisessa. Olennainen piirre on se, että nämä mielikuvat ovat hajautettuna eri julkaisuissa. Elokuvatähden identiteetti muodostuu elokuvien ohella myös televisiossa, radiossa sekä ihailija-, aikakaus- ja sanomalehdissä (Harris 1991: 40-41). Richard Dyerin (1979: 68-72) mukaan erilaisia mielikuvia rakentavat promootiot, toimittajien tekemät haastattelut sekä elokuvan kritiikit ja kommentaarit. Promootio käsittää mm. lehdistötiedotteet, elokuvastudion ilmoitukset, elokuvamainokset, fanijulkaisut, joissa yleensä muokataan harkiten tähden imagoa. Tähden haastattelut puolestaan rakentavat tahattomasti mielikuvaa tähtipersonasta. Kritiikit ja kommentaarit taas jakavat ja muodostavat tähtiin

kohdistuvaa julkista mielipidettä ja pyrkivät kuvailemaan tähtiä haastattelujen tapaan myös ilman tietoista imagon rakentamista.

John Ellis (1982: 93-94, 101) kirjoittaa myös elokuvatähtien imagon hajautuneisuudesta mediassa ja kutsuu tätä ilmiötä tähteyden epätäydellisyudeksi. Nämä irralliset palaset kokoaa yhteen hänen mukaansa elokuva, jossa tähti esiintyy kokonaisuutena. Hän kutsuu tätä elokuvakokemusta fotoefektiksi, jossa elokuvakatsoja kokee tähden paradoksaalisesti yhtä aikaa läsnä- ja poissaolevaksi. Tähtikuva ei siis kuitenkaan koskaan täydellisty. John Ellisin mielestä televisiossa ei esiinny tähtiä, vaan vain persoonallisuuksia tai julkisuuden henkilöitä. Tähtijärjestelmä on kuitenkin hänen mielestään olemassa myös musiikkiteollisuudessa, jossa artistin konserttitilanne vastaa elokuvallista fotoefektiä. Hän toteaa, että rocktähtiä käsittelevissä journalistisissa teksteissä esiintyy samankaltaisia piirteitä kuin elokuvatähdillä.

Andrew Goodwin tarkastelee pop- ja rocktähdistä muodostuvien mielikuvien syntymistä, ja hänen ajatuksensa poikkeavat jossain määrin John Ellisistä. Ellisin mukaan televisio ei ole tähtiväline, kun taas Goodwinin mielestä rocktähtien tietoisin imagon rakentaja ja täydellistävä elementti on musiikkivideo, joka toimii nimenomaan televisioformaattissa. Ellisin mainitsemat konserttitilanteet ja lavaesiintymiset saattavat olla tähtipersonan täydellistymiä, mutta siitä taas Goodwin ei kirjoita. Tosin hän noteeraa ne tähtikuvan muokkaajina mediahaastattelujen, kriittisten kommentaarien ja erilaisten journalististen artikkelien ohella. (Goodwin 1993: 106.)

Myös Arto Haarala (1995: 52, 53) painottaa artikkelissaan Goodwinin tapaan musiikkivideoiden merkitystä rocktähti-imagon rakentamisessa. Hän kutsuu mediajulkaisuja tähdistä oheismoedioiksi, jotka organisoivat tähden monimutkaista imagoa. Päämedianana toimii John Ellisin mainitsema elokuva ja musiikkiteollisuudessa Goodwinin painottama

musiikkivideo. Haaralan mukaan päämedian ja oheismedian yhteisvaikutus etäännyttää tähden, mikä vahvistaa tähteyden arvoitusta. Hänen mielestään Ellis vähättelee television merkitystä sekä päämedian että oheismedian, sillä MTV (Music Television) voi toimia kumpanakin.

Median tärkeä merkitys vahvistaa mielikuvia tähdistä on oletamus, joka tässä tutkimuksessa on verrattavissa ajatukseen, että lehdistö uusintaa tiettyjä diskursseja laulukilpailijoista. Tangolaulajien julkinen persoonallisuus muodostuu paljolti lehtikirjoittelun kautta. Tavoitteena onkin selvittää sitä, mitä mielikuvia tai stereotypioita persoonista lehdissä vahvistetaan ja minkälainen tähtikuva niistä syntyy. Yhtymäkohdat diskursiiviseen ajatteluun ovat olemassa myös ajatuksessa, että tähtikuva on pirstaloituneena eri mediajulkaisuissa. Sekä televisiolähetystä että "live"-kilpailutilannetta konserttiesiintymisenä voisi pitää kilpailijoiden lehdistössä muodostuneen tähteyden täydellistymisinä. Lisäksi televisiota heidän kohdallaan voisi pitää Haaralan tarkoittamana päämedian. Ainakin Suomen mittakaavassa televisiota voidaan pitää tärkeänä tähtivälineenä ilman musiikkivideoitakin.

3.2.3. Tähti-imagon ristiriitaisuus

Se, että tähtikuva koostuu usealle taholle hajautuneista osista, tasapainoista tähden identiteettiä ei muodostu. Osaksi tästä syystä elokuvatahden imago sisältää aina ristiriitaisia ominaisuuksia, kirjoittaa John Ellis. Tähteyksilmiön paradoksaalisuutta kuvaa epätäydellisyyden lisäksi myös epäyhtenäisyys, mikä tarkoittaa sitä, että tähti on yhtä aikaa tavallinen ja epätavallinen — spesiaali ihminen. Mediassa elokuvatahti esiintyy toisaalta kuin yhtenä meistä esiintyen yksityisenä minänä, vaikkakin julkisesti. Lisäksi hän elää samassa sosiaalisessa maailmassa kuin kuka muu tahansa sekä jakaa toivonsa ja pelkonsa muiden kanssa. Toisaalta hän on harvinaislaatuinen asemansa tai kykyjensä kautta pysyen etäisenä

"tavallisten kuolevaisten" elämästä. Hänen tunteensa esitetään suurina ja erikoislaatuksina. (Ellis 1982: 91, 93, 97.)

Myös Richard Dyer (1979: 39, 48-51) kirjoittaa Ellisin tapaan vastakohtaisuudesta, jota kuvaa tähtien elämäntyylin yhtäaikainen huomiota herättävyys ja tavallisuus. Toisin sanoen tähti voi elää ylellisemmin ja menestyä paremmin kuin tavalliset ihmiset, mutta se ei muuta häntä ihmisenä. Lisäksi hän on läsnä jokapäiväisessä yhteiskunnallisessa elämän kokemisessa niin kuin muutkin. Dyer lisää tavallisuuden ulottuvuuteen rakkauselämän — ihmissuhteet, avioliitot ja -erot —, joka myös on sekä tähtien että tavallisten ihmisten arkitodellisuutta. Tähti-identiteettiin Dyerin mukaan liittyy myös suosion ja menestyksen syyt, joihin liitetään neljä ristiriitaista elementtiä:

- 1) Tähtien perustunnusmerkkinä on tavallisuus
- 2) Taidot ja kyvyt tekevät hänestä erikoisen
- 3) Tähtien läpimurto ja urakehitys perustuvat onnekkaaseen sattumaan
- 4) Kova työ ja ammattilaisuus ovat tähteyden edellytykset

Dyer (1979: 69) mainitsee elokuvatähtien liitetyn autenttisen vaikutelman, joka muodostuu yleensä tähtien haastattelujen kautta. Niiden kautta ihmiset saavat tietoa hänen "todellisesta" persoonastaan. Dyer (1991: 132-135) on yrittänyt myöhemmin määritellä autenttisuuden käsitettä ja on keskittynyt enemmän tietoiseen autenttisen mielikuvan rakentamiseen elokuvassa, mutta sivuaa myös median roolia. Hän määrittelee autenttisuuden adjektiivien kautta. Tähti on autenttinen, kun häneen voi liittää ominaisuuksia rehellinen, spontaani, välitön, todellinen, suora ja aito. Tähti nähdään tällöin sellaisena, mikä hän on myös "oikeassa" elämässä. Autenttisuus takaa mielikuvan tähtien laadusta ja uskottavuudesta. Dyer

mainitsee mediassa tapahtuvasta ristiriitaisuudesta. Median rakentamat mielikuvat tulkitaan usein autenttisuuden ja vilpittömyyden vastakohtana, mutta toisaalta ne toimivat tähtien autenttisten ominaisuuksien vahvistajina ja lähteinä. Kaikki kuvat ja kirjoitukset, jotka esiintyvät mediassa, muodostavat imagoa tiettyyn suuntaan, ja tämän imagon katsojat näkevät myös tähden elokuvarooleissa, jatkaa Dyer. Hänen tarkoittama autenttisuus mediakuvissa ja -kirjoituksissa todennäköisimmin tarkoittaa näitä tavallisuuden elementtejä, joista hän on kirjoittanut jo aikaisemminkin.

Sekä John Ellisin että Richard Dyerin mainitsema erikoisuuden ja tavallisuuden välinen ristiriita on olennainen ulottuvuus pohdittaessa laulufinalistien imagon tai identiteetin ristiriitaisuutta. Tavallisuutta ja Dyerin mainitsemaa autenttisuutta korostavat ominaisuudet ovat laulajan henkilökohtaisessa persoonassa, kun taas epätavallisuus, taidot, ura ja ammattilaisuus mitä ilmeisimmin kuuluvat laulajan työpersoonaan. Juuri nämä jännitteet ovat kiinnostavia. Miten laulajista kerrotaan kuin tavallisista ihmisistä ja miten taas heidän lahjoistaan tai kyvyistään? Kirjoitetaanko heidän arkipäiväisestä elämän kokemisestaan ja rakkauselämästään? Lisäksi Dyerin painottamat onnekkaan sattuman ja ammattilaisuuden väliset ristiriidat saattavat esiintyä lehtikirjoittelussa. Kuinka paljon täten painotetaan — vai painotetaanko ollenkaan — laulukilpailuonnea ja kuinka paljon taas kovaa työtä ja ammattilaisuutta?

3.2.4. Persoonaa — tähteyden ydin

Simon Frith (1996: 99) yhdenvertaistaa pop- ja elokuvatähtiä. Siinä missä elokuvatähti näyttelee eri elokuvarooleja, poplaulajat tulkitsevat erilaisia laulujen kertomuksia, ja kumpikin säilyttää samanaikaisesti yksilöllisen persoonallisuutensa. Andrew Goodwin (1990: 98-106) kirjoittaa siitä, että musiikkivideoissa ja populaarikulttuurissa yleensä pyritään

tietoisesti nostamaan tähden persoonaa ensisijaiseksi huomion kohteeksi — ei musiikkia. Lisämerkitykset tähden persoonasta ja luonteenpiirteistä antavat musiikille käyttöarvoa, johon osallistuu myös media. David Buxton (1990: 427, 431) kirjoittaa samankaltaisista asioista, mutta pureutuu marxilaisen näkökulman kautta musiikkiteollisuuteen ja sen luomaan tähteyteen kulutusyhteiskunnan muotona. Rocktähti hänen mukaansa on tietynlainen roolimalli, joka toimii jonkin elämäntyylin edustajana. Levyn käyttöarvoa nostaa tähti, joka kantaa tiettyjä ominaispiirteitä persoonassaan.

Goodwinin mukaan persoonan esiintuominen antaa yleisölle mahdollisuuden objektifioida tähden — samastua häneen, jolloin yleisö kokee tähden mielihalun kohteena. Artistien uran pitkäikäisyys on etupäässä riippuvainen yleisön tähtiuskollisuudesta. Hän noteeraa kulttuuritutkimukset, joissa on todettu, että yleisöä ei voi täysin manipuloida kuluttamaan tuotteita ilman käyttöarvoa. Tähti-identiteetin rakentaminen ja ylläpitäminen on kuitenkin musiikkiteollisuuden keino pitkittää popartistin uraa ja menestystä, mitä kirjoittaja pitää jonkinasteisena kuluttajien manipuloimisena tai harhaanjohtamisena. (Goodwin 1993: 98, 103, 105.)

Goodwinin (1993: 128) mielestä tähtikuvassa on aina olemassa historia ja jatkuvuuden ulottuvuus. Tähti-identiteetti muokkautuu uudelleen aina, kun sitä käytetään. Lawrence Grossberg (1995: 114) taas kirjoittaa tähden historiattomuudesta, joka on näkökulmaltaan hieman erilainen verrattuna Goodwinin ajatuksiin. Grossberg painottaa sitä, että tähti ei tarvitse taakseen pitkää historiaa tai valmista identiteettiä, joka loisi perustan hänen maineelleen. Hänestä voidaan tehdä tähti välittömästi. Tähden ei tarvitse olla lahjakas, vaan tähteyks perustuu pr-toimintaan ja näyttävyyteen. Itse asiassa yleisö voi havaita hänen kykynsä vasta sen jälkeen kun se on tunnistanut hänet tähdeksi.

Simon Frith (1996: 185-201, 211) kirjoittaa siitä, miten poplaulajat koetaan ja nähdään musiikkikäytännön kontekstissa. Hänen mielestään popmusikko mielletään enemmän laulun tulkitsijaksi kuin sen säveltäjäksi, ja hänen esiintymisensä on hänen henkilöhahmonsa ydin. Hän painottaa äänen merkitystä, kun kuunnellaan popmusiikkia. Laulajan ääneen liitetään usein persoona ja mielikuvat hänestä ihmisenä ja yksilönä. Frithin mukaan poptähden todellinen minä kuuluu nimenomaan hänen lauluäänessään, ja tämä ääni on popmusiikkia kuuntelevalle yleisölle nautinnon ydin — ei laulut. Lisäksi yleisö liittää poptähden laulun tulkinnat epäsuorasti omiin kokemuksiinsa.

Frith painottaa tähden äänen merkitystä popmusiikissa. Goodwinin ajatus persoonasta on samankaltainen Frithin kanssa. Frith käsittelee kuitenkin tähtipersonaa enemmän hänen äänensä kautta, kun taas Goodwin painottaa tähti-identiteetin muodostumista ja ilmenemistapoja musiikkivideoissa ja yhteiskunnassa. Äänen kautta voi saada mielikuvan laulajasta ja hänen persoonastaan, mutta mielikuva voi olla erilainen, jos tiedämme jotain hänen julkisesta taustastaan ja tähti-identiteetistään. Ääntä voisi tietenkin pitää jonkinlaisena John Ellisin tarkoittamana tähtikuvan täydellistymisenä. Äänessä ja tulkinnassa heijastuvat laulajan elämä ja kokemukset eli juuri se elämä, josta massayleisö on tietoinen median kautta. Tosin yleisö voi kokea musiikin, siis laulajan tulkinnan myös itsensä kautta, oman elämän suodattamana, mistä Frith kirjoittaaakin. Tämä liittyy ajatukseen tähteen samastumisesta, josta taas Goodwin kirjoittaa.

Huomionarvoista kaikkien edellämainittujen teoreetikkojen ajatuksissa on se, että musiikki on toisarvoista, kun ajatellaan popmusiikkikulttuuria. Se, miten artisteihin liitetään persoona ja henkilöahmotaso, nostaa tähden etualalle. Median osallistuminen tähän kulttuuriteollisuuden manipulaatioon on myös olennainen piirre. Vaikka Tangomarkkinoiden laulukilpailijat eivät olekaan vielä todellisia tähtiä, niin kuitenkin se, miten lehdistössä heistä kirjoitetaan, voi

noudattaa jonkinlaista tähteysajattelua. Persoonaa musiikin kustannuksella tuodaan esiin todennäköisesti enemmän sen takia, että heillä ei ole vielä suuren yleisön tietoisuudessa olevaa pitkää historiallista musiikkitaustaa. Siksi on tärkeää tutkia, millä keinoin henkilöä tuodaan esiin, ja voiko lehtimateriaalista nähdä tendenssin, että musiikki jää persoonan varjoon.

Voi siis olla niin, että tangolaulukilpailijoiden historiallisen taustan ja valmiin mediaidentiteetin puuttumisen takia lehdistö osallistuu tähteyden luomiseen tuomalla esiin nimenomaan heidän persoonaansa. Tosin lehtikirjoittelu ei voi perustua yksioikoisesti pelkän persoonallisuuden kuvailuun. Kilpailu vaatii laulajilta musiikillista lahjakkuutta, joten on selvää, että myös kyvyt ja taidot huomioidaan artikkeleissa. Kiinnostavaa kuitenkin on selvittää, miten Grossbergin tarkoittama historiattomuus näkyy. Suurimmaksi osaksi kilpailufinalistit ovat ennestään tuntemattomia yleisölle, joten jonkinlaista tähden tekemistä voi mahdollisesti nähdä tavoissa, joilla heistä kirjoitetaan. Laulukilpailussa menestyminen antaa aihetta nostaa heidät parrasvaloihin, mutta kaikki loppukilpailijat ovat kykyjensä puolesta samalla lähtöviivalla. Siksi kai onkin tärkeää löytää yksittäisestä persoonasta muunkinlaisia piirteitä kuin laulutaito, esim. Grossbergin mainitsema näyttävyyys. Miten laulajasta tehdään ainutlaatuinen verrattuna muihin kilpailijoihin? Kysymys herää myös siitä, tuodaanko esiin vain tiettyjen kilpailijoiden ainutlaatuisuus. Huomionarvoista on se, että itse asiassa osalla finalisteilla on jo historiallista mediataustaa. Juuri tästä historiallisuuden ja jatkuvuuden piirteestä mainitsee Goodwin. Monena vuotena edellisvuosien loppukilpailijat ovat tavoitelleet voittoa uudestaan, jolloin yleisö on tunnistanut heidät. Onko tällöin eroa lehtikirjoittelussa tuttujen ja uusien kilpailijoiden välillä? Jos on, niin minkälaista?

4. LEHTIAINEISTON YLEINEN KARTOITUS — VUODET 1985-1998

4.1. Päivälehdet

Helsingin Sanomat on tutkittavista päivälehdistä kaikkein niukin Tangomarkkinat-laulukilpailijoihin kohdistuvassa kirjoittelussa. Ensimmäisinä vuosina (v. 1985-1986) kilpailun olemassaolosta mainittiin (HS 1985, HS 1986)⁵, mutta sen enempää ei aiheesta raportoitu. Vuosina 1987-1991 laulukilpailusta ei mainittu ennen kilpailuvoiton ratkeamista. Vuonna 1992 (HS 1992) oli vain maininta kilpailun olemassaolosta, ja vuosina 1993-1994 (HS 1993, HS 1994) oli TV-sivuilla yhteiskuva laulukilpailijoista, mutta nimiä ei mainittu. Mainintoja kilpailusta ei ollut vuosina 1995-1996. Vuonna 1997 mainittiin kahdessa artikkelissa tangolaulukilpailusta (HS 1997A, HS 1997B). Toisessa artikkelissa tosin kuvailtiin finalistien laulutaitoja yleisesti. Vuosi 1998 on ollut sikäli poikkeus, että silloin kilpailuviikon maanantaina (HS 1998) toimittaja haastatteli lyhyesti jo semifinaalissa pudonnutta kilpailijaa.

Aamulehdessä on kirjoitettu aiheesta enemmän kuin *Helsingin Sanomissa*, mutta hyvin vaihtelevasti vuosista riippuen. Artikkelit ovat lisääntyneet jonkin verran viimeisimpinä vuosina. Vuosina 1985-1988 (A 1985, A 1986, A 1987, A 1988) kilpailun olemassaolo mainittiin, mutta finalisteja ei nimetty. Tyyli vaihtui hetkeksi vuonna 1989, jolloin ennen loppukilpailua haastateltiin kolmea finalistia sekä toisessa artikkelissa vielä yhtä laulajaa erikseen. Vuonna 1990 (A 1990) tangokilpailu mainittiin, ja v. 1991 (A 1991) kerrottiin kilpailijoiden nimet ja asuinpaikat. Ennen voittoratkaisua artikkeleita ei ollut yhtään vuonna 1992, kun taas v. 1993 (A 1993) kilpailun olemassaolo mainittiin, mutta ei laulajien nimiä. Vuonna 1994 kaikki 10 kilpailijaa esiteltiin hieman tarkemmin, ja vuonna 1995 (1995 A) mainittiin vain kilpailun olemassaolo. Vuonna 1996 oli haastateltu kolmea kilpailijaa.

Seuraavana vuonna toimittaja raportoi yleisesti kilpailijoista ja arvioi heidän vahvuuksiaan ja heikkouksiaan. Toisessa artikkelissa kerrottiin jatkoon päässeet finalistit ja ennakkosuosikit (A 1997B). Vuonna 1998 haastateltiin yhtä kilpailijaa, sekä myöhemmin kerrottiin jatkajien nimet (A 1998B).

Paikallisissa lehdissä, *Ilkassa* ja *Pohjalaisessa* on tutkitusta lehtimateriaalista kaikkein eniten laulukilpailijoita käsitteleviä artikkeleita. Myös aiheet ja näkökulmat ovat olleet monipuolisemmat kuin muissa lehdissä. Kirjoittelu kilpailusta on määrällisesti lisääntynyt viime vuosiin tultaessa. *Ilkassa* esiteltiin ensimmäisinä vuosina kilpailijat ja kuvailtiin tapahtumia sekä pyydettiin lausuntoja tuomaristolta ja muutamilta kilpailijoiltakin. Vuonna 1988 aihetta käsiteltiin jo laajemmin tuomalla esiin ennakkosuosikkeja ja spekuloiden voittajia sekä myös haastatteleamalla osaa kilpailijoista ja tuomariston jäsentä. Vuodesta 1989 vuoteen 1998 on esitelty kaikki finalistit sekä usein myös haastateltu joitakin laulukilpailijoita. Vuodesta 1991 lähtien toimittajat ovat tehneet asiantuntevia kritiikkejä laulusuorituksista. Lähes joka vuosi on haastateltu jota kuka tuomariston jäsentä sekä usein myös muita Tangomarkkinoiden asiantuntijoita: juontajaa, kapellimestaria tai edellisvuoden kilpailuvoittajaa.

Pohjalaisessa oli jo vuonna 1986 ensimmäinen finalistien yhteisesittely, joka on toistunut vuoteen 1998 asti. Finalistien esittelyt muuttuivat laajemmiksi haastatteluiksi v. 1989. Yksittäistä finalistia omalla palstallaan haastateltiin ensimmäisen kerran vuonna 1991 ja seuraavan kerran vuonna 1995 ja tästä eteenpäin lähes joka vuosi. Myös *Pohjalaisessa* on vaihtelevasti haastateltu tuomariston jäseniä sekä Tangomarkkinoiden asiantuntijoita. *Ilka*-lehden samantapaisia laulusuorituskritiikkejä ei ole ilmennyt, mutta toimittaja on muulla tavoin saattanut arvioida ja kirjoittaa laulajista.

⁵ Niiden lehtiartikkelien lähdetiedot mainitaan, joihin ei enää viitata aineistoanalyysissä.

4.2. Iltapäivälehdet

Iltapäivälehdistä on kirjoitettu aiheesta hieman runsaammin kuin *Helsingin Sanomissa* ja *Aamulehdessä*. *Ilta-Sanomissa* kirjoitettiin kilpailusta ensimmäisen kerran ennen kilpailuratkaisua vuonna 1986. Lehden ominaispiirteenä kilpailijoita käsitellessä on lähes joka vuosi ollut ns. asiantuntijagallup, jossa nimeltä mainitsemattomilta Tangomarkkinat-asiantuntijoilta on kysytty arvioita mahdollisista kilpailun voittajista ja häviäjistä. Vuonna 1989 kilpailijoista kerrottiin lyhyesti tasavertaisina, ja vasta vuodesta 1995 lähtien laulajia on esitelty hieman tarkemmin myös ennen kilpailun ratkeamista. *Ilta-Sanomissa* tapana on ollut arvioida kilpailijoita pääasiassa muiden ihmisten kautta ja nostaa esiin muutamia laulajia. Vuonna 1991 haastateltiin yksittäistä finalistia ja seuraavan kerran vuosina 1995 ja 1998. *Ilta-Sanomissa* ei ole kirjoitettu kilpailijoista ollenkaan vuosina 1985 ja 1987.

Ilta-lehdessä raportoitiin laulukilpailusta ensimmäisenä vuonna, jolloin mainittiin mm. finalistien nimet ja esityskappaleet. Lehdessä ei ole kirjoitettu aiheesta kilpailuviikolla ennen voittoa ollenkaan vuosina 1986, 1991, 1992, 1993, 1994. Vuonna 1987 (IL 1987) mainittiin vain ennakkosuosikikin nimi. Vuonna 1990 osaa kilpailijoita haastateltiin lyhyesti. Vuodesta 1996 lähtien lehdessä on käsitelty kilpailua useina päivinä, mutta *Ilta-Sanomien* tapaan arvioiden ja spekuloiden joidenkin finalistien mahdollisuuksia. Vuonna 1997 ensimmäistä kertaa finalistit esiteltiin tasavertaisina pienten haastattelujen kautta. Yksittäisiä finalistien haastatteluja on ollut vuodesta 1996.

4.3. Aikakauslehdet

Apu-lehdessä ei ensimmäisenä vuonna ollut kilpailuista minkäänlaista mainintaa, mutta seuraavana vuonna (Apu 1986) mainittiin kilpailun olemassaolosta, kilpailijoita ei nimetty. Vuoteen 1994 asti loppukilpailusta mainittiin vain lyhyesti TV-sivuilla pienine finalistien

yhteiskuvineen. Vuosina 1995-1997 valikoiduista finalisteista oli tehty haastattelut. Vuonna 1998 ensimmäistä kertaa ennen loppukilpailua haastateltiin lyhyesti jokaista kymmentä finalistia.

Seura-lehden sivuilla vuosina 1985 ja 1986 ei mainita kilpailusta ollenkaan. Vuosina 1987-1998 on kilpailusta mainittu lähes joka vuosi TV-sivuilla, joissa on ollut kilpailijoiden yhteiskuva ja useimmiten myös nimet. Vuonna 1998 julkaistiin yhden finalistin haastattelu.

Anna-lehdessä on edellisiäkin lehtiä vähemmän annettu palstatilaa kilpailijoille ennen voiton ratkeamista. Vain vuonna 1993 ainoan kerran aihetta käsiteltiin yksittäisen finalistin haastattelun kautta. *Me Naiset* -lehdessä ei *Anna*-lehden tapaan ole paljon käsitelty laulukilpailijoita ennen voittajien ratkeamista. Vuonna 1987 (MN 1987) laulukilpailun olemassaolo mainittiin, ja vuonna 1989 haastateltiin lyhyesti yhtä naisfinalistia.

5. TANGOLAULUKILPAILIJAT LEHDISTÖSSÄ V. 1985-1998

Tässä luvussa käydään yksityiskohtaisesti läpi lehtiartikkelien sisältöä ja niistä esiinnousevia aiheita ja teemoja. Aineiston tulkinnan kautta on noussut neljä erilaista vahvaa eli toistuvaa diskurssia, joiden sisällä voidaan painottaa hyvinkin erilaisia asioita. Nämä neljä tangolaulufinalisteja käsittelevää diskurssia ovat: 1) Finalisten ura, ammattilaisuus ja kilpaileminen, 2) finalistien musiikilliset taidot, 3) finalistien esiintymisolemus ja ulkomuoto, sekä 4) finalistien yksityiselämä ja henkilökohtainen persoona. Luvuissa ensin käydään läpi artikkelien aiheita, jonka jälkeen nimetään esiintyvät diskurssit ja niiden sisällä painotetut teemat. Viime kädessä — oli kyse sitten tuomariston, finalistien tai jonkun muun lausunnoista — toimittajilla on ensisijainen oikeus päättää mitä lehdissä sanotaan. Näiden hajallaan esiintyvien diskurssien kautta muodostuu tietynlainen laulukilpailijoiden identiteetti.

5.1. Kilpailutuomariston lausunnot

Tuomariston lausunnot kilpailijoiden yleisestä tasosta ja ominaisuuksista sekä tuomariston voittajaan kohdistuvista valintakriteereistä ovat olleet aina olennainen osa kilpailun käsittelyä lehdistössä. Artikkeleissa on joko referoitu tuomariston sanoja televisioidusta lähetyksestä tai haastateltu joitakin kilpailuraadin jäseniä. Lehdistöaineistossa ei ilmene juuri koskaan tuomariston palautetta kilpailijoiden yksilöllisistä vahvuuksista tai heikkouksista, vaan laulajia on kuvailtu nimenomaan yleisesti. Hyvän tangolaulajan ominaisuudet tulevat ilmi kuitenkin tuomariston valintakriteereistä, joista on lähes joka vuosi mainittu tutkituissa lehdissä. Vaikka tuomaristoa voisi yleisesti ottaen pitää yhtenäisenä ja samanmielisenä toimijajoukkona, myös sen yksittäisten jäsenten lausuntojen välillä on voitu painottaa erilaisia ja jopa täysin vastakkaisia elementtejä.

Tuomariston ajatuksia on neljäntoista vuoden aikana kerrottu pääasiassa vain paikallisissa

päivälehdissä, useammin *Ilkassa* kuin *Pohjalaisessa*. Iltapäivälehdissä on tuotu esiin raadin jäseniä hyvin satunnaisesti, *Iltalehdessä* vuosina 1985, 1988 ja 1997 ja *Ilta-Sanomissa* vain vuonna 1989.

5.1.1. Aiheet

Vuonna 1985 tuomariston mielipiteistä kerrottiin *Ilkassa*, *Pohjalaisessa* ja *Iltalehdessä*. *Ilkassa* (I 1985) ja *Pohjalaisessa* (P 1985) raadin puheenjohtaja Eino Virtanen ilmoitti tuomariston kiinnittäneen huomiota laulajien sävelpuhtauteen, rytminkäsittelyyn, tyyliin sekä ulkoiseen esiintymiseen. Toinen tuomariston jäsen Erkki Rajamäki ilmoitti (I 1985) arvioivansa äänenkäyttöä; tärkeänä hän piti sen merkitystä vihan, rakkauden ja kuoleman aiheuttamien tunteiden välittäjänä. *Iltalehdessä* (IL 1985B) kerrottiin tuomariston kiinnittävän huomiota äänensijoitukseen ja -puhtauteen .

Seuraavana vuonna, ja ainoan kerran vuosien 1985-1998 välillä, tuomaristo antoi perjantapäivän suorassa televisiolähetyksessä (MTV 1986) kuudelle loppufinaaliin päässeelle yksilökohtaiset palautteet kunkin kilpailijan musiikillisista vahvuuksista. Huomio kohdistui äänenlaatuun, äänialaan, fraseeraukseen, hengityslinjaan, yleiseen musiikilliseen ammattitaitoon, tulkinnan tyylinmukaisuuteen ja esiintymisvarmuuteen. Tästä lausunnosta kirjoitettiin paikallisissa lehdissä (P 1986B; I 1986). Kaikki nämä mainitut ominaisuudet toistuivat edellisvuodesta. *Ilta-Sanomissa* (IS 1986) tuomariston puheenjohtaja Eino Virtanen kertoi laulajien tason olleen jälleen kerran hyvä, mikä oli hänen mukaansa seurausta heidän keikkakokemustaustastaan. Tosin pienenä puutteena pidettiin heidän tottumattomuuttaan suuren viihdeorkesterin säestykseen. Vuoteen 1985 verrattuna nämä puheenvuorot synnyttivät uusia painotuksia laulukilpailijoista.

Tuomariston lausunnoista mainitaan vain *Ilkka*-lehdessä (I 1987) vuonna 1987. Kilpailijoiden tasoa keuhuttiin jälleen. Tuomariston jäsen Lasse Lintala painotti uudenlaisia ominaisuuksia. Hänen mukaansa voittaakseen Tangomarkkinat, tulisi kilpailijoiden harjoitella klassista laulua ja nuotinlukua sekä kyetä tulkitsemaan "sydämellä".

Vuonna 1988 MTV:n musiikkipäällikkö Ari Oinonen kertoi *Iltalehdessä* (IL 1988) siitä, että artistit osallistuvat kilpailuun yhä vakavammin. Eino Grön kertoi *Pohjalaisessa* (P 1988Ab) kiinnostavansa huomiota laulajien persoonallisuuteen ja tulkinnan yksilöllisyyteen. Hän kritisoi nuorien kykenemättömyyttä tulkita tangoa, sillä tangon laulaminen hänen mukaansa vaatii runsaasti elämäkokemusta. Lisäksi *Ilkassa* (I 1988C) tulkinnan painottamisen lisäksi Grön kertoi tuomariston kiinnostavan huomiota artikulointiin, äänen puhtauteen ja esiintymistyyliin. Tulkinnan merkitys, laulutekniset taidot ja esiintymisvalmiudet vahvistuivat jälleen edellisvuosista.

Vuonna 1989 *Ilta-Sanomissa* (IS 1989A) Lasse Lintala mainitsi kilpailijoiden nuorentuneen, mikä oli hyvä asia. Laulajaehdokkaiden taso oli mennyt hänen mielestään edellisvuosista entistä parempaan suuntaan. Lisäksi Eino Grön ilmoitti (IS 1989Ba), että selvästikin tämän vuoden kilpailijat ovat hankkineet keikkakokemusta ja harjoitelleet, ja piti tasoa yhtä hyvänä kuin edellisvuonna. Kilpailijoiden nuoruus hyvänä asiana on ristiriitainen väite edellisvuoden Grönin lausuntoon elämäkokemuksen välttämättömyydestä. Grön ei kuitenkaan enää toistanut mielipidettään, vaan arvosti laulajien keikkailua ja harjoittelemista. Nämä painotukset eivät tuomariston lausunnoissa ole ilmenneet toistuvasti, mutta nyt niitä siis uusinnettiin. *Ilkassa* (I 1989A) Tangomarkkinoiden hallituksen puheenjohtaja kertoi kilpailuraadin kiinnostavan huomiota esitysten sävelpuhtauteen, rytminkäsittelyyn, tekstin tulkintaan, esiintyjien taiteellisuuteen ja ulkoiseen esiintymiseen eli jälleen kerran

edellisvuosien tapaisiin huomiota kiinnitettäviin ominaisuuksiin.

Uuden vuosikymmenen alussa tuomariston lausunnoista mainittiin vain paikallisissa lehdissä. *Ilkassa* (I 1990Ab) Lasse Lintala kertoi laulajien tehneen selvästi vuosia töitä laulutaitojensa kehittämiseen, mikä näkyi kilpailijoiden tasossa. Hän painotti finalistien lauluteknisiä taitoja ja tulkintaa, mutta lisäksi hyvän laulajan ominaisuuksiin hän liitti uusia elementtejä: karismaattisen esiintymisen sekä ulkoisen olemuksen. Raadin puheenjohtaja Päiviö Pyysalo ilmoitti suorassa televisiolähetyksessä (MTV 1990) raadin kiinnittäneen huomiota äänenpuhtauteen, äänimateriaaliin, rytminkäsittelyyn, tekstinkäsittelyyn sekä tulkintaan ja lavakarismaan. Tästä lausunnosta mainittiin *Pohjalaisessa* (P 1990B).

Vuonna 1991 vain *Ilkassa* (I 1991Ac) esiintyi tuomariston lausunto. Vieno Kekkonen mainitsi joka vuosi toistuneet musiikilliset avut: äänenpuhtaus, rytminkäsittely sekä tulkinta. Lisäksi hänen kauttaan vahvistui edellisvuoden uusi elementti, lavasäteily ja taito ottaa yleisö eli esiintyjän karismaattisuus.

Vuonna 1992 jälleen vain paikallisissa lehdissä kerrottiin tuomariston mielipiteistä. Viihdetaiteilija Marjatta Leppänen kertoi *Pohjalaisessa* (P 1992Ab) kiinnittävänsä huomiota eritoten äänen puhtauteen ja lavasäteilyyn. *Ilkassa* (I 1992Ba) toistuivat samat ominaisuudet saman toimijan kautta eli lavakarisma, äänen materiaali ja puhtaus. Lisäksi tässä yhteydessä toimittaja sivusi pukeutumisen merkitystä kilpailussa, mutta Leppänen ei halunnut puhua aiheesta sen ollessa toisarvoinen valintakriteeri. Kuitenkin edellisen päivän *Ilkassa* (I 1992Ac) Lasse Lintala oli pitänyt finalistien ulkonäköä ja pukeutumista olennaisena osana voittajien valinnassa musiikillisten avujen, äänen puhtauden, rytmitajun, tulkinnan ja lavakarisman ohella. Hän perusteli seikkaa sillä, että kuninkaallisten eli kilpailun voittajien tulee olla kuningas- ja kuningatartyyppiä: pukeutumisen tulee olla tilaisuuteen sopivaa.

Vanhojen "itsestäänselvyyksien" rinnalla ilmeni uusi mielenkiintoinen ristiriita. Toinen tuomareista piti laulajien pukeutumista ja ulkonäköä tärkeänä, toinen taas ei.

Vuonna 1993 tutkitusta lehtimateriaalista vuosien 1985-1998 välillä ainoan kerran raadin jäsen ilmoitti nimeltä oman suosikkinsa. Laulajatar Raija Roivainen kuvaili *Pohjalaisessa* (P 1993Ba) suosikkinsa Heidi Kyrön vahvuuksia: ylivoimaista musikaalisuutta, laulutekniikkaa, sävelpuhtautta ja rehellistä esiintymistyyliä. Roivainen edellytti kilpailijoilta laulamisen keveyttä sekä tulkintaa. *Ilkassa* (I 1993B) taas referoitiin Päiviö Pyysalon, raadin puheenjohtajan sanoja tuomariston valintakriteereistä eli laulajien lauluteknisistä taidoista ja tulkinnasta sekä myös kilpailijoiden tasosta, joka oli noussut edellisvuosista.

Ilkassa (I 1994Ab) vuonna 1994 finalistien nuorentumisesta mainitsi vuodesta 1985 kilpailutuomaristossa istunut Ari Oinonen ja piti suuntausta ilahduttavana. Myös *Pohjalaisessa* (P 1994Ab) toistui nämä Oinosen sanat. Hän kertoi (I 1994Bb) tämän vuoden finalistien joukossa olevan persoonallisuuksia. Tangolaulajan tuli hänen mielestään olla sekä musiikillisesti hyvä laulaja että hyvä tulkitsija. Nyt vahvistui vuoden 1989 takainen lausunto siitä, että laulajien nuoruus on hyvä ominaisuus.

Ilkassa (I 1995Cb) seuraavana vuonna mainittiin tuomariston olleen tyytyväinen kilpailijoiden kehittymiseen semifinaalin ja Seinäjoen loppufinaalin välillä. Lasse Lintalaa oli haastateltu (I 1995Ab) ja hän mainitsi kiinnittävänsä huomiota laulukykyjen ja tulkinnan lisäksi ulkoiseen olemukseen, esiintymistaitoon sekä karismaan ja uutena vivahteena myös kielitaitoon. Hän painotti ulkoisten avujen, pukeutumisen ja painon, merkitystä vahvemmin kuin tuomaristo yleensä oli tehnyt⁶. Lintala mainitsi myös kilpailijoiden nuorenemisen olevan hyvä asia, ja

⁶ "Totta on, että moni tyttö on kaatunut finaalissa sukulaisten tekemään iltapukuun. Ja sekin täytyy myöntää, että parikymmentä kiloa ylipainoisella täytyy olla todella hyvä lauluääni, jotta hän kuninkaalliseksi yltäisi (I 1995Ab)."

tämä painotus vahvistui entisestään.

Vuonna 1996 edelleen vain *Ilkka*-lehdessä mainittiin tuomariston mielipiteitä ja ajatuksia. Vuoden 1992 tangokuningatar Eija Kantola kertoi (I 1996Ad), että kuninkaaksi tai kuningattareksi valituksi tulemiseen vaikuttavat hyvän lauluäänän lisäksi edustavuus, esiintymistaito ja uudenlaisena elementtinä myös suhdetoiminnan hallintakyky. Lisäksi ilmeikkyyden ja laulun sanojen takana oleminen eli uskottavuus olivat hänen mielestään tärkeitä asioita. Muutamaa päivää myöhemmin *Ilkassa* (I 1996Cb) referoitiin Päiviö Pyysalon sanoja perjantain suorasta kilpailulähetyksestä, jossa hän oli kertonut finalistien olevan yleisesti yhä koulutetumpia sekä kokeneita Tangomarkkinat-kilpailijoita: monet olivat yrittäneet kisoihin useammin kuin kerran. Edelleen hän kannusti pudonneita yrittämään uudelleen tulevina vuosina, sillä sinnikkyys usein palkitaan.

Vuonna 1997 *Iltalehdessä* (IL 1997B) yhdeksän vuoden jälkeen annettiin tuomaristolle mahdollisuus kertoa ajatuksiaan. Laulunopettaja Maija Hapuoja ihmetteli yleisesti finalistien matalaa äänialaa, mutta myönsi sen sopivan tangomusiikkiin. Ikäkysymystä sivuttiin jälleen, ja Lasse Lintala sekä Maija Hapuoja eivät pitäneet nuoruutta voiton esteenä, joskin elämäkokemus ei ollut heidän mukaan pahitteeksi. Tämä maininta oli nyt ristiriitainen edellisvuosiin verrattuna. He mainitsivat hyvinä ominaisuuksina karismaattisuuden, hyvät tavat ja tyylinmukaisen pukeutumisen sekä luontevan lavakäyttäytymisen. Hapuoja valitteli vielä kappaleen sävellajin suurta merkitystä: laulajalle väärä sävellaji voi pilata koko kilpailusuorituksen. *Ilkassa* (I 1997Ba) he painottivat lähes samoja asioita kuin *Iltalehdessä*, nimittäin karismaa ja elämäkokemuksen suosiollista vaikutusta tulkintaan. Hapuojalle kilpailijoiden ulkonäkö ei ollut tärkeä, Lintala taas painotti tyylinmukaista pukeutumista. Lisäksi kumpikin korostivat laulutuntien välttämättömyyttä, jos artisti haluaa menestyä pitkän linjan ammattilaisena. *Pohjalaisessa* (P 1997B) Hapuoja mainitsi kilpailijoiden musiikillisen

taidon ja karismaattisuuden merkityksen.

Vuonna 1998 esiintyi tuomariston kommentteja kilpailijoiden hyvistä ominaisuuksista vain paikallisissa lehdissä. Lasse Lintala mainitsi *Ilkassa* (I 1998Bb) finalistien koulutuksen lisääntyneen, mikä oli hyvä asia. Tosin hänen mielestään laulutunteja he voisivat ottaa enemmän äänenhuollon takia. Menestyjistä hänen mukaansa näkyi sisäisen ja ulkoisen olemuksen luoma lavakarisma, ja ulkonäön lisäksi tärkeimpiä ominaisuuksia olivat äänimateriaali ja sävelpuhtaus. Tulkinta ja tekstinkäsittely olivat myös olennaisia. Ristiriitaisuus ikäkysymyksestä vahvistui, sillä Lintala mainitsi — toisin kuin edellisvuonna —, että liian vanhalla ei välttämättä ole mahdollisuuksia kilpailussa. *Pohjalaisessa* (P 1998Ac) Ari Oinonen taas kertoi kiinnittävänsä huomiota kokonaisuuteen, jossa yhdistyvät lauluääni, sävelpuhtaus, rytmitaju, tulkinta, ulkonäkö ja karisma.

5.1.2. Laulukilpailijan rakentunut identiteetti

Tuomaristo käyttää tutkituissa lehtiartikkeleissa eniten finalistien musiikillisten taitojen sekä esiintymisolemukseen ja ulkomuotoon liittyviä diskursseja. Hieman heikompana diskurssina ilmenee finalistien ammattilaisuus. Tuomareiden luoma yleinen mielikuva kilpailijoista lehdistössä (lähinnä siis *Ilkassa* ja *Pohjalaisessa*) 1980-luvulla oli se, että laulajien tulisi ennen kaikkea olla äänellisesti ja lauluteknisesti lahjakkaita, tulkintakykyisiä ja varmoja esiintymisessään. Tämä ulottuvuus on säilynyt vuoteen 1998 asti samalla kun on ilmestynyt myös uusia elementtejä. Vuonna 1987 ensimmäisen kerran kilpailevaksi elementiksi nousi vaatimus laulun ja nuotinluvun harjoittelemisesta, joka painotti uraan ja ammattiin liittyvää panostusta, kovaa työtä ja itsensä kouluttamista. Se väistyi lehdistä vuosina 1991-1995, mutta vahvistui jälleen v. 1996.

Selkeästi laulajien olemukseen painottunut diskurssi ilmestyi musiikillisten taitojen rinnalle vuonna 1990. Karismaattisuuden ja lavasäteilyn korostaminen on uusiutunut lähes joka vuosi vuoteen 1998 asti. Pukeutumistyylistä ja ulkonäöstä sekä niiden merkityksestä on saanut lehdistössä tuomareiden kautta jokseenkin ristiriitaisen kuvan. Osa heistä on edellyttänyt tyylikkyyttä, ja osa taas ei ole pitänyt sitä olennaisena. Kuitenkin useammin on toistunut mielipide hyvän ulkomuodon tärkeydestä. Vuonna 1995 mainittiin myös finalistien painon merkitys, mutta se ei ole toistunut enää myöhemmin. Ristiriitaisena ilmennyt elementti on ollut myös tuomareiden eriävät mielipiteet laulajien iästä. Vuosina 1988 ja 1997 kilpailevana väitteenä on esiintynyt elämäkokemuksen vaatimus, mutta nuoruuden ihannointi on kuitenkin saanut vahvemman aseman tuomareiden lausunnoissa toistuen selkeästi useammin.

Vuoteen 1998 mennessä laulukilpailijoiden identiteetti on rakentunut tuomarien lausuntojen kautta seuraavista elementeistä. He ovat musiikillisesti lahjakkaita, esiintymiskykyisiä, karismaattisia sekä hyvinpukeutuvia, hyvännäköisiä ja mieluiten nuoria artisteja. He ovat koulutettuja, mutta voisivat kouluttautua ja harjoitella enemmänkin.

5.2. Muiden asiantuntijoiden lausunnot

Tangolaulukilpailijoista ja hyvän tangolaulajan ominaisuuksista ovat puhuneet vuosien varrella myös muutkin asiantuntijat kuin tuomaristo, kuten Seinäjoen Kaupunginorkesterin kapellimestari Antti Vainio, edellisten vuosien voittajat tai kilpailulähteyksen jokavuotinen juontaja Heikki Hietamies. Yhdessä tämä joukko muokkaa myös osaltaan tietynlaista kuvaa kilpailijoista. Tässä luvussa kartoitetaan näiden toimijoiden oikeuksia puhua kilpailijoista ja sitä, mitä asioita he kilpailijoissa painottavat. Näiden asiantuntijoiden lausuntoja on esiintynyt vaihtelevasti paikallisissa lehdissä, mutta myös iltapäivälehdissä.

5.2.1. Aiheet

Ensimmäisenä vuonna ei tutkitussa materiaalissa esiinny asiantuntijoiden lausuntoja kilpailijoista, mutta seuraavana vuonna maakuntalehdissä haastateltiin kapellimestari Antti Vainiota ja edellisvuoden tangokuningasta. *Ilkassa* (I 1986) Vainio puhui heistä tasaisena joukkona, joista suuri osa oli keikoilla käyneitä ammattilaisia. Ainoa ongelma hänen mielestään oli heidän tottumattomuutensa suureen orkesteriin. *Pohjalaisessa* (P 1986Ab) hän mainitsi, että laulaja on kuitenkin pääosassa, ja orkesterin tarkoitus on innostaa laulajaa parhaimpaan mahdolliseen suoritukseen. *Aamulehden* (A 1986) artikkelissa edellisvuoden voittaja Kauko Simonen toivoi tulevan tangokuninkaan olevan ammattilainen, sillä tuleva vuosi on voittajalle kiireinen ja rankka.

Vuonna 1987 ei tutkitussa lehtiaineistossa esiinny asiantuntijoiden lausuntoja. Vuonna 1988 asiantuntijana oli eri ihminen kuin kaksi vuotta aikaisemmin. Erona vielä se, että hän esiintyi valtakunnallisessa iltapäivälehdessä. Laulukilpailun juontaja Heikki Hietamies puhui *Ilta-Sanomissa* (IS 1988A) finalistien ammattitaidosta hyvin yleisellä tasolla ja painotti uutta elementtiä, nimittäin sitä, että voittajan valinnassa voi vaikuttaa viime kädessä jopa laulajan pukukin.

Kahden vuoden kuluttua erilaisia asiantuntijoita haastateltiin monessa lehdessä. Hietamies oli ainoa, jota oli haastateltu ennenkin. Hän kertoi *Ilkassa* (I 1990Ac) laulajien määrätietoisuudesta kilpailuun osallistumisessa ja voiton tavoittelussa. Paineita oli syntynyt, kun kisassa menestyminen on esiintyvälle artistille uran kannalta merkittävää: keikkajärjestäjät mittasivat laulajien tasoa Tangomarkkinoilla menestymisellä. Tämä kilpailijoiden ammattimainen suhtautuminen kilpailuun oli uusi elementti.

Lisäksi vuonna 1990 kirjoitettiin Auraviihde-ohjelmatoimiston toimintatavoista eri lehdissä (IS 1990, IL 1990, A 1990) ja spekuloitiin mm. sitä, että voittajat olisivat ennaltasovittuja (IL

1990). Kyse oli kuitenkin Auraviihteen yksinoikeuksista myydä kuninkaallisia keikoille etukäteen ennen kuin varsinainen voittaja on valittu. Tuomariston valintoihin tällä toiminnalla ei lehtikirjoittelun mukaan ollut loppujen lopuksi merkitystä. Tässä yhteydessä Auraviihteen toimitusjohtaja Seppo Kulmala puhui *Iltalehdessä* (IL 1990) tulevista voittajista merkkituotteina ja kokonaispakkauksina, joiden markkina-arvon ratkaisee titteli eikä henkilö. Hän painotti uudenlaista elementtiä eli voiton jälkeistä uraa, jota hän oli luomassa tulevalle kuninkaalle ja kuningattarelle.

Kilpailun televisio-ohjaaja kertoi taas finalistien harjoittamisesta televisioesiintymiseen *Ilkassa* (I 1990Ad), mikä kuvastaa sitä, että laulajat olivat tottumattomia tämänkaltaiseen esiintymistilanteeseen. Tangomarkkinat-tapahtuman kävijät kertoivat *Ilkassa* (I 1990Ae), että on epäoikeudenmukaista, että kokeneet, useasti kilpailuun pyrkineet ja toisaalta uudet tulokkaat laulavat samassa kilpailussa, koska kokenut saattaa voittaa kypsyytensä ja esiintymisvarmuutensa vuoksi.

Vuonna 1991 esiintyy lehtiaineistossa vain yksi asiantuntija, ja hänkin vain *Ilta-Sanomissa* (IS 1991B). Hän näytti vakiinnuttaneen valta-asemaansa asiantuntijoiden joukossa. Juontaja Heikki Hietamies kertoi karismaattisuuden olevan tärkein tangokuninkaallisen ominaisuus ennen laulutaitoa, vaikka myös äänenpuhtauteen kiinnitetään huomiota. Lisäksi laulun sanojen oikea, uskottava tulkinta on kilpailijan olennainen etu. Näistä ominaisuuksista ei oltu mainittu aikaisemmin asiantuntijoiden lausunnoissa. Muutamaa päivää myöhemmin samassa lehdessä (IS 1991C) Hietamies kertoi kilpailijoiden ammatillistumisesta amatöörimäisyyden jäädessä historiaan.

Vuonna 1992 laulukilpailun vieraileva naisjuontaja, laulaja Paula Koivuniemi ylisti *Pohjalaisessa* (P 1992Ac) suosikkifinalistinsa lavaolemusta. Hän vahvisti edellisvuonna

ilmennyt uutta painotusta eli kilpailijan karismaattisuuden ja lavaolemuksen merkitystä. Vuonna 1993 ei asiantuntijoiden lausuntoja ilmennyt tutkitussa lehtimateriaalissa.

Vuonna 1994 kapellimestari Antti Vainio painotti *Pohjalaisessa* (P 1994B) samaa asiaa kuin vuonna 1986. Hänen mielestään monet kilpailijat olivat tottuneet työskentelmään vain pienen bändin kanssa, jolloin ns. tiimityöskentely oli toisinaan hankalaa heidän kanssaan. Toimijana hän vahvisti ulottuvuutta kilpailijoiden tottumattomuudesta suureen orkesteriin, joka on monena vuonna kadonnut vahvojen elementtien alle.

Vuonna 1995 asiantuntijoiden lausuntoja ei ilmene lehdissä, mutta seuraavana vuonna vuoden 1989 tangokuningas, aluekarsintakiertueen juontaja ja tuomari Risto Nevala kertoi *Ilkassa* (I 1996Ac) karsintakiertueen yhteydessä vinkkejä kilpailuun osallistuville. Hänen mielestään arvokas pukeutuminen tuo juhlavuutta, ja tyylikurssi voisi joillekin olla tarpeen. Tyylinmukaisesta ja hyvästä pukeutumisesta myös Hietamies oli maininnut jo vuonna 1988.

Vuonna 1997 jälleen Hietamies kertoi *Ilta-Sanomissa* (IS 1997), että todella karismaattiset esiintyjät erottuvat joukosta, vaikka eivät välttämättä muuten ole valmiita tangokuninkaallisiksi. Hänen mukaansa yhden vuoden aikana usein kilpailijoilla oli tapahtunut kehitystä parempaan, mikä oli seurausta kilpailijoiden harjoittelusta ja valmistautumisesta. Laulaja Eino Grön kertoi *Pohjalaisessa* (P 1997Ac), että tangolaulajalla tulisi olla elämäkokemusta, joka tuo tulkintaan syvyyttä. Tästä Grön oli maininnut ennenkin toimiessaan tuomarina vuonna 1988. Ulottuvuudet kilpailijoiden karismaattisuudesta ja määrätietoisesta suhtautumisesta kilpailuun toistuivat aiemmilta vuosilta.

Vuoden 1998 lehtiartikkeleissa esiintyy useita eri asiantuntijoita sekä paikallislehdissä että iltapäivälehdessä. Hietamies mainitsi *Pohjalaisessa* (P 1998Ad) muutamia

kilpailijasuosikkejaan: erään laulajan "rokahtava" esiintymistyyli miellytti häntä. Lisäksi argentiinalaisen tangolaulajan piti hänen mielestään olla elämää kokenut, mutta Tangomarkkinoilla hän hyväksyi nuoret esiintyjät. Tämä mielipide kuvastaa jonkinlaista vastavetoa Grönin edellisvuoden lausunnolle elämäkokemuksen vaatimuksesta. Tämä nuoruus-elämäkokemus -ristiriita esiintyy asiantuntijoiden lausuntojen lisäksi muissakin yhteyksissä. Auraviihde-ohjelmatoimiston toimitusjohtaja Seppo Kulmala kertoi *Ilkassa* (I 1998A) samankaltaisia asioita kun vuonna 1990. Hän mainitsi, että myös prinsessoilla ja prinsseillä (toiseksi ja kolmanneksi sijoittuneilla) on kysyntää keikkamarkkinoilla, sillä uusia tähtiä halutaan jatkuvasti esiintymislavoille. Tangokuninkaallisten markkina-arvo oli noussut vuosien varrella, hän kertoi.

Edellisvuoden kilpailuvoittajat kertoivat *Ilta-Sanomissa* (IS 1998Bb) laulajien luonnollisuuden ja "omana itsenä olemisen" olevan valttia. Seinäjoen Kaupunginorkesterin huilisti ja muusikko Merja Kakko keskittyi *Pohjalaisessa* (P 1998Ae) ammattilaisuuden ja musiikillisten taitojen näkökulmiin. Hänen mielestään tangolaulajiksi pyrkivien olisi hyvä ottaa laulutunteja. Lisäksi heidän tulisi olla äänellisesti muuntautumiskykyisiä ja kyetä tulkitsemaan tekstiä ajatuksella. Hän valitteli kilpailukappaleiden joskus liian alhaisia sävellajeja ja niiden haitallista vaikutusta laulusuoritukseen.

5.2.2. Asiantuntijoiden väliset valtasuhteet

Asiantuntijoiden joukko on käsittänyt erilaisia toimijoita, joista toisille on annettu valtaa enemmän kuin toisille. Lisäksi selkeästi on havaittavissa ne tietyt puheenaiheet, joita kukin toimija saa ja on velvoitettu käyttämään. Alusta alkaen laulukilpailun juontajana toiminut Heikki Hietamies on asiantuntijajoukosta saanut eniten puheenvuoroja sekä *Ilta-Sanomissa* että paikallisissa lehdissä. Vaikka Hietamies ei ole musiikin ammattilainen, hänelle on annettu

mahdollisuus luonnehtia kilpailijoita ammattilaisina ja esiintyjinä monesta eri näkökulmasta. Hän on kilpailuorganisaatiossa joka vuosi näkyvä hahmo, joten tämä on kai syynä siihen, että häntä pidetään vakuuttavana asiantuntijana.

Kapellimestari Antti Vainiolle ja Auraviihteen toimitusjohtajalle Kulmalalle on muutaman kerran annettu mahdollisuus luonnehtia kilpailijoita. Heidän lausuntonsa ovat kuitenkin olleet rajattuja heidän omaan ammatinalaansa liittyen, samoin kuin televisiolähetysten ohjaajan lausunto. Hyvin hajanaisesti ovat muut ihmiset kertoneet tai kuvailleet laulukilpailijoita lehdistössä. Ylipäättään asiantuntijat eivät ole joka vuosi saaneet ollenkaan mahdollisuutta diskurssien käyttöön eli vuosina 1985, 1987, 1989, 1993 ja 1995. Nähtävästi kilpailutuomarit ovat todellisena asiantuntijajoukkona saaneet mittavammat valtuudet luonnehtia laulajia joka vuosi.

5.2.3. Laulukilpailijan rakentunut identiteetti

Asiantuntijat ovat lehtiartikkeleissa käyttäneet pääasiassa finalistien uran ja ammattilaisuuden diskurssia. Hieman heikompina ovat esiintyneet diskurssit finalistien olemuksesta ja musiikillisista taidoista. Jo 1980-luvulla mainittiin kilpailijoiden ammattilaisuus, ja 1990-luvulla myös vakava suhtautuminen uraan ja kilpailuun. Karismaattisuus nousi tärkeäksi elementiksi vuodesta 1991 lähtien. Olemuksen kuvailussa on kiinnitetty huomiota pukeutumiseen vuosina 1988 ja 1996, ja musiikillisista lahjoista on mainittu tulkinta ja äänelliset voimavarat vuosina 1991 ja 1998. Heikoiksi painotuksiksi ovat jääneet ainakin teemat laulajien taidoista televisioesiintymisessä sekä viittaukset esiintymistyylin tai luonnollisuuden merkitykseen. On jokseenkin vaikea hahmottaa selkeää kehityslinjaa siitä, missä vaiheessa tiettyjä ominaisuuksia kilpailijoista on vahvistettu asiantuntijoiden lausunnoissa. Joinakin vuosina on toistettu jotain ominaisuutta, toisina taas jotain muuta.

Pääasiassa identiteettiä käsittää kuvan ammattilaisista ja vakavasti uraan ja kilpailuun suhtautuvista artisteista.

5.3. Finalistien yhteisesittelyt

Tässä luvussa käydään läpi niitä artikkeleita, joissa on esitelty kilpailufinalisteja — joko perjantain finaalin karsinnassa kilpailevaa kymmentä tai lauantain finaalissa kilpailevaa kuutta laulajaa — tasapuolisesti. Laulajat ovat haastatteluissa kertoneet itsestään, ja samalla toimittaja on saattanut myös luonnehtia kilpailijoita. Finalistiesittelyjä tutkitussa aineistossa ilmenee pääasiassa vain paikallisissa lehdissä, mutta vuodesta 1994 lähtien enenevässä määrin myös muissakin lehdissä.

5.3.1. Aiheet

Vuoden 1985 Tangomarkkinat-tapahtuma ja tangolaulukilpailu huomioitiin lehdistössä, mutta kilpailijoista mainittiin vain nimet ja heidän asuinpaikkansa paikallisissa lehdissä (P 1985, I 1985) ja *Iltalehdessä* (IL 1985B). *Pohjalaisessa* on lehtiaineistossa vuosien 1986 (P 1986Aa), 1987 (P 1987A) ja 1988 (P 1988Aa) ainoat finalistiesittelyt. Vuonna 1986 toimittaja kuvaili mieskilpailijat joukkona keski-ikäisinä harrastelijoina, joista vain kaksi oli musiikin ammattilaisia. Kerrottiin kilpailijoiden urasta eli keikkakokemusta sekä mainittiin heidän ikänsä, asuinpaikkansa, siviiliammattinsa ja harrastuksensa.

Seuraavana vuonna toimittaja mainitsi finalistit tällä kertaa nuoriksi. Sekä vuonna 1987 että 1988 toistuivat tiedot laulajien iästä, asuinpaikasta, siviiliammattista ja harrastuksista. Tosin ilmeni myös uusia elementtejä. Keikkakokemuksen lisäksi finalistit kertoivat lauluopinnoistaan ja instrumenttien hallinnasta. Uutta vuonna 1988 oli se, että toimittaja kiinnitti huomiota kahden kilpailijan miellyttävään olemukseen.

Vuonna 1989 finalistit esiteltiin jo hiukan laajemmin kuin edellisvuosina eli kummassakin paikallislehdessä sekä *Ilta-Sanomissa* (IS 1989 A), jossa tosin kerrottiin vain finalistien nimet, iät ja ammatit. *Pohjalaisessa* (P 1989A) oli sekä toistuvia että uusia rinnakkaisia aiheita. Toimittaja painotti laulajien musiikillista urataustaa mainiten kilpailijajoukossa olevan mukana entisiä finalisteja sekä kokeneita keikkailijoita ja muusikkoja. Tuttuja tietoja olivat ikä, asuinpaikka, ammatti, keikkakokemus sekä musiikki- ja lauluopinnot. Uusina piirteinä olivat maininnat finalistien laulajaesikuvista, kilpailun osallistumiskerroista sekä muutaman kilpailijan ajatukset Tangomarkkinoilla menestymisestä ja sen vaikutuksesta laulajanuralle. Lisäksi yksi naiskilpailijoista mainitsi ulkonäöstä huolehtimisen olevan esiintyvälle taiteilijalle välttämätöntä. Pääpaino oli selkeästi musiikilliseen uraan ja itse laulukilpailuun liittyvissä tekijöissä, mutta orastavaa kiinnostusta laulajien ulkomuotoon ilmeni. Tämä elementti vahvistui hiukan edellisvuoden artikkelista, jossa toimittaja oli puuttunut joidenkin finalistien ulkomuotoon.

Samana vuonna *Ilkka*-lehdessä (I 1989B) loppukilpailijoista kerrottiin lähes täysin uusia asioita, nimittäin kilpailuun valmistautumisesta ja harjoittelemisesta. Lisäksi he kertoivat kilpailukappaleista ja -tunnelmista. Edellisvuosista toistuvat elementit olivat ainoastaan tiedot asuinpaikasta ja keikkailukokemuksesta. Uutta oli myös se, että muutama finalisti mainitsi kannustusjoukkoon kuuluvan vaimon, aviomiehen tai muita perheenjäseniä. Eniten toimittaja oli haastatellut edellisvuoden tangoprinssiä, joka oli mukana kilvassa toistamiseen ja joka kertoi nyt kuluneen vuoden menestyksestään työmarkkinoilla. Kilpailuprosessi oli selvästi tullut uudeksi puheenaiheeksi, jota tultiin käsittelemään enemmän myös seuraavina vuosina.

Vuonna 1990 finalistiesittely ilmestyi paikallislehtien lisäksi myös *Ilta-Sanomiin* (IS 1990), jossa asiantuntijahaastattelujen yhteydessä mainittiin lyhyesti laulajien iät, asuinpaikat ja ammatit. *Ilkassa* (I 1990Aa) edellisvuodesta toistuivat iän ja asuinpaikan lisäksi tiedot

laulajien keikkailukokemuksesta, kilpailuun valmistautumisesta ja ankarasta harjoittelusta sekä kilpailukappaleista ja -tunnelmista. Uutena piirteenä ilmeni laulutekniikan tärkeyden korostaminen. *Pohjalaisessa* (P 1990A) pääteemaksi nousi ulkomuodon merkitys, jota ei vielä koskaan aikaisemmin oltu painotettu tutkituissa lehdissä näin merkittävästi. Finalistit kertoivat ajatuksiaan siitä minkälainen tangolaulajan tulisi olla ulkomuodoltaan ja olemukseltaan: tyylikäs pukeutuminen kuului finalistien mielestä tangolaulajan olemukseen. Uusiutuvat tiedot tässä artikkelissa olivat kilpailijoiden keikkakokemus, lauluopinnot sekä Tangomarkkinoiden osallistumiskerrat. Lisäksi mainittiin siviiliammatit.

Finalistiesittelyt ilmestyivät vuonna 1991 jälleen vain paikallisissa lehdissä, ja artikkeleissa ilmeni samankaltaisia aiheita kuin aikaisemminkin. *Ilkassa* (I 1991Aa) toistuivat edellisvuosista tiedot kilpailijoiden iästä, asuinpaikasta, joidenkin ammatista, kilpailun osallistumiskerroista sekä laulu- ja musiikkiopinnoista, joita painotettiin erityisesti. Uutena piirteenä oli se, että finalistien Tangomarkkinoiden laulukilpailuun osallistumista pidettiin jo ammatillisena kutsumuksena, joka ilmeni mm. joidenkin finalistien virkavapaudesta ja aktiivisesta perhesuunnittelusta. Uutta oli myös ennakkosuosikkien maininta. Myös *Pohjalaisessa* (P 1991Aa) painotettiin finalistien runsaita musiikki- ja lauluopintoja. Toistuvia taustatietoja edellisvuosista olivat myös ikä (ja etenkin painotettiin nuoruutta), asuinpaikka, keikkakokemus, muutamien ammatti sekä tangolaulukilpailun osallistumiskerrat. Nyt mainittiin ensimmäistä kertaa myös yksityiselämän traagisista kokemuksista, nimittäin useana vuonna kilpailleen finalistin taannoisesta autokolarista. Vuonna 1991 selvästi korostettiin laulajien ammattimaisia ja määrätietoisia musiikkiopintoja.

Seuraavana vuonna *Pohjalaisessa* (P 1992Aa) finalistiesittely oli jo hyvin monitahoinen sisältäen sekä vahvoja, uusiutuvia että täysin uusia elementtejä. Edellisvuoden tapaan finalistien nuoruus mainittiin. Lisäksi uusiutuivat tiedot keikkakokemuksesta, iästä,

asuinpaikasta, siviiliammattista, laulu- ja musiikkiopinnoista, ajatukset kilpailusta ja siihen osallistumisesta sekä pitkästä aikaa myös harrastuksista. Lisäksi kilpailijat kertoivat ajatuksiaan tangon laulamisesta ja vaativasta laulutekniikasta sekä pohtivat voiton mahdollisuuttaan. Täysin uusi painotus oli omien luonteenpiirteiden kuvailu. Yksityiselämästä kerrottiin uusia asioita, nimittäin yksi kilpailijoista mainitsi tulevat häänsä ja sulhasensa ammatin. Edellisvuoden tapaan elämäkokemuksien traagisuus sai painoarvoa, kun yhden finalistin moottoripyöräonnettomuus mainittiin. Jälleen kerrottiin ennakkosuosikit. Finalistien nuoruus nostettiin esiin myös *Ilkka*-lehdessä (I 1992Aa). Uusiutuvia painotuksia olivat myös laulu- ja musiikkiopinnot, keikkakokemus, ammatti sekä ajatukset tangonlaulamisesta, kuten tulkinnasta ja laulutekniikasta.

Vuonna 1993 jatkettiin esittelyjä edelleen vain paikallislehdissä. *Ilkassa* (I 1993Aa) esiteltiin kymmenen finalistia, joiden taustatiedoista kerrottiin jälleen ikä, asuinpaikka, ammatti, keikkakokemus, laulu- ja musiikkiopinnot ja harrastukset. Hieman heikompina esiintyneet elementit toistuivat, nimittäin tiedot kilpailijoiden suosikkitangokappaleesta ja laulajaesikuvista sekä siviilisäädystä (naimisissa/naimaton) tai mahdollisista seurustelukumppaneista. Täysin uutena ulottuvuutena mainittiin finalistien pituus ja paino sekä horoskooppimerkki. *Pohjalaisessa* (P 1993A) finalisteja luonnehdittiin jälleen kerran nuoriksi, uusiksi tulokkaiksi, ja nyt finalistit itse kertoivat ajatuksiaan nuoruudesta. Heistä kerrottiin iät, asuinpaikat, keikkailukokemus, ammatti, laulu- ja musiikkiopinnot sekä kilpailun osallistumiskerrat. Lisäksi kilpailijat arvioivat luonteenpiirteitään ja kuvailivat vahvuuksiaan laulajina ja esiintyjinä.

Vuonna 1994 *Aamulehdessä* (A 1994) oli ensimmäistä kertaa kilpailijoiden taustojen lyhyt kartoitus. *Aamulehden* artikkelissa kerrottiin uudesta Seinäjoella järjestettävästä voittajavedosta, ja tässä yhteydessä ilmoitettiin lyhyesti kunkin finalistin ikä, asuinpaikka,

ammatti, laulu- ja musiikkiopinnot, harrastukset, kilpailun osallistumiskerrat, laulajaesikuvat, suosikkikappale, luonteenpiirteet, mahdolliset lapset ja aviokumppanit sekä horoskooppimerkit ja ennen mainitsemattomana elementtinä silmien väri. Lopuksi *Aamulehden* toimittaja vielä antoi vihjeitä veikkaukseen eli nimesi mielestään oletettavimman voittajaparin.

Ilkassa (I 1994Aa) toistuivat jälleen tietyt aiheet edellisvuosien mukaisesti: kilpailijoiden iät, asuinpaikat, keikkailukokemus, ammatti, laulu- ja musiikkiopinnot, laulajaesikuvat, kilpailun osallistumiskerrat, suosikitangokappaleet, luonteenpiirteet, siviilisääty, horoskooppimerkit sekä *Aamulehdessäkin* ilmennyt uusi ulottuvuus silmien väri. Lisäksi uutta oli laulajien ajatukset elämästä⁷. Artikkelissa mainittiin myös kesäkuun tangoristeilyn yleisösuosikit. Lisäksi erillisellä palstalla jokainen finalistit oli kertonut ajatuksiaan tangomusiikista sekä kuvaillut vahvuuksiaan laulajana ja esiintyjänä. *Pohjalaisessa* (P 1994Aa) toistuivat lähes samat tiedot kuin *Ilkassa*. Finalistit kertoivat myös kilpailutunnelmistaan ja tulevaisuudensuunnitelmistaan kilpailuhäviön sattuessa. Toimittaja mainitsi sekä tangoristeilyn suosikkilaulajan että Seinäjoen kilpailun ennakkosuosikin.

Vuonna 1995 finalistiesittelyt ilmestyivät paikallislehtien lisäksi myös *Ilta-Sanomissa* (IS 1995B), jonka artikkelissa oli vain muutama luonnehdinta kilpailijoista. Se oli tehty vain kuudesta lauantain loppufinaaliin päässeestä laulajasta, joista jokaisesta kerrottiin hiukan eri asioita. Juurikaan musiikillisesta taustasta ei kerrottu, vaan mainittiin heidän asuinpaikkansa, ammattinsa, kilpailun osallistumiskertansa, luonteenpiirteensä, ja mahdollinen ennakkosuosikkisuus. *Ilkka*-lehdessä (I 1995Aa) mainittiin tutut tiedot (ikä, asuinpaikka, keikkailukokemus, ammatti, laulu- ja musiikkiopinnot, kilpailun osallistumiskerrat). Lisäksi toistuivat tiedot harrastuksista, luonteenpiirteistä, suosikitangoista. Mainittiin myös heidän

kannustusjoukkonsa, mahdolliset lapset ja elämäkumppanit sekä ajatukset voiton vaikutuksesta uralle. Toimittaja mainitsi myös yhden miesfinalistin hurmaavuuden ja naisfinalistin kauneuden. *Pohjalaisessa* (P 1995A) käytiin jälleen läpi samankaltaiset tiedot kuin *Ilkassakin*. He arvioivat tässä myös itseään laulajina ja esiintyjinä sekä kertoivat mielimusiikistaan. Kaikissa edellämainituissa kolmessa artikkelissa yksi naiskilpailijoista ihmetteli pääsyään Seinäjoen loppukilpailuun ikänsä puolesta: hän oli "jo" vuotta vaille 40-vuotias.

Vuonna 1996 *Ilta-Sanomissa* (IS 1996A) oli edellisvuoden tapainen lyhyt esittely kilpailijoista. Artikkelissa kerrottiin lähinnä laulajien kilpailutunnelmista ja osallistumiskerroista. Lisäksi joidenkin ammatit kerrottiin, luonteenpiirteitä kuvailtiin sekä mainittiin ennakkosuosikit ja joidenkin seurustelukumppanit. Musiikillisesta urataustasta ei mainittu. *Ilkassa* (I 1996Aa) kilpailijat kertoivat laulu- ja musiikkiopintojen sekä keikkailukokemuksen lisäksi hyvistä ja huonoista luonteenpiirteistään, avio- tai avopuolisoistaan ja lapsistaan. Uusi painotus oli mahdollisen voiton herättämissä ajatuksissa. Kun aikaisemmin oli pohdittu voiton vaikutusta laulajan uralle, nyt pohdittiin sen vaikutusta yksityiselämään, laulajien perheeseen tai seurustelusuhteeseen. Lisäksi perustiedot ikä, asuinpaikka, siviiliammatti, kilpailun osallistumiskerrat sekä harrastukset ilmoitettiin. Seuraavan päivän lehdessä (I 1996B) raportoitiin vielä kymmenen finalistin kilpailutunnelmista, kisaan valmistautumisesta ja harjoittelemisesta, kilpailukappaleista, kannustusjoukoista, kilpailijoiden omista arvioinneista laulajina ja esiintyjinä sekä joidenkin ennakkosuosikkiudesta.

Pohjalaisessa (P 1996A) toistuivat jälleen perustiedot ikä, asuinpaikka, keikkailukokemus, ammatti, laulu- ja musiikkiopinnot sekä harrastukset. Uutena ulottuvuutena kerrottiin

⁷ Esim. "— lapset, joiden elämästä puuttuvat rakkaus ja lämpö, saavat Marjutin surulliseksi (I 1994Aa)."

muutamien kilpailijoiden perheen musiikillinen tausta ja perheen tuki. Toistuvia aiheita olivat edelleen kilpailun osallistumiskerrat, kilpailutunnelmat, mahdollisen voiton herättämät ajatukset, laulunharjoittelu ja ajatukset tangosta ja tangonlaulamisesta. Ohimennen sivuttiin myös luonteenpiirteitä ja joidenkin laulajien avio-, avo- tai seurustelukumppaneita ja lapsia.

Vuonna 1997 paikallisten lehtien lisäksi *Ilta-Sanomissa* sekä myös ensimmäistä kertaa *Ilta-lehdessä* esiteltiin tasapuolisesti finalisteja. *Ilta-Sanomissa* (IS 1997) esiteltiin lyhyesti lauantain finaalin kuusi laulajaa. Artikkelissa huomio oli kiinnitetty pääasiassa keikkakokemukseen, siviiliammattiin, kilpailutunnelmiin, ja lisäksi mainittiin myös ennakkosuosikit. *Ilta-lehdessä* (IL 1997Aa) esiteltiin kaikki kymmenen Seinäjoella kilpailevaa laulajaa, joista kerrottiin perustiedot: asuinpaikka, ikä, siviiliammatti, keikkailukokemus, laulu- ja musiikkiopinnot sekä kilpailun osallistumiskerrat. Lisäksi mainittiin myös mahdolliset puoliset ja heidän ammattinsa sekä lapset.

Ilkassa (I 1997A) toistuivat perustaustatiedot (ikä, asuinpaikka, ammatti, keikkakokemus, opinnot). Lisäksi jälleen mainittiin osallistumiskerrat, avio-, avo- tai seurustelukumppanit sekä lapset, kilpailuvoiton vaikutus ihmissuhteisiin, mikä vahvistui edellisvuodesta, sekä ajatukset tangonlaulamisesta. Toimittaja mainitsi artikkelissa yhden naiskilpailijan yleisösuosion tangoristeilyllä ja hänen huomiota herättävät esiintymispukunsa, sekä toisen naisfinalistin uudistuneen tyylin olemuksessaan. *Pohjalaisessa* (P 1997Aa) *Ilkan* tapaan mainittiin perustaustatiedot. Pääteemoiksi nousivat Tangomarkkinoita edeltävä kova työ ja harjoittelu sekä ikäkysymykset: kokemus ja nuoruus. Lisäksi kilpailijat kertoivat mielitangokappaleistaan, osallistumiskerroistaan, mahdollisen voiton herättämistä ajatuksista — nyt uran kannalta, elämänkumppaneistaan, sekä arvioivat itseään laulajina ja esiintyjinä.

Toimittaja asetti naiskilpailijat vastakkain ulkonäöllisin perustein⁸. Mainittiin myös tangoristeilyn yleisösuosikit.

Vuonna 1998 esiintyy tutkitusta aineistosta eniten finalistiesittelyjä: paikallisissa lehdissä kummassakin oli kaksi artikkelia, iltapäivälehdistä *Iltalehdessä* oli esittely, samoin kuin ensimmäistä kertaa *Apu*-lehdessä. *Iltalehdessä* (IL 1998A) oli lyhyesti esitelty kymmenen finalistia, joista kerrottiin perusfaktat (ikä, asuinpaikka, ammatti, keikkakokemus, musiikkiopinnot). Lisäksi laulajat mainitsivat harrastuksensa, kilpailun osallistumiskertansa, avio- tai seurustelukumppaninsa, kannustusjoukkonsa sekä omat vahvuutensa tangolaulajina. Yhdeltä finalistilta oli kysytty ajatuksia erikoisesta ulkomuodostaan, ja toinen mainitsi traagisesta elämäntaustastaan ollessaan lapsena koulukiusattu. *Apu*-lehdessä (Apu 1998) kysyttiin laulajien mielipiteitä tangomusiikista, sen merkityksestä Suomessa, tangokappaleiden sanoituksista ja tangon tulkinnasta, ulkonäön ja pukeutumisen merkityksestä esiintyessä,

⁸ "Naisten kisassa kilpailevat herkäät vaaleaveriköt, tuliset tummat ja seksikäs ristiverinen (P 1997 Aa)".

kilpailuajatuksista⁹ ja lempitaivaankappaleesta¹⁰.

Ilkassa (I 1998Ba) vahvistuivat edelleen "itsestäänselvyyksinä" oletetut tiedot: perustausta (ikä, asuinpaikka, ammatti, keikkakokemus, musiikkiopinnot, osallistumiskerrat). Selkeästi painotettiin kilpailijoiden mielipiteitä ulkonäön ja pukeutumisen merkitystä kilpailussa. Lisäksi artikkelissa toimittaja itse kuvaili joidenkin kilpailijoiden ulkonäköä: hiuskampausta, tyyliä tai kuvauksellisuutta¹¹. Kilpailijat kertoivat harrastuksistaan, kannustusjoukoistaan ja perheestään. He arvioivat myös vahvuuksiaan laulajina ja esiintyjinä, kuvailivat luonteenpiirteitään, ja mainitsivat elämänkumppaninsa. Toimittaja oli kysynyt myös finalisteilta heidän lempieläinlajiaan¹² ja mainitsi myös ennakkosuosikit. Myös tässä artikkelissa *Iltalehden* ohella oli maininta yhden kilpailijan traagisesta kokemuksesta elämässään. Seuraavan päivän artikkelissa (I 1998C) kerrottiin kunkin laulajan kilpailutunnelmista, kisaan valmistautumisesta ja ajatuksista mahdollisesta voitosta.

Pohjalaisen kummassakin artikkelissa keskityttiin *Ilkkaa* enemmän kilpailijoiden musiikilliseen puoleen. Toisessa (P 1998Aa) kerrottiin laulu- ja musiikkiopinnoista, keikkakokemuksesta, kilpailun osallistumiskerroista sekä ajatuksista mahdollisesta voitosta ja sen vaikutuksesta uralle. Perustaustatiedoista mainittiin myös ikä, asuinpaikka ja ammatti. Lisäksi kerrottiin kannustusjoukoista. Tässäkin artikkelissa mainittiin yhden kilpailijan olleen lapsena koulukiusattu, ja toimittaja kertoi erään miesfinalistin olevan erikoistapaus ulkonäkönsä ja olemuksensa puolesta. Toisessa artikkelissa taas (P 1998Ab) finalistit kertoivat kukin erilaisia ajatuksia koskien koko Tangomarkkinat-kilpailua: kisaan

⁹ "Vaikka pärjäisi kuinka hyvin, täytyy pysyä omana itsenään, eikä saa antaa menestyksen nousta päähän (Apu 1998)".

¹⁰ "Joko aurinko tai Saturnus tai tähdet tai kuu. Ei, kyllä minä olisin aurinko. Tykkään niin paljon lämmöstä (Apu 1998)".

¹¹ "21-vuotias Esa on selkeästi 90-luvun popparityyppiä, siitä esimerkkeinä blondattu pystytukka ja hopeiset korvarenkaat (I 1998Ba)".

¹² "— Jos jokin eläinlaji kuvaa minua, se on joutsen (I 1998Ba)".

valmentautumisesta, kilpailupaineista, tähänastisen kilpailumenestyksen tuottamista ajatuksista ja mediajulkisuudesta. Lisäksi sivuttiin esiintymispukujen hankintaa ja ulkonäön merkitystä sekä mahdollisen kilpailuhäviön jälkeisiä suunnitelmia.

5.3.2. Laulukilpailijan rakentunut identiteetti

Eniten lehtiaineiston finalistiesittelyissä käytetään kahta diskurssia: finalistien uraan ja kilpailuun liittyvää diskurssia sekä finalistien yksityiselämään ja -persoonaan liittyvää diskurssia. Vuosien aikana niiden sisällä ovat vaihdelleet yksittäiset painotukset. Selkeänä kehityslinjana on ollut samojen tietojen jokavuotinen uusintaminen, mutta niiden rinnalle on ilmestynyt vuosien varrella uusia samanarvoisia elementtejä. Hieman heikompia diskursseja ovat olleet finalistien musiikilliset taidot sekä heidän esiintymisolemuksensa ja ulkomuotonsa.

Lähes alusta asti laulajat on ennen kaikkea nähty keikkailevina sekä laulua ja musiikkia opiskelevina artisteina. Lisämerkitystä itse persoonaan ovat tuoneet tiedot siitä, kuinka vanha hän on, missä hän asuu, mitä tekee työkseen ja mitä harrastaa. Vuodesta 1989 lähtien rinnalle ovat tulleet enemmän myös itse laulukilpailuun liittyvät tiedot ja ajatukset. Niiden kautta kilpailijaidentiteetistä rakentuu kuva peräänantamattomasta, laulajan ammattiin pyrkivästä finalistista, joka on osallistunut useita kertoja kilpailuun. Hän harjoittelee ja valmentautuu Tangomarkkinoille määrätietoisesti. Lisäksi hänet voidaan nähdä laulun ja etenkin tangon laulamisen ammattilaisena, joka kykenee arvioimaan kykyjään ja taitojaan esiintyjänä ja laulajana puuttuen enemmän kuitenkin lavaolemukseseen ja tulkintaan kuin laulutekniikkaan. Finalistiesittelyjen yhteydessä on näkynyt toimittajan valta kertoa ennakkosuosikeista vuodesta 1991 lähtien.

Laulukilpailijoiden henkilökohtaista persoonallisuutta on tuotu lähemmäksi lehtien lukijoita

ennen kaikkea luonteenpiirteiden kuvailun kautta vuodesta 1992 lähtien. Kilpailijoiden yksityiselämää on käsitelty myös vuodesta 1992 lähtien ennen kaikkea heidän rakkauselämänsä kautta. Avio-, avoliiton, seurustelusuhteen tai mahdollisten lasten mainitseminen on kuulunut olennaisena osana laulajan yksityispersoonaa määrittellessä. Lisäsyvyyttä ihmissuhteisiin ovat tuoneet myös maininnat, tosin ei niin usein, kilpailuvoiton vaikutuksesta rakkauselämään. Lisäksi vuosien varrella muutamat maininnat perheestä ja elämänkumppaneista kannustusjoukoissa ovat jollain tapaa liittäneet uran ja yksityiselämän yhteen.

Diskurssi finalistien ulkomuodosta ja tässä pukeutumisen painotus on esiintynyt ennen kaikkea toimittajien omakohtaisissa arvioinneissa haastattelujen yhteydessä, mutta kilpailijoille on annettu toisinaan mahdollisuus — tai velvollisuus — käyttää myös itse tätä diskurssia. Kuitenkaan ulkonäön, pukeutumisen ja tyylin korostaminen ei ole noussut ylettömän vahvaksi ulottuvuudeksi esiintyen lehtimateriaalissa vain ajoittain. Joka tapauksessa sen sisällä on painotettu hyvää ja miellyttävää ulkomuotoa ja tyylikästä pukeutumista, mikä osoittaa sen, että laulajien tulisi olla ammattilaisuutensa lisäksi myös hyvännäköisiä. Finalistien nuoruudesta on mainittu muutamina vuosina, mutta sen merkitystä kilpailussa ei ole juurikaan korostettu, toisin kuin esim. tuomariston lausunnoissa.

Heikoiksi ja unohdetuiksi elementeiksi ovat jääneet laulajapersoonan kuvan luomisessa maininnat horoskooppimerkeistä vuosina 1993 ja 1994. Lisäksi vuonna 1998 täysin uusia ulottuvuuksia olivat lempieläinlajien ja lempitaivaankappaleiden mainitseminen, joiden kai on oletettu elävöittävän henkilökuvaa. Tosin niistä jää hieman asiayhteydestä irrallinen kuva: ovatko nämä tiedot laulajista relevantteja ja jos ovat, niin kenelle? Heikoiksi ovat jääneet myös olemukseen liittyvät tiedot eli laulajien pituuden ja painon (v. 1993) sekä silmien värin

(v. 1994) ilmoittaminen.

Joka tapauksessa vuosien 1985-1998 aikana finalistiesittelyjen yhteydessä laulukilpailijan identiteetti on monipuolistunut. Rinnakkaisia ja uusia kilpailijoiden ominaisuuksia ja taustatietoja on ilmestynyt etenkin vuosina 1989 ja 1992, ja useimmiten nämä elementit ovat säilyneet suhteellisen samanarvoisina vuoteen 1998 asti. Kilpailijoiden julkisuuskuva sisältää näiden artikkelien kautta henkilökohtaisen persoonan, joka välittyy luonteenpiirteiden, ihmissuhteiden, elämän kokemisen, asuinpaikan, harrastuksien ja siviiliammatin kautta. Ammatillaisen identiteetti käsittää keikkailukokemuksen ja musiikkiopinnot. Kilpailijapersoonaan syvyyttä tuovat laulajien ajatukset kilpailutunnelmista ja -kokemuksista ja määrätietoisesta valmentautumisesta. Identiteettiin liittyy olennaisesti myös tangomusiikki ja sen laulaminen. Toimittajien kautta persoonaa rakennetaan olemuksen kautta, pukeutumisen ja ulkonäön näkökulmasta.

5.4. Toimittajien lausunnot ja arvioinnit

Tässä luvussa käydään läpi vuosien 1985-1998 niitä erilaisia artikkeleita tai raportteja, joissa toimittaja on itse kuvaillut tai arvioinut joidenkin laulukilpailijoiden ominaisuuksia ja/tai taitoja. Usein näissä yhteyksissä hän on myös ilmoittanut laulukilpailun ennakkosuosikkeja joko itse spekuloiden ja pohtien potentiaalisia voittajia tai tehnyt nimettömiä asiantuntijahaastatteluja. Toimittajien huomautukset finalistihaastattelujen tai -esittelyjen yhteydessä mainitaan niille kuuluvissa luvuissaan. Pääasiassa paikallisissa lehdissä toimittajat ovat käsitelleet laulukilpailijoita perusteellisesti ja kokonaisvaltaisesti, mm. *Ilkassa* yhtenä ominaispiirteenä on ollut laulukilpailusuoritusten kritiikit vuodesta 1989 lähtien. Kuitenkin myös iltapäivälehdissä on ollut toimittajien arviointeja, mutta suppeammassa mittakaavassa.

5.4.1. Aiheet ja henkilöt

Vuonna 1985 vain *Pohjalaisessa* (P 1985) toimittaja itse kiinnitti huomiota laulukilpailijoihin. Hän kirjoitti finalisti Kauko Simosen saaneen perjantain finaalin karsinnassa kuuluvimmat aplodit yleisöltä. Hän arveli Simosen tulkinnan olevan lähellä vanhojen tangolaulajamestarien tyyliä ja veikkasi häntä voittajaksi. Seuraavana vuonna *Ilta-Sanomissa* (IS 1986) oli tehty nimetön asiantuntijahaastattelu, jonka kautta nousi kaksi nimeä (Teuvo Oinas ja Rainer Friman) ylitse muiden ja joiden arveltiin olevan oletettavimpia menestyjiä. Perusteluita paremmuuteen ei kerrottu. Vuonna 1987 kerrottiin *Iltalehdessä* (IL 1987) kuinka Seinäjoella lyödään vetoa voittajan puolesta ja että yksi kilpailijoista, Ari Klem, oli noussut vahvimmin ennakkosuosikiksi ylitse muiden, mutta taaskaan ei mainittu syitä suosikkiuteen.

Vuonna 1988 *Ilta-Sanomissa* (IS 1988B) toistui asiantuntijagallup kahden vuoden jälkeen. Ensimmäistä kertaa toimittaja kritisoi ja ihmetteli tuomariston valintoja: yksi varmimmista ennakkosuosikeista ja asiantuntijoden mukaan yksi lahjakkaimmista laulajista oli pudonnut jo perjantain finaalin karsinnassa. Toimittaja arvosti tämän finalistin nuoruutta, joka olisi luonut hänen mielestään tunnetta tangoon. Lisäksi hän mainitsi muiden kilpailijoiden karisman puutteen. Ennakkosuosikin pudottua toimittaja ilmoitti uudet nais- ja mieskilpailijasuosikit (Kirsi Rissanen ja Ari Klem). *Ilkka*-lehdessä (I 1988A) nimettiin kaksi miesfinalistisuosikkia (Ari Klem ja Dimitri Isberg), mutta ei kuitenkaan perusteltu syitä paremmuuteen. *Pohjalaisessa* (P 1988B) mainittiin *Ilta-Sanomien* tapaan myös yleisön suosikin karsiutumisesta.

Seuraavana vuonna *Ilta-Sanomien* (IS 1989Bb) toimittaja arvosti klassisen musiikin taitoja. Hänen mielestään oli vahinko, etteivät oopperalaulajat osallistu kilpailuun. Jälleen ilmoitettiin (IS 1989Ba) myös asiantuntijakyselyn tulokset, joiden mukaan selvisivät nais- ja

miessuosikit, Arja Koriseva ja Risto Nevala. *Pohjalaisessa* (P 1989Cb) toimittaja nosti esiin kaksi paikallista eli pohjalaista lauantain loppukilpailuun pääsnyttä laulajaa (Tarja Lunnas ja Jari Vähäkoski) ja painotti heidän äänellistä kehittymistään sekä tulkintaa. Lisäksi toimittaja mainitsi yleisön miessuosikin (Risto Nevala) ja hänen sympaattisuutensa. *Ilkassa* (I 1989C) oli ensimmäinen kilpailusuoritusten kritiikki, jossa toimittaja oli ympäripyöreästi kuvaillut kilpailijoiden tulkintaa, äänenpuhtautta ja karismaa¹³. Vuonna 1989 laulajien tulkinta ja karisma saivat siis vahvistuksensa edellisistä vuosista.

Vuonna 1990 *Ilta-Sanomissa* (IS 1990) mainittiin yleisön ja nimeltä mainitsemattomien asiantuntijoiden suosikit, Kirsi Kirstua-Karjalainen ja Jari Vähäkoski. Yhden naiskilpailijan putoaminen ihmetytti toimittajaa ja hän arveli nuoruuden olleen syynä siihen. Nuoruus-teema vahvistui vuodesta 1988 samankaltaisessa yhteydessä eli mainittaessa kilpailijan finaalista putoamisesta. *Ilkassa* (I 1990B) ilmoitettiin yleisön naissuosikki (Kirsi Kirstua-Karjalainen). *Pohjalaisessa* (P 1990B) taas kummeksuttiin yhden suosikin, mieskilpailijan putoamista perjantain karsinnassa.

Seuraavana vuonna toimittajat kirjoittivat laulukilpailijoista jo monipuolisemmin. *Ilta-Sanomissa* (IS 1991C) ilmoitettiin finaalin karsinnan jälkeen suosikit (Kaija Pohjola ja Jaska Mäkynen). Toimittaja arveli heidän edellisvuosien kilpailukokemuksen olevan valttia kilpailussa. Asiantuntijakyselyn kautta painotettiin yhden kilpailijan nuoruuden raikkautta ja yhden jazzlaulukokemusta. Lisäksi etuna pidettiin yhden kilpailijan tuoreutta eli amatöörin vilpittömyyttä ja toisen musikaalisuutta, vaikka lavaesiintyminen olikin epäjohdonmukaista. *Ilkassa* (I 1991Ad) mainittiin ennakkosuosikit, Kaija Pohjola ja Pepe Enroth, jotka oli valittu jo kesäkuussa tangoristeilyllä. Seuraavana päivänä *Ilkassa* (I 1991B) oli vuoden tauon jälkeen

¹³ Esim. "Tiensä loppukilpailuun mies raivasi tulkitessaan puhtaasti ja rauhallisesti vaativan *Mustalaisviulun* tangon (I 1989C)".

kritiikki kilpailusuorituksista, jossa toimittaja oli paneutunut tuttuhin ominaisuuksiin eli finalistien lavakarismaan, esiintymisvalmiuksiin, tulkintaan sekä laulutekniikkaan. Ensimmäistä kertaa kiinnitettiin huomiota myös ulkoiseen olemukseen ja pukeutumiseen. Hänen mielestään lavaesiintyminen ei ollut kaikilla vakuuttavaa, ja pukeutumisen merkitys oli hänen mukaansa olennaista kokonaisvaikutelman kannalta.

Vuonna 1992 kiinnitettiin huomiota laulajien olemukseen ja ulkomuotoon, joten edellisvuoden uusi elementti toistui. *Ilta-Sanomissa* (IS 1992) perinteisessä asiantuntijakyselyssä ilmeni loppukilpailun suosikit, Tuire Mellanen ja Mika Pohjonen. Toimittaja kuvaili Mellasen olemusta naiselliseksi ja sensuelliksi sekä mainitsi hänen hyvän laulutaitonsa, jonka arveli johtuvan musiikkiopinnoista. Myös osan finalistien laulutaidoista mainittiin sekä esiintymiskokemuksesta ja -valmiuksista. *Pohjalaisessa* (P 1992B) toimittaja arvioi kuuden loppukilpailijan finaalin karsinnan suorituksia ja mainitsi naisfinalisteista Eija Kantolan ja Tuire Mellasen olevan lähimpänä voittoa. Hän kiinnitti huomiota äänenväriin, laulutaitoon, lavaesiintymiseen ja karismaan.

Ilkassa (I 1992Ad) toimittaja arvioi kymmentä loppukilpailijaa eri tavoin. Kilpailijat kertoivat lyhyesti luonteenpiirteistään, mutta myös toimittaja kuvaili niitä. Päähuomio ei ollut musiikillisissa vahvuuksissa, vaan pääasiassa olemuksen ja luonteenpiirteiden kuvailussa. Olemuksesta kirjoittaessa toimittaja antoi arvoa näyttävälle, tyylinmukaiselle pukeutumiselle ja kritisoi muutamien naiskilpailijoiden mautonta pukeutumistyyliä. Toimittaja mainitsi hyvänä

ominaisuutena hillityn olemuksen sekä kritisoi muutamien naisfinalistien kampauksia¹⁴. Lisäksi olemuksia luonnehtiessa toimittaja kuvaili tutkituissa lehtiartikkeleissa ensimmäistä kertaa laulajien luonteenpiirteitä, mainitsemalla esim. yhden itsevarmuuden, toisen iloisuuden. Laulutaitoon kiinnitettiin huomiota joidenkin finalistien hyvän äänenvärin kautta. Yhden kilpailijan traagisesta moottoripyöräonnettomuudesta mainittiin tässä artikkelissa. Lopuksi toimittaja ilmoitti tangoristeilyn suosikit, Satu Pitkäahon ja Ilpo Kalevan.

Ilkan toisessa artikkelissa (I 1992Aa) painotettiin vielä olemuksen merkitystä, sitä miten tyylin ja persoonallisuuden löytäminen saattaa olla monelle finalistille vaikeaa. Lisäksi *Ilkassa* (I 1992Bb) oli vielä kilpailusuoritusten kritiikki. Yksi ristiriitaisena esiintyvä elementti toistui jälleen, nimittäin kilpailijoiden nuoruuden merkitys. Toimittajan mielestä tangon tulkinta vaatii kypsyyttä. Laulajissa kiinnitettiin huomiota tuttuihin musiikillisiin ominaisuuksiin eli laulutekniikkaan, äänenväriin, fraseeraukseen, tulkintaan sekä myös esiintymistaitoon, karismaan ja ulkoiseen olemukseen.

Vuonna 1993 *Ilta-Sanomien* (IS 1993) artikkelissa ilmeni, että asiantuntijagallupin ja Seinäjoen yleisön mukaan Heidi Kyrö oli vahvin ehdokas tangokuningattareksi. Miesten puolelta suosikiksi nousi Markku Ketola. Kuningatarsuosikin olemusta toimittaja arvioi luonnolliseksi ja mainitsi yleisesti hänen laulutaitonsa.

Samana vuonna *Ilkassa* (I 1993Ab) kerrottiin tangoristeilyllä valitut suosikit (Merja Raski ja Tarmo Lehtinen), ja toimittaja oli kiinnittänyt huomiota sekä heidän että muidenkin kilpailijoiden erilaisiin ominaisuuksiin. Hän mainitsi mm. olemuksen ryhdikkyuden tärkeyden sekä laulutaidon, johon liittyi äänen laaja-alaisuus, hallinta ja puhtaus sekä

¹⁴ Esim. "Takkutukkaa raati ei kuitenkaan välttämättä suvaitse. Permanentti ehtinee hieman asettua aloilleen (I 1992Ad)".

artikulointi. Lisäksi toimittaja puuttui esiintymisvalmiuteen, jossa tarvitaan itsevarmuutta. Hän ihmetteli, ettei kilpailun kuopus Heidi Kyrö ollut pärjännyt laivaaänestyksessä. Hän arveli Kyrön nuoruuden ja vääränlaisen pukeutumistyylin olleen syynä tähän. Nyt siis vahvistui jälleen elementti, että liian nuori ei välttämättä menesty kilpailussa. Seuraavana päivänä *Ilkassa* (I 1993B) oli laulusuoritusten kritiikki, jossa arvioitiin tulkintaa, äänenväriä, musikaalisuutta, karismaa sekä yleisesti ulkoista olemusta. *Pohjalaisessa* (P 1993Ba) mainittiin Heidi Kyrön ylivoimaisuus, joka ilmeni äänen puhtautena ja valloittavana esiintymisenä. Lisäksi toimittaja kertoi sekä yleisön että tuomariston olleen ihastuksissaan häneen perjantain finaalin karsinnassa.

Vuonna 1994 arvioitiin finalisteja vain paikallisissa lehdissä. *Pohjalaisessa* (P 1994C) loppukilpailuun päässeiden nimeämisen yhteydessä toimittaja kertoi Sauli Lehtosen olevan Seinäjoen yleisön suosikki. Lisäksi hän antoi arvoa yhden naiskilpailijan kuningatarmaiselle pukeutumistyyliille ja olemukselle. *Ilkassa* (I 1994B) oli edellisvuoden tapainen kritiikki, jossa kiinnitettiin huomiota laulajien äänenväriin, hengitys- ja laulutekniikkaan, tulkintaan, esiintymistaitoihin, ulkoiseen olemukseen ja karismaan.

Vuonna 1995 *Iltalehdessä* (IL 1995) kerrottiin lyhyesti yleisön suosikeista, Jari Sillanpäästä ja Marketta Vallivaarasta, jotka ilmenivät Seinäjoen voittajaveikkauksen kautta. Artikkelissa ei arvioitu millään tavalla näitä finalisteja. Paikallisista lehdistä vain *Ilkassa* (I 1995Ca) toimittaja arvioi laulajia. Perjantain finaalin karsinnan laulusuoritusten kritiikissä painotettiin esiintymisvalmiuksia, äänenlaatua ja äänenväriä, laulutekniikkaa, fraseerausta, tulkintaa, nuoruuden aiheuttamaa kokemattomuutta tulkinnassa sekä ulkoista olemusta ja näyttävyyttä eli edellisten vuosien tapaisia asioita.

Vuonna 1996 *Iltalehdessä* (IL 1996A) ilmoitettiin kymmenen finalistin nimet. Tässä

yhteydessä toimittaja mainitsi mielestään potentiaalisimmat voittajat. Miesten sarjassa Henri Hurmeesta toimittaja nosti esiin hänen kilpailukokemuksensa, ja Tomi Markkolasta hyvän äänen sekä nyt positiivisena elementtinä hänen nuoruutensa. Naisten sarjan suosikin Saija Varjuksen näyttävää ulkomuotoa korostettiin. Lisäksi toimittaja mainitsi hänen aikaisemmat osallistumiskertansa, ja ensimmäistä kertaa toimittaja kiinnitetti huomiota myös yksityiselämään eli Varjuksen taannoiseen raskauteen ja lapsiin. Muutaman päivän kuluttua *Iltalehdessä* (IL 1996B) kerrottiin lauantain loppukilpailuun päässeistä finalisteista. Toimittaja nosti tässä yhteydessä esiin yhden finalistin, Juha Hildénin taannoisen rattijuopumusrikkeen ja arvosti hänen rohkeuttaan olla kilpailussa mukana skandaalista huolimatta.

Iltä-Sanomissa (IS 1996B) toimittaja kertoi Saija Varjuksen ja Henri Hurmeen olevan ennakkosuosikit ja arvioi kuuden loppukilpailijan laulusuorituksia. Hän kiinnitti huomiota äänenväriin ja -laatuun, tulkintaan, sekä yhden finalistin sympaattiseen olemukseen. Lisäksi tässäkin artikkelissa mainittiin Varjuksen lapset. *Ilkassa* (I 1996Ca) oli perinteinen kilpailusuoritusten kritiikki, jossa toimittaja hienovaraisesti ilmoitti Saija Varjuksen suosikikseen¹⁵. Hän kiinnitti huomiota finalistien äänenväriin ja -laatuun, tulkintaan, fraseeraukseen, laulutekniikkaan, olemukseen, esiintymisvalmiuksiin sekä yleiseen musikaalisuuteen.

Vuonna 1997 toimittaja kirjoitti *Iltalehdessä* (IL 1997Ab) kymmenen kilpailijan karisman puutteesta ja mainitsi muutamien kilpailijoiden vahvuuksia. Hän antoi arvoa keikka- ja kilpailukokemukselle, laulutaidolle, äänenväriille ja yhden naiskilpailijan, Susanna Heikin muodokkaalle olemukselle. Toimittaja arveli miessarjan voittajaksi Matti Korkialaa tai Kai Gideonia. Seuraavana päivänä (IL 1997B) ilmoitettiin voittajaveikkauksen suosikit Niina

Päivänurmi ja Susanna Heikki, jonka olemusta jälleen painotettiin. Ensimmäistä kertaa myös *Helsingin Sanomissa* (HS 1997B) oli lyhyesti kuvailtu kilpailijajoukkoa. Heistä mainittiin laulutaito, terve ääni ja kattavat laulu- ja musiikkiopinnot.

Myös *Aamulehdessä* (A 1997) toimittaja veikkaili ensimmäistä kertaa voittajia ja arvioi kymmenen finalistin vahvuuksia ja heikkouksia. Toimittaja kiinnitti huomiota laulajien äänenväriin, esiintymisvalmiuksiin, kilpailukokemukseen ja yleisesti hyvään ulkomuotoon. Hän veikkasi voittajiksi Petri Ritaria ja Susanna Heikkiä, joka oli toimittajan mukaan ilmeisesti ulkoiselta olemukseltaan viehättävä¹⁶. Lisäksi artikkelissa toimittaja mainitsi myös muutamien kilpailijoiden siviiliammatin sekä oletti yhden finalistin nuoruuden (16 v.) olevan haitta kilpailumenestymisessä.

Ilkassa (I 1997Bb) toimittaja ilmoitti suosikkinsa Niina Päivänurmen ja Matti Korkialan. Hän arvioi finalistien laulusuorituksia ja puuttui esiintymisvalmiuksiin sekä äänenväriin ja -puhtauteen. Toisessa artikkelissa (I 1997Bc) toimittaja kiinnitti huomiota muutamien kilpailijan äänenväriin ja -laatuun ja tulkintaan. Lisäksi ilmoitettiin voittajavedon suosikit Päivänurmi ja Korkiala. *Pohjalaisessa* (P 1997Ab) toimittaja mainitsi naisfinalistien kauneuden sekä arvioi muutamien naisfinalistin esiintymisasuja ja hiustyyliä¹⁷. Artikkelissa mainittiin siitä, että yhä enemmän miellyttävä ulkomuoto vaikuttaa kilpailussa menestymiseen.

Vuonna 1998 *Iltalehdessä* (IL 1998A) toimittaja veikkasi edellisvuoden tangoprinssiä, Dimitri Sjöbergiä ja Piritta Venhoa kilpailun voittajiksi. Huomiota kiinnitettiin esiintymistaitoon, laulutaitoon, äänenväriin ja -alaan sekä etenkin naisfinalistien olemukseen

¹⁵ "Varjus on laulajana omaa luokkaansa (I 1996Ca)".

¹⁶ "Susanna Heikki, kolarilainen komeetta, on kopsakka tangopakkaus ainakin miesten mielestä (A 1997)".

¹⁷ "Viime vuonna Niina oli vielä tyttö, joka oli pukeutunut lainattuun, tätimäiseen mekkoon [...] Myös hänen

ja ulkonäköön.

Pohjalaisessa (P 1998Af) ennustettiin voittoa Piritta Venholle ja Dimitri Sjöbergille, joka oli toimittajan mukaan sopivasti vanhentunut ja kypsynyt edellisvuodesta. Toimittaja nosti esiin myös muiden kilpailijoiden hyviä ominaisuuksia, kuten yhden kilpailukokemuksen ja amatöörimäisen tuoreuden. *Ilkassa* (I 1998Da) esiintyvässä kritiikissä toimittaja kiinnitti huomiota äänenlaatuun, karismaan, tulkintaan, esiintymistaitoon sekä antoi arvoa keikkakokemukselle, jolla on hyvä vaikutus itsevarmuuteen. Lisäksi hän luonnehti yleisesti muutamien laulajien ulkonäköä.

5.4.2. Laulukilpailijan rakentunut identiteetti

Toimittajat käyttävät eniten finalistien musiikillisten taitojen sekä finalistien esiintymisolemuksen ja ulkomuodon diskursseja. Toimittajien näiden diskurssien käyttövalta on tutkitussa lehtimateriaalissa lisääntynyt selkeästi vuosien varrella. Vuosina 1985-1990 kilpailijoiden arviointi on ollut varovaista, jolloin ennen kaikkea ilmoitettiin vain ennakkosuosikkeja. Vuodesta 1991 lähtien toimittajat ovat vähitellen ottaneet asiantuntijan aseman tuomareiden ja muiden asiantuntijoiden rinnalla. Lisäksi viimeisinä vuosina on lisääntynyt myös heidän omien laulajasuosikkiensa nimeäminen. Heikompi toimittajien käyttämä diskurssi on finalistien uraan ja ammattilaisuuteen liittyvä diskurssi. Yksityiselämään ja henkilökohtaiseen persoonaan puuttuminen on jäänyt vieläkin vähäisemmäksi.

Ennakkosuosikkeja toimittajat luonnehtivat 1980-luvulla joskus lyhyesti musiikillisten taitojen, tulkintakyvyn ja karismaattisuuden kautta. Vuodesta 1991 tulkintakyky ja karismaattisuus ovat toistuneet joka vuosi. 1990-luvun alussa heidän laulutaitonsa

arvioiminen lisääntyi myös ja sen kautta puututtiin äänenpuhtauteen, äänenväriin ja laulutekniikkaan. Lisäksi lavaesiintymiseen kiinnitettiin huomiota.

Ulkoinen olemus on noussut lehtiartikkeleiden perusteella hyvin tärkeäksi elementiksi vuodesta 1991 lähtien. Etenkin huomio on kohdistunut naisfinalisteihin ja heidän pukeutumiseensa. Heidän asunsa tulisivat olla näyttäviä (ja ainakin vuosina 1994 ja 1996 kuningatarmaisia) sekä kampausten tyylikkäitä. Hiustyyliä ei ole painotettu niin paljon kuin pukuja. Vuonna 1997 puututtiin jo yksittäisen finalistin ruumiinrakenteeseenkin, nimittäin muodokkuuteen. Itsestäänselvyydeksi on siis näiden uusiutuvien painotusten kautta noussut seikka, että naisten pitäisi olla tyyli- ja hyväntuokuisia.

Nuoruuden merkitys on myös noussut toimittajien lausunnoissa useasti esiintyväksi elementiksi jo vuodesta 1988 lähtien. Se on esiintynyt ristiriitaisena, mutta vahvemman painotukseksi on selkeästi noussut elämäkokemus positiivisempaan ominaisuuteen kuin nuoruus. Tämä kanta taas on ristiriidassa tuomariston lausuntojen kanssa, joten nuoruuden ja elämäkokemuksen ristiriita on säilynyt lehtiaineistossa.

Heikoiksi ja unohdetuiksi elementeiksi ovat jääneet klassisen laulutaidon ja jazzlaulutaidon arvostaminen. Amatöörimäisyyttäkin pidettiin vuonna 1991 ja 1998 osin positiivisena ominaisuutena, mutta se on jäänyt kokemuksen painottamisen alle. Selvästi on arvostettu alusta lähtien lahjakkuutta ja ammattitaitoa. Toimittajat eivät omissa lausunnoissaan ole tuoneet merkittävästi esiin laulajien musiikkiopintoja tai keikkakokemusta. Vahvimmin uraan ja ammattilaisuuteen liittyvässä diskurssissa on mainittu kilpailukokemus esiintymisen vuosina 1991, 1996-1998. Yksityiselämään viitattaessa on mainittu lapset, raskaus tai traaginen elämäkokemus ja henkilökohtaiset luonteenpiirteet, mutta nämä ulottuvuudet ovat jääneet

vain kuriositeetiksi.

Laulukilpailijoiden kuva on vahvistunut niin, että naisfinalistien ulkonäkö on noussut huomattavan suureen rooliin. Identiteetti muodostuu myös musiikillisista kyvyistä, karismaattisuudesta ja esiintymisvarmuudesta. Lisäksi kilpailijalla tulisi olla nuoruuden sijaan elämäkokemusta ja kilpailukokemusta.

5.5. Yksittäiset finalistit

Tässä luvussa käsitellään artikkeleita, joissa vain yksi tai muutama laulufinalisti on tuotu haastatteluissa tai laajemmissa raporteissa esiin. Mukana tässä luvussa ovat myös muutamien finalistien perheenjäsenien haastattelut, jotka vahvistavat myös osaltaan laulajapersoonaa. Vuosina 1985-1989 näitä kilpailijoita on tuotu esiin lähinnä paikallisissa sanomalehdissä. 1990-luvulla yksittäisten laulajien esittelyt ovat levinneet vähitellen myös iltapäivälehtiin ja aikakauslehtiin. Lähes kaikki tutkitut aikakaus- ja iltapäivälehtiartikkelit ovat pääasiassa yhden finalistin haastatteluja. Etenkin vuonna 1998 on määrällisesti eniten tämänkaltaisia finalistihaastatteluja. Tämän luvun kautta selviää keitä ja minkätyyppisiä finalisteja on ylipäätään nostettu ylitse muiden ja minkälaisia asioita heistä kerrotaan. Näissä juttutyypeissä ovat myös toimittajat saattaneet kuvailla tai arvioida kilpailijoita jollain tavoin.

5.5.1. Aiheet ja henkilöt

Ensimmäisenä vuonna vain *Ilkassa* (I 1985) raportoitiiin lauantain loppukilpailuun päässeistä finalisteista. Tässä yhteydessä toimittaja oli kysynyt lyhyesti pohjalaiselta kilpailijalta Jaska Mäkyseltä kilpailutunnelmia. Samassa artikkelissa myös erään karsinnassa pudonneen vaimoa oli haastateltu. Hän kertoi miehensä viikonloppukeikkailusta. Vuonna 1986 ei tutkitussa lehtiaineistossa ilmennyt yhtään finalistihaastattelua.

Vuonna 1987 jälleen *Ilkassa* (I 1987) oli haastateltu lyhyesti Ruotsista kotoisin olevaa Kari Piirasta, joka kertoi esiintymis- ja keikkakokemuksistaan sekä mahdollisen kilpailuvoiton vaikutuksesta uraan. Piirasta, joka oli kilpailemassa toistamiseen, haastateltiin lyhyesti myös seuraavana vuonna (I 1988C). Hän kertoi edellisvuoden kilpailukokemuksestaan, tämänhetkistä kilpailutunnelmistaan sekä jälleen kerran kilpailun merkityksestä uralle. Toisessa artikkelissa (I 1988B) oli haastateltu neljää kilpailijaa: kahta naista ja kahta miestä. Heistä kerrottiin hiukan eri asioita, mm. ikä, ammatti, kilpailutunnelmat, musiikkimieltymykset ja, kuten Pirosenkin haastattelussa, ajatuksia mahdollisesta kilpailuvoiton vaikutuksesta uralle. Lisäksi mainittiin ensimmäistä kertaa toisen mieskilpailijan ulkomuoto, ja hän kertoi ajatuksiaan siitä¹⁸. Samana vuonna *Pohjalaisessa* (P 1988B) oli haastateltu lyhyesti ennakkosuosikkeja Eija Kantolaa ja Risto Nevalaa, jotka kertoivat kilpailutunnelmistaan.

Vuonna 1989 *Pohjalaisessa* (P 1989Ca) kirjoitettiin televisioharjoituksista. Kaikki finalistit mainittiin, mutta pohjalaiset Tarja Lunnas sekä Jari ja Matti Vähäkoski antoivat lyhyitä lausuntoja tutusta aiheesta eli kilpailutunnelmista ja -jännityksestä, joiden lisäksi keikkailusta ja kilpailuharjoituksista. *Aamulehdessä* (A 1989B) toimittaja mainitsi ennakkosuosikin Arja Korisevan, jonka kilpailukokemus oli ensimmäinen. Koriseva kertoi kilpailutunnelmistaan ja -jännityksestä sekä ajatuksiaan kilpailussa laulamisesta, tulkinnasta ja luonnollisuudesta. Mainittiin, että Korisevalle kilpailufinaali oli uran huipentuma. Edellisvuoden tangoprinsessa, Valkeakoskelta kotoisin oleva Marja-Riitta Aro kertoi keikkakokemuksistaan ja kilpailujännityksestään. Kangasalainen Leo Louhivaara kertoi aikaisemmista kilpailukokemuksistaan, ja myös hänen ammattinsa mainittiin. Erikseen oli vielä Leo Louhivaaran haastattelu, jossa hän kertoi vielä kokemuksistaan ja osallistumisistaan

¹⁸ ""Ongelmana on vaatteiden valinta kilpailuun...Ei ainakaan lopu poweri kesken esityksen. Mun keuhkoni ovat nyt 2,5 litraa laajemmat kuin ennen harjoittelun aloittamista. Niillä kyllä pystyy laulamaan loppuun

Tangomarkkinat-kilpailuun. Lisäksi hän kertoi uutena esiintyvänä ulottuvuutena musiikki- ja lauluopinnoistaan, suhtautumisestaan laulamiseen, ammatistaan, kilpailutunnelmistaan ja kilpailun merkityksestä uralle.

Lisäksi *Me Naiset* -lehdessä (MN 1989) oli edellisvuoden tangoprinsessan, Marja-Riitta Aron lyhyt haastattelu, jossa häneltä oli kysytty samankaltaisia asioita kuin finalistieilta yleensä eli kilpailu- ja keikkailukokemuksia. Lisäksi hän kertoi vanhempiansa ja perheen kannustuksesta, yksinhuoltajuudestaan ja lapsistaan, ammatistaan, sekä ajatuksiaan julkisuudesta. Tämä artikkeli ennakoi selvästi tulevaa: ensimmäistä kertaa kerrottiin tarkemmin myös finalistin yksityiselämästä.

Vuonna 1990 *Iltalehden* (IL 1990) skandaalinkäryisessä raportissa kerrottiin Auraviihde-ohjelmatoimiston toimintatavoista ja tuomariston mahdollisista voittajien etukäteissopimisista. Samassa yhteydessä kyseltiin mielipiteitä aiheesta ennakkosuosikeilta Arto Nuotiolta ja Kaija Pohjolalta.

Vuotta 1991 voi pitää jonkinlaisena käännekohtana siinä mielessä, että kolmessa lehdessä oli haastateltu samaa laulukilpailijaa. *Iltä-Sanomissa* (IS 1991A), *Ilkassa* (I 1991Ab) ja *Pohjalaisessa* (P 1991Ab) haastateltiin vuosien 1985 ja 1987 tangoprinsssiä, tämän vuoden finalistia Jaska Mäkystä, ja pääteemana oli hänen joutuminen vakavaan autokolariin. Mäkynen kertoi traagisesta tapahtumasta ja siitä toipumisesta. Lisäksi hän kertoi valmentautumisestaan kilpailuun ja kilpailutunnelmistaan. Hän kuvaili vahvuuksiaan laulajana ja piti elämäkokemustaan ja tulkintaansa tärkeinä ominaisuuksina. Hänet mainittiin ennakkosuosikiksi.

Ilkassa (I 1992Ab) haastateltiin vuonna 1992 paikkakuntalaista, seinäjokelaista laulukilpailijaa Minna Hirvijärveä. Hän kertoi pääasiassa tutuiksi tulleista asioista, kuten Tangomarkkinoiden tärkeästä merkityksestä laulajan uralle, keikkakokemuksestaan, muista kilpailukokemuksistaan ja kilpailuun valmentautumisestaan ja harjoittelusta. Hän kertoi myös musiikkimaustaan, tangonlaulamisesta, lähinnä tulkinnasta ja esiintymisestä sekä mielitangostaan. Lisäksi hän mainitsi kilpailuasunsa ja mainitsi kilpailijoiden nuoruuden olevan positiivinen ominaisuus. Ensimmäistä kertaa mainittiin tämänkaltaisissa juttutyypeissä pukujen merkitys kilpailussa sekä iän merkitys.

Seuraavana vuonna *Anna*-lehdessä (Anna 1993) oli kilpailun kaikkien aikojen nuorimman finalistin Heidi Kyrön haastattelu. Toimittaja kuvaili Kyrön kotia ja huonetta, pukeutumistyyliä, sekä arvioi hänen laulutaitoaan ja tulkintakykyään ja piti nuoruutta positiivisena ominaisuutena. Finalisti kertoi tangonlaulamisestaan ja siitä, ettei ole liian nuori tangon tulkitsemiseen, vaikka elämäkokemusta puuttuukin. Hän kertoi musiikkiharrastuksensa ja lauluintonsa alkamisesta lapsena, esiintymisvietistään, musiikkiopinnoistaan, mielitangoistaan, keikkakokemuksestaan ja mielilaulajistaan. Musiikkiaiheisten ajatusten ja tietojen lisäksi hän kertoi isänsä merkityksestä musiikkiharrastuksen alkamisessa ja kuvaili luonteenpiirteitään horoskooppimerkkinsä kautta. Hän kertoi elämän toiveistaan ja haaveistaan, koulunkäynnistään, tulevaisuudensuunnitelmistaan sekä mahdollisista poikaystävistään. Tässä artikkelissa käsiteltiin siis yksityiselämää ja henkilökohtaista persoonaa kattavammin kuin koskaan ennen.

Pohjalaisessa (P 1993Bb) haastateltiin Tangomarkkinoiden kävijöitä, jotka olivat Heidi Kyrön perhetuttuja. He kuvailivat finalistin luonnetta sympaattiseksi ja epäitsekkeäksi. *Ilkassa* (I 1993Ab) mainittiin tangoristeilyn suosikit Merja Raski ja Tarmo Lehtinen, joista Raski kertoi lyhyesti tangonlaulamisestaan, luonteenpiirteistään ja kilpailutunnelmistaan. Lehtisen

ammatti kerrottiin, ja hän mainitsi musiikkimakunsa. Vuonna 1994 ei tutkitussa aineistossa ollut yhtään finalistihaastatteluja.

Vuonna 1995 tutkituista lehdistä kolmessa haastateltiin yksin omaan yhtä kilpailufinalistia, kuten vuonna 1991 — nyt vuoden 1994 tangoprinssiä Jari Sillanpää. *Iltä-Sanomissa* (IS 1995A) toimittaja ilmoitti hänet ennakkosuosikiksi, ja hänen vanhempansa mainittiin olevan kannustusjoukoissa. Hänen äitinsä kertoi poikansa laululahjasta. Perhe kertoi myös hänen malliurastaan, josta Sillanpää itsekin mainitsi. Häneltä kysyttiin ulkonäön merkityksestä. Lisäksi kerrottiin finalistin asuinpaikasta ja muutosta Helsinkiin, ammatista, keikkailusta, lauluopiskelusta sekä viimevuotisesta kilpailukokemuksesta. Edellisvuosien tapaiset aiheet toistuivat, ja mukana olivat vahvemmin myös henkilökohtainen persoona ja perhe.

Apu-lehdessä (Apu 1995) Jari Sillanpää kertoi kilpailutunnelmistaan, keikka- ja kilpailukokemuksestaan sekä Tangomarkkinoiden laulukilpailun hyvästä vaikutuksesta uralle. Myös tässä artikkelissa toimittaja mainitsi Sillanpään ennakkosuosikiksi, ja kilpailija kertoi myös ajatuksiaan ennakkosuosikin paineista. Lisäksi toimittaja kuvaili Sillanpään olemusta värikkääksi ja sympaattiseksi. Hänen kielitaidostaan, ammatistaan, lauluopinnoistaan, mallintöistä, siviilisäädystä sekä kummilapsesta Intiassa kerrottiin. *Pohjalaisessa* (P 1995B) kerrottiin Sillanpään olevan ennakkosuosikki voittajavedossa. Hän kertoi tämän ja edellisvuoden kilpailutunnelmistaan ja -jännityksestään sekä ajatuksia tangon tulkitsemisesta.

Vuonna 1996 *Aamulehdessä* (A 1996) esiteltiin Hämeen kolme laulufinalistia: Saija Varjus, Titi Kruus ja Tomi Teuho-Markkola, joilta pyydettiin lyhyesti lausuntoja kilpailuun lähtemisestä. Kerrottiin Markkolan tämänhetkisestä elämäntilanteesta, nimittäin asepalveluksen suorittamisesta. Toimittaja arvioi artikkelissa hänen lavaolemustaan. Kruusin keikkailusta ja luonteenpiirteistä kerrottiin, sekä Varjuksen edellisvuoden

kilpailukokemuksista mainittiin ja raskaudesta kilpailun alkukarsintojen aikana. Lisäksi hänen kahden lapsensa ja aviomiehensä nimet mainittiin. Varjus kertoi myös kilpailujännityksestään. Toimittaja mainitsi myös yhden kilpailufinalistin skandaalitaustan eli rattijuopumuksen sekä toisen kilpailijan tangoprinsseyden eli taannoisen kilpailumenestyksen.

Saija Varjuksesta oli erikseen haastattelu *Apu*-lehdessä (Apu 1996), jossa toimittaja ilmoitti hänet ennakkosuosikiksi ja potentiaalisesti tähdeksi. Toimittaja puuttui toimittajien yleisesti käyttämiin elementteihin. Hän nimittäin kuvaili finalistin hyvää äänenväriä, tulkintakykyä ja karismaa sekä lisäksi luonnehti hänen silmienväriä ja tyylikkyyttä. Finalisti kertoi kilpailuun ja musiikkiuraan liittyvistä asioista. Lisäksi Varjus kertoi monipuolisesti yksityiselämästään ja henkilökohtaisesta persoonastaan ja perhetaustastaan. Hänelle oli annettu mahdollisuus luonnehtia myös ulkonäköään. Hän kertoi ennakkosuosikkiuden tuottamista paineista, edellisistä kilpailun osallistumiskerroistaan, musiikkiharrastuksensa alkamisesta lapsena, musiikkiopinnoistaan, tangonlaulamisesta, keikkakokemuksestaan sekä muista laulukilpailuista ja levyttämisestä. Mahdollisen häviön jälkeiset suunnitelmat sekä kilpailuun valmistautuminen ja harjoittelu olivat myös puheenaiheita. Yksityiselämään ja henkilökohtaiseen persoonaan liittyviä asioita olivat raskaus, musiikillisen uran ja perhe-elämän yhteensovittaminen, elämä ennen lapsia, lapsuuden muistot, avioliitto ja lapset, itsensä ja miehensä ammatti. Muita aiheita oli kilpailuvoiton vaikutus taloudelliseen tilanteeseen sekä perhe-elämään. Lisäksi hän puhui äitinsä ammatista ja elämäntyöstä ja kuvaili luonteenpiirteitään. Hän kertoi ajatuksiaan omasta ulkonäöstä, silmistään ja ulkoisesta olemuksestaan¹⁹.

Samana vuonna *Pohjalaisessa* (P 1996Ba) oli useita pieniä haastatteluja muutamista finalisteista. Vuoden 1995 tangoprinsssi Juha Hildén kertoi lyhyesti taannoisesta

rattijuopumuksestaan, kilpailuun valmistautumisestaan ja flunssastaan. Lisäksi kaksi pohjalaista kilpailijaa, Mika ja Arto Peltoniemi kertoivat (P 1996Bb) kilpailutunnelmistaan. Seuraavana päivänä (P 1996Ca) oli pieni raportti perjantain harjoituksista, jonka yhteydessä finalistit Tutta Carpelan, Tomi Markkola ja Henri Hurme kommentoivat lyhyesti laulusuorituksiaan. *Ilkassa* (I 1996Cc) kilpailun toisen tangoprinssin, Henri Hurmeen vaimoa haastateltiin, ja hän kertoi yhteisestä perhe-elämästä, lapsista, miehensä keikkailusta ja kilpailumenestyksen vaikutuksesta perhe-elämään. *Pohjalaisessa* (P 1996Cb) taas haastateltiin Henri Hurmeen vanhempia, jotka kertoivat poikansa kilpailuosallistumisista, lapsuudesta, musikaalisuudesta sekä hänen lapsistaan.

Vuonna 1997 *Ilta-lehdessä* (IL 1997B) oli pieni yhteishaastattelu kilpailun vanhimasta ja nuorimmasta finalistista: Kai Gideonista ja Dimitri Sjöbergistä. He kertoivat kilpailutapahtumista ja kannustusjoukoista sekä pohtivat tangon olemusta ja mahdollisen voiton tai häviön merkitystä ja vaikutusta uralle. *Avussa* (Apu 1997) oli edellisvuoden tangokuningattaren Saija Varjuksen sekä tämän vuoden finalistin Susanna Heikin yhteishaastattelu. Heikkiä ennakoitiin voittajaksi, ja hänen lavaesiintymistä toimittaja kuvaili eroottisen seksikkääksi. Heikki itse kertoi lähinnä uraan liittyviä asioita, kuten ennakkosuosikin paineista, keikka- ja esiintymiskokemuksesta, ammatistaan ja tulevaisuudensuunnitelmistaan laulajana. Hän lyhyesti kuvaili myös lapsuuden asuinpaikkaansa. *Ilkassa* (I 1997Bc) kerrottiin jatkoon päässeistä finalisteista, ja ajatuksia kilpailutunnelmista kysyttiin Dimitri Sjöbergiltä. *Pohjalaisessa* (P 1997B) taas jatkoon päässeeseen Matti Korkialan vaimo kertoi miehensä kilpailutunnelmista.

Vuonna 1998 iltapäivälehdissä oli useitakin haastatteluja muutamista finalisteista ennen voittajan ratkeamista. *Ilta-lehdessä* (IL 1998B) kerrottiin edellisvuoden tangoprinssin, Dimitri

¹⁹ "Jääsinisiksi niitä on usein mainittu... Pelottaviksi, mutta myös lempeiksi (Apu 1996)".

Sjöbergin lyöneen vetoa häviöstään. Hän kertoi kilpailuun valmentautumisesta, ajatuksistaan ennakkosuosikkiudesta ja luonnehti itseään esiintyjänä. *Ilta-Sanomissa* (IS 1998A) oli yhteishaastattelu Dimitri Sjöbergistä ja Esa Nummelasta, joiden mainittiin olevan ennakkosuosikkeja. He kertoivat ystävyystään, kilpailutunnelmistaan ja laulamisrutiineistaan. Toimittaja luonnehti heidän ulkonäköään ja pukeutumistaan, ja kummatkin finalistit kertoivat mielipiteitään ulkoisesta olemuksestaan. Lisäksi he kertoivat ajatuksiaan tangomusiikista.

Seuraavan päivän *Ilta-Sanomissa* (IS 1998Ba) haastateltiin loppukilpailuun päässyttä naisfinalistia Kirsi Rantoa, jonka toimittaja ilmoitti ennakkosuosikiksi. Ranto kertoi ajatuksiaan lähinnä kilpailun kontekstissa eli kilpailun osallistumiskerroistaan sekä kilpailuun valmentautumisestaan, ja siitä, miten hän oli ompeluttanut pukuja, ottanut laulutunteja sekä käynyt mallikurssin. Lisäksi hän mainitsi keikkakokemuksestaan ja ajatuksia ennakkosuosikkiudesta ja myönsi ulkoisten avujen olevan olennaisia ominaisuuksia esiintyjälle.

Seurassa (S 1998) oli Dimitri Sjöbergin haastattelu, jossa kerrottiin *Iltalehden* tapaan hänen vedonlyönnistään häviönsä puolesta. Myös Sjöbergin isää haastateltiin, joka kertoi poikansa nuoruudesta ja hänen olleen edellisvuonna vielä liian kypsyvätön voittaakseen laulukilpailun. Finalisti itse arvioi itseään esiintyjänä ja kertoi keikkailustaan, faneistaan sekä kuluneesta vuodestaan tangoprinssinä. Hänen lapsensa nimi mainittiin ja se, että Sjöberg oli poikamies. Lisäksi kerrottiin hänen ulkonäön huolehtimisestaan²⁰.

Aamulehdessä (A 1998A) oli tamperelaisen finalistin ja vuoden 1993 tangoprinssin Jouni

²⁰ "Tangofinaaliin hiotaan ulkonäköä pikkutarkasti. Dimitri teetti murtumassa tummuneeseen etuhampaaseensa kuorikon (S 1998)".

Kerosen haastattelu. Hän kertoi kilpailukappaleestaan ja kilpailutunnelmistaan. Lisäksi kerrottiin hänen aiemmasta kilpailukokemuksestaan Tangomarkkinoilla. Hän kertoi myös tamperelaisuudestaan, lapsuudestaan, ammatistaan, keikkailustaan sekä musiikkiharrastuksestaan. Mainittiin myös hänen vaimonsa ja poikansa.

Paikallisissa lehdissä raportoitiin lopulliseen lauantain finaaliin päässeistä kilpailijoista. *Ilkassa* (I 1998Db) Dimitri Sjöberg ja Kirsi Ranto mainittiin ennakkosuosikeiksi, ja he kertoivat kilpailutunnelmistaan ja valmistautumisestaan lauantain finaaliin. *Pohjalaisessa* (P 1998Ba) ennakkosuosikiksi ilmoitettu Sjöberg kertoi kilpailutunnelmistaan, samoin kuin Kirsi Ranto ja Piritta Venho. Nämä naisfinalistit mainitsivat myös kilpailijoiden positiivisen yhteishengen. Lisäksi toimittaja kuvaili Rannon esiintymispukuja.

5.5.2. Laulukilpailijan rakentunut identiteetti

Selkeästi eniten edellämainituissa artikkeleissa annetaan finalisteille oikeus käyttää uraan, ammattilaisuuteen ja kilpailuun liittyvää diskurssia, jossa eniten painottuu kilpailun merkitys. Myös yksityiselämään ja henkilökohtaiseen persoonaan liittyvä diskurssi on vahva. Olennaisena kolmantena on finalistin esiintyjäolemuksen ja ulkomuotoon liittyvä diskurssi. Tätä ulottuvuutta käyttävät paljon toimittajat arvioidessaan kilpailijoita, mutta jonkin verran myös finalistit itse. Heikoimpana esiintyy finalistien musiikillisten taitojen diskurssi. Lausuntoja siitä antavat pääasiassa toimittajat, vaikka muutaman kerran on annettu laulajille itselleenkin mahdollisuus kuvailla vahvuuksiaan laulajina ja esiintyjinä. Näissä tapauksissa on kiinnitetty huomiota pääasiassa tulkintaan, äänenväriin ja yleiseen laulutaitoon. Karismasta on mainittu harvoin. Huomionarvoista on se, että toimittaja on maininnut ennakkosuosikkeja lähes jokaisessa artikkelissa vuodesta 1988 lähtien.

Vuosina 1985-1989 finalistit esiintyvät lehdistössä pääasiassa Tangomarkkinoiden kilpailun osanottajina ja keikkailevina laulajina, jotka kertovat aiemmista kilpailukokemuksistaan sekä kilpailutunnelmistaan ja mahdollisen kilpailuvoiton merkityksestä uralle. Vuotta 1993 voisi pitää jonkinlaisena käännekohtana. Tällöin siirryttiin laulajan urataustan ja kilpailukokemusten käsittelyn ohella selkeästi myös yksityiselämän puolelle, vaikka jo v. 1989 oli viitteitä suuntauksesta. Laulajat yksityisinä ihmisinä käsittivät mahdolliset avio- ja avoliitot, seurustelut ja lapset. Perheen taustatuki ja perheenjäsenien haastattelut liittyvät myös tähän diskurssiin. Myöhemmin persoonaa rikastuttamaan tulivat lausunnot lapsuumuistoista ja elämäkokemuksista sekä maininnat luonteenpiirteistä. Tutkituissa artikkeleissa puututtiin uradiskurssin sisällä vain ohimennen laulu- ja musiikkiopintoihin sekä kilpailuun valmistautumiseen ja harjoitteluun. Tangomusiikista, -kappeleista ja tangon laulamisesta tuli olennainen puheenaihe vuodesta 1992 lähtien.

Vuodesta 1992 lähtien myös laulajien ulkomuoto — pukeutuminen ja ulkonäkö — nousi merkittäväksi ominaisuudeksi. Lyhyitä viittauksia ulkomuotoon tosin oli esiintynyt jo aikaisemminkin. Hyvinpukeutuminen ja miellyttävä ulkonäkö kuuluivat selvästi näiden "parrasvaloihin" nostettujen kilpailijoiden olemukseen. Etenkin näitä ominaisuuksia painotettiin iltapäivälehtien ja aikakauslehtien haastatteluissa, joissa esiintyi yksi tai korkeintaan kaksi finalistia.

Vuoteen 1998 mennessä näiden esiinnostettujen finalistien haastattelujen kautta rakentuu laulukilpailijoista kuva, johon liittyy olennaisesti Tangomarkkinoiden kilpailun merkitys. Tähän identiteettiin liittyy se, että kilpailija on keikkaileva ammattilainen, tyylikäs, hyvännäköinen ja kokenut Tangomarkkinat-laulukilpailija. Yksityiselämä esittäytyy rakkaus- ja perhe-elämän sekä perheenjäsenten että siviiliammatin kautta. Persoonaan syvyyttä tuovat

maininnat mielimusiikista, -tangoista ja luonteenpiirteistä.

5.5.3. Kuka nostetaan esiin ja miksi?

Vuosien 1985-1998 aikana paikallisissa lehdissä (*Pohjalainen, Ilkka, Aamulehti*) on monesti tuotu esiin paikallisia laulukilpailijoita sekä joitakin ennakkosuosikkeja. Iltapäivälehdissä ja aikakauslehdissä 1990-luvulla tiettyjen finalistien valinta haastatteluille on noudattanut muunlaisia kriteereitä. Vuoden 1989 *Me Naiset* -lehden entisen tangoprinsessan haastattelu antoi jo viitteitä tulevalle vuosikymmenelle. Vuonna 1991 myös Tangomarkkinoilla aikaisemminkin finaalissa kilpaillut Jaska Mäkyne sai palstatilaa. Huomio näytti kiinnittyvän kuitenkin enemmän traagiseen autokolariin kuin itse kilpailuun ja laulamiseen, vaikka niistä mainittiinkin.

Mielenkiintoinen tapaus on myös Heidi Kyrön saama julkisuus vuonna 1993. *Anna*-lehdessä esiteltiin 15-vuotias tyttö. Nyt ei ollut kyse ennestään tutusta laulajasta, vaan tällä kertaa median huomion kiinnitti pääasiassa finalistin poikkeuksellinen nuoruus. Vuonna 1995 palattiin "tuttuuteen", kun Jari Sillanpää sai julkisuutta kilpailuviikolla kolmessa lehdessä. Hän oli Mäkysen tavoin entinen tangoprinssi ja myös ennakkosuosikki. Huomio kiinnittyi kuitenkin Mäkystä selvemmin itse kilpailuun ja musiikilliseen puoleen, mutta myös yksityispersoonaan ja ulkomuotoon. Ennakkosuosikkisuus sekä tuttuus toistuivat myös seuraavana vuonna, kun muutamien vuosien takaista finalistia Saija Varjusta haastateltiin *Avussa*, jossa nousi hänen yksityiselämänsä tärkeäksi haastattelun osaksi.

Vuonna 1997 erona edellisen ja vuoden 1995 *Apu*-lehden finalistihaastatteluille oli se, että Susanna Heikki ei ollut entinen tangoprinsessa tai tuttu kasvo. Hänet mainittiin ennakkosuosikiksi ja huomio oli enimmäkseen ulkomuodossa — seksikkäässä ulkomuodossa.

Finalistilta ei kysytty perusteellisia yksityiselämää koskevia asioita niin kuin esim. edellisvuonna Saija Varjukselta ehkä sen takia, että hänestä ei lukijat vielä juurikaan tiedäneet ennestään. Koska Susanna Heikillä ei ollut tietynlaista valmiiksi luotua henkilöhistoriaa mediassa, toisena haastattelun osapuolena oli jo tuttu mediakasvo eli edellisvuoden tangokuningatar Saija Varjus.

Vuonna 1998 ennakkosuosikki ja jälleen kerran tuttu mediakasvo, edellisvuoden tangoprinssi Dimitri Sjöberg oli esillä eniten lehtiaineistossa. Tällä kertaa ei kuitenkaan painotettu ulkonäköä, vaan sitä ristiriitaa, joka vallitsi Sjöbergin nuoren iän ja kypsän miehisen äänenvärimäisyyden välillä. Hänessä puututtiin sekä musiikillisiin taitoihin, kilpailutunnelmiin että yksityiselämään. Yhteishaastattelu *Ilta-Sanomissa* Esa Nummelasta ja Sjöbergistä voisi verrata edellisvuoden *Apu*-lehden haastatteluun, jossa tuttu kasvo ja uusi kilpailija ovat rinnakkain. Tässäkin haastattelussa Esa Nummela uutena kasvona tuotiin esiin enemmän ulkonäköön liittyvien kuin musiikillisten avujensa kautta (kuten Susanna Heikki edellisvuonna). Lisäksi naistensarjan Kirsi Ranto sai myös huomiota medialta. Hän oli myös yksi ennakkosuosikeista, mutta se miksi juuri hänestä tehtiin haastattelu, on mielenkiintoista. Hänellä ei ollut mediahistoriaa niin kuin toisella ennakkosuosikilla Piritta Venholla, joka oli kilpaillut Seinäjoen finaalissa ennenkin. Ehkä tässä tilanteessa juuri Rannon persoona ja viehättävä ulkomuoto olivat niitä asioita, jotka saivat huomiota.

6. TANGOLAULUKILPAILIJOIDEN TÄHTEYS LEHTIAINEISTOSSA

Lehtiaineistosta nousseet vahvat diskurssit 1) finalistien ura, ammattilaisuus ja kilpailu, 2) finalistien musiikilliset taidot, 3) finalistien esiintymisolemus ja ulkomuoto sekä 4) finalistien yksityiselämä ja henkilökohtainen persoona voidaan sisällyttää tähteyttä määrittäviin tekijöihin. Nämä osatekijät kattavat ulottuvuudet laulajan ja esiintyjän henkilökuvasta sekä toisaalta henkilökohtaisesta persoonasta. Vaikka kukin toimijajoukko on käyttänyt eri diskursseja ja niiden sisäisiä elementtejä toisistaan poikkeavalla painoarvolla, voi kuitenkin todeta, että kaikki ovat toistaneet samankaltaisia teemoja. Täten mainitut vahvat diskurssit ja painotukset ovat muotoutuneet vuosien varrella ja perustuneet toistoon, joten ne voidaan nähdä jonkinlaisena laulukilpailijoiden julkisen kuvan ja identiteetin yksinkertaistamisena ja itsestäänselvyytenä. Tässä luvussa pyritään käymään läpi näitä tähteyteen viittaavia vahvoja ulottuvuuksia, jotka näkyvät jollain tavalla lehtiaineistossa.

6.1. Historiallinen näkökulma

Lehdistökirjoittelu Tangomarkkinoiden laulukilpailijoista on vuosien 1985-1998 välillä muuttunut sekä määrällisesti että aiheidensa puolesta. Tangomarkkinoiden ensimmäisten vuosien aikana laulukilpailijoita käsiteltiin pääasiassa paikallisissa lehdissä. Aihetta käsiteltiin tangolaulukilpailun kontekstissa, jolloin mainittiin lähinnä kilpailijoiden laulu- ja esiintymistaito ja keikkakokemus sekä esiteltiin perusdemografiset tiedot (ikä, asuinpaikka, ammatti). Muissa tutkituissa lehdissä maininnat finalisteista olivat olemattomia tai niukkoja painottuen lähinnä nimien mainitsemiseen. Esimerkiksi aikakauslehdistä *Avussa* ja *Seurassa* mainittiin vuodesta 1987 lähtien kilpailijoiden nimet. Iltaapäivälehdissä 80-luvulla keskityttiin silloin tällöin nostamaan muutamia finalisteja, etenkin ennakkosuosikkeja, esiin sekä haastateltiin tuomariston jäseniä tai muita asiantuntijoita. Vuonna 1989 jo näkyi pientä muutosta, kun *Aamulehdessä* nostettiin esiin muutamia sikäläisten paikkakuntien

kilpailijoita ja kun *Me Naiset* -lehdessä ilmestyi yksittäisen kilpailijan lyhyt haastattelu.

Ensimmäisten vuosien aikana 1990-luvulla aiheet ja näkökulmat paikallislehdissä lisääntyivät ja monipuolistuivat. Huomio kohdistui pelkän kilpailun kontekstin lisäksi myös kattavammin laulajien persoonaan. Tangomusiikkiin ja tangon laulamiseen liittyvät finalistien ajatukset ilmestyivät vuonna 1992. Uusina piirteinä lähes kaikissa juttutyypeissä 1990-luvun alussa ilmestyivät karismaattisuuden ja ulkoisen olemuksen painotukset, jotka selvästi ovat lisääntyneet 90-luvun kuluessa ja saaneet monitahoisempia ulottuvuuksia. Kilpailijoiden tarkempi yksityisen persoonan esitleminen ilmestyi lehdistökirjoitteluun vuonna 1992. Iltapäivälehdissä 90-luvun aikana toimittajat lisäsivät valtaansa asiantuntijoina arvioiden tiettyjen kilpailijoiden, lähinnä ennakkosuosikkien musiikillisia ja ulkomusiikillisia ominaisuuksia. Vuonna 1991 uutta oli se, että sekä paikallisissa että iltapäivälehdessä tuotiin esiin vain yksi finalist. Ylipäätään vuosina 1990-1994 alkoivat yksittäisten finalistien haastattelut ilmestyä maakuntalehtien lisäksi muihinkin lehtiin käsittäen kilpailuaiheiden lisäksi myös muitakin laulajapersoonaa määrittäviä tekijöitä.

Vuotta 1995 voisi pitää keskeisenä taitekohtana monenlaisten ilmiöiden tullessa esiin. Iltapäivälehtiin ilmestyivät tästä vuodesta lähtien lyhyet finalistiesittelyt ja lisäksi samana vuonna yksittäistä kilpailijaa, Jari Sillanpäää haastateltiin paikallisen lehden lisäksi aikakaus- ja iltapäivälehdessä. Tämänkaltaisen suuntaus eli finalistien esittelyjen ja yksittäisten kilpailijoiden haastattelujen ilmestyminen valtakunnallisesti näkyi myös seuraavina vuosina. Vuonna 1998 selvästi nousi jo useita yksittäisiä kilpailijoita samanaikaisesti sekä maakuntalehdissä että iltapäivälehdissä ja aikakauslehdissä.

Kuvapersoonallisuus ja elokuvatahteys ovat Richard deCordovan (1991) mukaan kaksi eri asiaa, ja jonkinlainen ero voidaan karkeasti tehdä myös Tangomarkkinoiden laulukilpailijoista

ja siinä tavassa, jolla heistä kirjoitetaan tutkitussa lehtiaineistossa. 1980-luvulla laulajien nimet on vaihtelevasti mainittu valtakunnallisissa lehdissä. Paikallisissa lehdissä heitä on tuotu esiin hieman kattavammin, mutta lähinnä vain kilpailun kontekstissa, jossa paneuduttiin heidän musiikilliseen lahjakkuuteensa, uraan ja ammatilliseen taustaan sekä kilpailutunnelmiin. Finalistit persoonina kiinnostivat lehdistöä finalisteina — ei ihmisinä kilpailun ulkopuolella. deCordovan (1991) mukaan elokuvatähteydessä tuli jo selvästi mukaan yksityiselämän puoli, joka alkuvaiheessa oli sidoksissa elokuvaimageeseen ja -yhtiöön. Myös Thomas Harris (1991) mainitsee elokuvastudion vaikutuksen tähti-imageeseen. Näin yksisuuntaista ja tiukasti säädeltyä tähteydenimagea ei välttämättä ilmene tangolaulukilpailijoissa. Tangomarkkinoiden image kuitenkin selvästi näkyy laulajien persoonasta kirjoitettaessa jo pelkästään kilpailuajatuksen ja -tunnelmien kuvailun kautta. Vuodesta 1992 lähtien kilpailijoilta on monessa yhteydessä kysytty ajatuksia tangomusiikista ja sen laulamisesta, mikä on tietenkin vaikuttanut yhä enemmän siihen, että heidät nähdään nimenomaan tangolaulajina. Tosiasiassahan kilpailussa menestyvät laulajat päätyvät myöhemmin laulamaan myös iskelmää, mutta tämä "tangoimage" pysyy heissä varmasti juuri tämän julkisuudessa rakentuneen ja sitä kautta vahvistuneen mediakuvan takia.

Yksityiselämä on jossain määrin tullut olennaiseksi osaksi 1990-luvulla, joten kehitys deCordovan mainitsemasta kuvapersoonallisuudesta tähteyteen on näyttänyt noudattavan suhteellisen samantapaista kaavaa. Perhe tai seurustelukumppanit on mainittu esim. kannustusjoukoissa, mutta myös kuuluviksi kilpailijan ulkopuoliseen elämään. Toisaalta lyhyitä mainintoja henkilökohtaisesta persoonasta ja yksityiselämästä finalistiesittelyjen yhteydessä ei voida välttämättä pitää vielä selvinä tähteyden merkkeinä, sillä kilpailuun liittyvät aiheet ovat näissä keskeisessä asemassa. Yksityiselämän diskurssi on ilmestynyt etenkin yksittäisten kilpailijoiden haastatteluissa vuodesta 1993 lähtien, mitä voisi varovaisesti nimittää jo jonkinlaiseksi tähteyden rakentamisen aspektiksi. Lisäksi

yhä selvemmin laulajan uraan ja ammattiin sekä yksityiselämään liittyvät seikat ovat sisältyneet ja levinneet vuoteen 1998 mennessä myös aikakaus- ja iltapäivälehtien artikkeleihin.

6.2. Tavallisuus – epätavallisuus

Richard Dyer (1979) ja John Ellis (1982) kirjoittavat tähden tavallinen — epätavallinen - ristiriidasta, johon liittyy yhtäaikainen huomiota herättäminen ja tavallisuus. Epätavallisuus eli erikoisuus nousee vahvasti esiin tuomariston ja asiantuntijoiden lausunnoista. Tuomaristo on painottanut yleisesti kilpailijoiden musiikillisia taitoja ja karismaattisuutta, joita voitaisiin pitää erikoisina ominaisuuksina. Myös tyylikkään pukeutumisen ja hyvän ulkonäön korostaminen tekee heistä spesiaaleja ja vahvistaa laulajapersoonan näyttävyyttä, josta mm. Grossberg (1995) mainitsee. Tuomariston kautta tulee esiin myös kilpailijoiden ammattilaisuus, mutta ei niin selvästi kuin asiantuntijoiden lausunnoissa, joiden kautta muodostuu kuva määrätietoisista ja vakavasti uraan suhtautuvista finalisteista. Dyer kirjoittaa tähteyden määritelmässään nimenomaan tähden menestykseen vaadittavasta kovasta työstä ja ammattilaisuudesta. Toisaalta mielenkiintoista on se, että lehtiaineistossa tuomaristo on edellyttänyt laulajilta myös lisää harjoittelua eli finalisteja ei ole täysin nostettu lahjojensa puolesta harvinaislaatuiksi. Ristiintainen ja samanaikainen elementti tähden menestyksen edellyttämälle kovalle työlle on Dyerin mukaan onnekas sattuma, mutta tämänkaltaista piirrettä ei ole painotettu laulukilpailijoista kirjoitettaessa.

Ammattilaisuus -aspekti on vahvana myös finalistien yhteisesittelyissä, joissa painotetaan heidän henkilökohtaista urataustansa ja suhtautumistaan menestymiseen laulajana ja kilpailijana. Erikoisuus on tuotu esiin toimittajien arviointien kautta esiintymis- ja laulutaidoista sekä eritoten ulkomuodosta ja olemuksesta. Kiinnostava piirre on myös se, että

hyvä ulkomuoto on yhä enemmän kuulunut etenkin naislaulajajien identiteettiin. Olennaisena osana on yhteisesittelyissä ollut myös yksityiselämän diskurssi, jota voisi pitää Dyerin ja Ellisin mainitseman vastakohtaparin toisena puolena eli tavallisuutena. Kilpailijan asuinpaikan ja harrastusten ilmoittamisen voisi ymmärtää siten, että hän mitä todennäköisimmin elää samankaltaisessa ympäristössä ja yhteiskunnassa kuin "tavalliset" ihmiset. Myös se, että mainitaan hänen siviiliammattinsa, kertoo siitä, että vaikka kilpailija on nyt menestynyt, hän on tehnyt normaalia ansiotyötä kuten muutkin ihmiset. Melkein voisi ajatella, että kenestä vain, putkimiehestä, taksikuskista tai kaupanmyyjästäkin voi tulla menestynyt Tangomarkkinoiden laulufinalisti. Ristiriita on ilmeinen kuitenkin siinä, että muissa yhteyksissä, kuten on jo mainittu, voidaan painottaa laulamiseen liittyvää ammattilaisuutta ja musiikillista lahjakkuutta.

Dyerin mainitsema tähden rakkauselämä (ihmissuhteet, seurustelut, avioliitot, -erot, jne.) tavallisuuden piirteenä esiintyy myös näissä finalistiesittelyissä, samoin kuin maininnat perheestä ja lapsista. Luonteenpiirteiden kuvailu on tuonut lisää syvyyttä itse laulajan henkilökohtaiseen persoonaan, ja lisäksi laulukilpailun ja perhe-elämän sovittaminen on yhdistänyt tietyllä tavalla uran ja yksityiselämän. Finalistiesittelyjen yhteydessä on noussut tärkeä elementti vuodesta 1992, nimittäin ennakkosuosikkien mainitseminen. Vaikka periaatteessa laulajat esitellään tasapuolisina, nostetaan näissä yhteyksissä varsin selvästi joku tai jotkut hieman muita ylemmäksi.

Tällainen tiettyjen finalistien ainutlaatuisuuden korostaminen näkyy myös toimittajien omissa arvioinneissa ja kirjoituksissa. Toimittajat poimivat suosikkeja ja mieleisiään laulajia sekä puuttuvat heidän musiikillisiin kykyihinsä, karismaattisuuteensa tai ulkomuotoonsa. Kaikkein selvimmin "parrasvaloihin nostaminen" näyttäytyy yksittäisten finalistien haastatteluissa, joissa käydään monipuolisesti sekä spesiaalin että arkipäiväisen ihmisen ominaisuuksia.

Tavallisuuden eli yksityiselämän diskurssi on vahvempi kuin finalistiesittelyissä ja vahvempi varsinkin ennestään tuttujen kuin tuntemattomien finalistien tapauksissa. Laulajan henkilökohtainen persoona käsittää ihmissuhteiden lisäksi elämäkokemukset ja -ajatukset sekä luonnekuvaukset. Lisäksi taustatuki, perhe tai avio-, avo- tai seurustelukumppanit saatetaan joissain tapauksissa tuoda mukaan haastatteluihin. Uradiskurssi painottuu vankkaan kokemukseen ja ammattitaitoon. Ainutlaatuisuus toteutuu toimittajien ulkomuodon ja olemuksen arviointien kautta. Tavallisuus — ainutlaatuisuus -vastakohdat ovat kaikkein selvimmin esillä juuri näissä haastatteluissa. Yksityiselämä on monissa tapauksissa olennainen osa, mutta laulukilpailuun liittyvät aiheet ovat samanaikaisesti vahvana esillä.

6.3. Tuttuus vai tuntemattomuus?

Selkeä ristiriita Andrew Goodwinin ja Lawrence Grossbergin ajatuksissa koski tähden historiallista taustaa ja toisaalta historiattomuutta. Goodwinin (1993) mukaan tähteyteen liittyy olennaisesti jatkuvuuden ulottuvuus, kun taas Grossberg (1995) korostaa sitä, että tähti voidaan tehdä välittömästi ilman jatkuvuuden ulottuvuutta. Tämän tutkimuksen lehtiartikkelien perusteella voidaan todeta, että laulufinalistien tähteydessä näkyy kumpaakin ulottuvuutta. Tämä kaksijakoisuus näkyy kaikkein selvimmin niissä tapauksissa, joissa on haastateltu yksittäisiä kilpailijoita.

Tuttuus eli tietynlainen jo aikaisemmin rakennettu mediajulkisuus on saanut painoarvoa 1990-luvulla, kun varsinkin valtakunnallinen lehdistö on poiminut kymmenen finalistin joukosta mieleisiään laulajia. Tämä kuvaa selkeästi Goodwinin tarkoittamaa jatkuvuuden periaatetta. Edellisvuosien tangoprinsit tai -prinsessat, jotka ovat uudestaan kilpailemassa finaalissa, ovat usein saaneet lehdistön huomiota osakseen. Nämä kilpailijat ovat jo ennestään tuttuja, joten lehdistön on helppo jatkaa persoonan rakentamista siitä, mihin se jäi viime kerralla. Tästä

syystä varmastikin näissä tapauksissa on useimmiten pureuduttu enemmän laulajien uran historialliseen puoleen: keikka- ja kilpailukokemuksiin ja päämäärätietoisiin pyrkimyksiin sekä myös yksityiselämän diskurssiin. Tosin ulkonäölliset seikat ovat myös olleet keskeinen puheenaihe monessa tapauksessa. Huomionarvoista on myös se, ettei tuttuus välttämättä aina ole kiehtonut lehdistöä joka vuosi samassa määrin.

Tämän tuttuuden vastakohtana on esiintynyt ennestään tuntemattomien finalistipersoonien esiinnostaminen. Tämä kehityslinja on havaittavissa vasta viimeisimpinä vuosina. Valikointikriteerit ovat yleensä perustuneet tällöin heidän ehkä muista finalisteista poikkeaviin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai huomiota herättävään ulkomuotoon. Tämänkaltaisesta näyttävyydestä Grossberg juuri kirjoittaakin. Pelkästään musiikillisten avujen ja lahjojen kautta ei ole näyttänyt pääsevän esiin, vaan nämä kyvyt mahdollisesti ovat selvinneet yleisölle vasta loppukilpailussa lehtihaastattelun jälkeen. Koska näillä finalisteilla ei ole ollut valmista mediapersoonaa (kuten Susanna Heikki v. 1997 tai Kirsi Ranto v. 1998), heidän identiteettiään on käsitelty pintapuolisemmin kuin tuttujen finalistien. Useimmiten on painotettu ulkoisia avuja, senhetkisiä kilpailutunnelmia tai musiikillista uraa.

Kaikista kymmenestä finalistista on mahdotonta joka vuosi tehdä ainutlaatuisia. Jokainen heistä on päässyt finaaliin oletettavimmin musiikillisten avujensa kautta, joten he kaikki ovat tässä mielessä samalla lähtöviivalla. Siksi kai lehdistö on etsinyt laulajista persoonallisuuksia eli henkilöitä, jotka poikkeavat finalistimassasta muiden ominaisuuksiensa puolesta. Maakuntalehdissä (*Pohjalainen, Ilkka, Aamulehti*) on poimittu mielellään oman paikkakunnan laulajia, mutta iltapäivä- ja aikakauslehdissä ovat selvimmin ilmenneet muut valikointikriteerit.

Miksi sitten lehdistö ylipäätään nostaa puolueellisesti esiin tiettyjä kilpailijoita ylitse muiden?

Voisiko tätä suuntausta pitää jonkinlaisena lehdistön yrityksenä tehdä tähtiä jo ennen kuin kilpailu on ratkennut? Näyttävyyys eli ulkoisen olemuksen korostaminen on selvästi esillä sekä tuttujen että tuntemattomien finalistien haastatteluissa, mikä kuvastaa jonkinlaista erikoislaatuisuuden ja tähtimäisen aineksen painottamista. Epätavallisuuden puolta voimistetaan tämän valikoinnin kautta, jolloin vähemmälle huomiolle jäävät kanssakilpailijat vaikuttavat liian tavallisilta ja persoonattomilta. Väistämättä tulee mieleen ajatus, että jos yksi (tai kaksi) on ylitse muiden, hän on varmasti tähti.

Musiikillinen aspekti ehkä jääkin hiukan muiden persoonaa kuvailevien painotusten varjoon. Laulukilpailussa kilpaileminen on tietenkin tärkein syy mediajulkisuuteen, joten on selvää, että tätä puolta käsitellään. Kuitenkin tämän ulottuvuuden ohella rakentuu tietynlainen persoona ja henkilökuva muidenkin tekijöiden kautta, jolloin musiikilliset tekijät voidaan nähdä vain osana kokonaisuutta.

7. LOPUKSI

Tangomarkkinoiden laulukilpailijoita koskeva lehdistökirjoittelu on muuttunut vuosina 1985-1998 sekä määrällisesti että aiheiden monipuolistumisen kautta. Kun 1980-luvulla laulukilpailua käsiteltiin pääosin paikallisesti, on kirjoittelu 1990-luvun aikana levinnyt kattavammin myös valtakunnallisiin iltapäivä- ja aikakauslehtiin. Alkuvuosien aiheet ovat toistuneet lähes joka vuosi tavalla tai toisella, mutta vuosien aikana rinnalle on ilmestynyt yhä moniulotteisempia näkökulmia ja teemoja.

Huomionarvoinen seikka on se, että jo alusta saakka (tai tarkemmin vuodesta 1986 lähtien) lehdistössä, sekä paikallisissa että iltapäivälehdissä, on nimetty muutamia kilpailijoita ylitse muiden, jotka ovat olleet joko Seinäjoen yleisön, asiantuntijoiden tai myöhempinä vuosina myös toimittajien suosikkeja. Välttämättä ei ole esitelty laulukilpailijoita tasapuolisesti, vaan on ilmoitettu vain yhden tai kahden kilpailijan nimet kymmenen joukosta. Näiden valikoitujen finalistien tarkempi arvioiminen ja kuvailu on ilmestynyt 1990-luvulla.

Selkeä kehitys on tapahtunut laulajapersoonan ja sen julkisuuskuvan monipuolistumisella. Kun ensimmäisinä vuosina finalistit nähtiin lehdistössä kilpailun osanottajina ja keikkailevina laulajina, nykyään finalistin identiteettiin kuuluvat määrätietoiset urasuunnitelmat, vankka kilpailu-, keikkailu-, ja musiikkiopintokokemukset. Hyvä laulutaito, karismaattisuus ja esiintymisvarmuus kuuluvat laulajien persoonallisuuteen. Lisäksi lehdistön luomaan kuvaan sisältyvät ulkomusiikilliset ominaisuudet: tyylikäs (tai naisilla joskus kuningatarmainen) pukeutuminen, siisti hiustyyli, miellyttävä ulkonäkö ja joissain tapauksissa jopa muodokas ruumiinrakenne. Kilpailijoiden persoonaan syvyyttä on tuonut yksityiselämän diskurssi.

Yksi tämän tutkimuksen pääkysymyksenä on ollut se, voiko laulukilpailijoita pitää tähtinä

lehdistökirjoittelun perusteella. Vastaus ei voi olla kovin yksioikoinen. Vaikka laulukilpailijoiden lehdistöjulkisuus on muuttunut vuosien varrella selkeästi myös yksityiselämän ja persoonan monipuolisen kuvailun puolelle, ei heitä välttämättä kaikkia voida pitää yksin omaan tähtinä. Työn ja uran — siis laulukilpailun ja musiikillisen uran — sekä yksityisen persoonan samanarvoisuus ei toteudu niin suurella mittakaavalla kuin mitä tähti-persoonalta ehkä odotetaan. Enemminkin heitä joukkona voitaisiin pitää (hetken aikaa) julkisuudessa toimivina, musiikkialan ihmisinä.

Jonkinlainen tähteyden tai tähtiaineksen korostaminen on kuitenkin havaittavissa toimittajien valitsemien laulukilpailijoiden haastatteluissa, ja nimenomaan niissä artikkeleissa, jotka ovat ilmestyneet valtakunnallisissa iltapäivä- ja aikakauslehdissä. Karkeasti voisi todeta, että näissä tapauksissa laulamisen ja musiikin merkitys ei nouse ensisijaiseksi teemaksi. Sekä tuttujen että ennestään tuntemattomien finalistien kohdalla huomio on kiinnittynyt myös muihin tekijöihin, kuten ulkonäköön tai ura- ja yksityiselämän taustoittamiseen. Tähteyks voi esiintyä joko historiallisena tai historiattomana ilmiönä. Jo ennestään julkisuudessa toimineiden finalistien kokonaisvaltaiseen persoonaan pureudutaan kuitenkin selkeästi yksityiskohtaisemmin kuin tuntemattomien.

Yleisesti laulukilpailijoiden julkisuusarvo on kasvanut huomattavasti 1990-luvun aikana, ja selkeänä kehityslinjana on ollut nostaa yksittäisiä finalisteja yhä tietoisemmin esiin. Lisäksi laulajaidentiteettiin on alkanut sisältyä paljon muutakin kuin vain musiikillista puolta. Laulukilpailijan mediaidentiteetti on ristiriitainen ja monitahoinen, jossa yhdistyvät erikoisuus ja tavallisuus. Tavallisuudesta eli arkipäiväisestä henkilöminästä tehdään spesiaalia ja ainutlaatuista samalla kun lahjakkuus ja huomiota herättävyys toimivat toisena puolena. Ristiriitaiset diskurssit ja niiden painotukset ovat toistuneet ja täten vahvistuneet eri toimijoiden lausunnoissa. Tuomarit ja Tangomarkkinat-organisaation eri osapuolet ovat

toimineet asiantuntijoina, jotka ovat korostaneet kilpailijoiden yleistä ainutlaatuisuutta, lahjakkuutta ja kykyjä. Finalisteille itselleen on annettu mahdollisuus ja velvollisuus kuvailla itseään sekä yksityispersoonana että ammattilaisena.

Laulukilpailijoiden julkisuuskuva lehdistössä on siis monimuotoinen, mutta samoja itsestäänselvyyksiä toistava. Nykyinen suuntaus valita kilpailijajoukosta yksittäisiä laulajia esiin kuvastaa hyvin tämän päivän kulttuurista ajattelutapaa mediassa ja yhteiskunnassa yleensä. Individualistisuus ja persoonallisuus — toisaalta tuttuuden ja toisaalta poikkeuksellisen näyttävyuden muodossa — saavat yhä enemmän huomiota. Asiat ja tapahtumat tuodaan lähemmäksi tavallista ihmistä (lehden lukijaa) muutamien persoonien kautta.

Tämä tutkimus on yrittänyt pureutua tähteyden olemukseen, mutta tähteyden ilmiötä yleensä ei ole helppoa määritellä. Tähdet on yleensä nähty amerikkalaisessa mittakaavassa "elämää suurempina" elokuvatähtinä tai kansainvälisen musiikkiteollisuuden pop- ja rocktähtinä. Tähteys voi ilmetä kuitenkin myös kansallisten rajojen sisäpuolella eikä vain suuren maailman ja suurmassayhteiskunnan ilmentymänä. Tangolaulukilpailijoita Suomen tapaisessa harvaanasutussa, pienessä maassa tulee tarkastella väljempien tähteyden määritelmien mukaan.

Diskurssianalyysi on osoittautunut mielekkääksi tutkimusmetodiksi, joskin sen suoma ylenpalttinen vapaus ja joustavuus on ollut vaarassa muodostua hankaluudeksi. Lehtikirjoittelun monivivahteista todellisuuden rakentamista on vaikea sijoittaa liian jäykkiin kategorioihin. Vaikka analyysin kautta voidaan tuoda päivänvaloon kaavoittuneita ajatusmalleja, on tässä tutkimuksessa voinut tulla esiin se seikka, että tahtomattaankin toistetaan jo olemassa olevia käsityksiä maailmasta ja kulttuurisista ajatusmalleista. Siispä

lienee tarpeellista mainita, että tässäkin kirjallisessa selonteossa on rakennettu todellisuutta tietynlaiseksi ja että tämä todellisuus on vain yksi tulkinta muiden joukossa.

Mielenkiintoinen kohde jatkotutkimuksen kannalta voisi olla perehtyminen kilpailun jälkeiseen lehdistökirjoitteluun vuosina 1985-1998. Tällöin olisi ainutlaatuinen tilaisuus vertailla sitä, miten tähteyden aspektit muuttuvat kilpailua edeltävästä kirjoittelusta. Tähteyden saa mitä todennäköisimmin uusia, syvempiä ja selvempiä ulottuvuuksia voiton jälkeen. Tietysti on muistettava jo tämänkin tutkimuksen osalta, että lehdistön kautta nouseva laulukilpailijoiden julkisuuskuva käsittää vain osan laajempaa mediatodellisuutta, joten laulufinalistien tähteyden määrittelemisen pelkästään tätä kautta ei voi koskaan olla ehdottoman tyhjentävä.

LÄHTEET

Kirjallisuutta

- BUXTON, DAVID 1990: "Rock Music, the Star System and the Rise of Consumerism". *On Record. Rock, Pop, and the Written Word*. (Toim. Simon Frith, Andrew Goodwin). London. Routledge. S. 427-440.
- deCORDOVA, RICHARD 1991: "The emergence of the star system in America". *Stardom. Industry of Desire*. (Toim. Christine Gledhill). London, New York. Routledge. S. 17-29.
- DYER, RICHARD 1979: *Stars*. London. British Film Institute.
- DYER, RICHARD 1991: "A Star is Born and the construction of authenticity". *Stardom. Industry of Desire*. (Toim. Christine Gledhill). London, New York. Routledge. S. 132-140.
- ELLIS, JOHN 1982: *Visible Fictions. Cinema Television Video*. London, New York. Routledge.
- FRITH, SIMON 1996: *Performing Rites. On the value of Popular Music*. New York. Oxford University Press.
- GLEDHILL, CHRISTINE 1991: "Introduction". *Stardom. Industry of Desire*. (Toim. Christine Gledhill). London, New York. Routledge. S. xiii-xx.
- GOODWIN, ANDREW 1993: "Metanarratives of Stardom and Identity." *Dancing in the Distraction Factory. Music Television and Popular Culture*. London. Routledge. S. 98-130.
- GROSSBERG, LAWRENCE 1995: *Mielihyvän kytkennät. Risteilyjä populaarikulttuurissa*. (Suom. ja toim. Juha Koivisto, Mikko Lehtonen, Ensio Puoskari, Timo Uusitupa). Tampere. Vastapaino.
- HAARALA, ARTO 1995: "Musiikkivideo — tähtiaparaatti". *Synteesi*. 3/1995. Helsinki. S. 50-56.
- HARRIS, THOMAS 1991: "The building of popular images: Grace Kelly and Marilyn Monroe". (Julk. 1. kerran v. 1957). *Stardom. Industry of Desire*. (Toim. Christine Gledhill). London, New York. Routledge. S. 40-44.
- JOKINEN, ARJA - JUHILA, KIRSI - SUONINEN EERO 1993: "Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet". *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere. Gummerus kirjapaino Oy. S. 17-47.

JOKINEN, ARJA - JUHILA, KIRSI 1993: "Valtasuhteiden analysoiminen".
Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere. Gummerus kirjapaino Oy. S. 75-108.

Lehtiaineisto

1985

- A 1985: "Seinäjoki havittelee tangoherruutta". *Aamulehti*. 12.7.1985.
HS 1985: "Tangomestaruus ratkeaa". *Helsingin Sanomat*. 12.7.1985.
I 1985: "Tangon kuningas tasaisesta joukosta". *Ilkka*. 13.7.1985.
IL 1985A: "Kenestä Suomen tangokuningas?". *Iltalehti*. 12.7.1985.
IL 1985B: "Ken on uusi tangokunkku, Mertsu, Kauko, Lasse vai...". *Iltalehti*. 13.7.1985.
P 1985: "Tangolaulu miesten heiniä". *Pohjalainen*. 13.7.1985.

1986

- A 1986: "Tangokuninkuus yhtä hulinaa". *Aamulehti*. 11.7.1986.
Apu 1986. 11.7.1986
HS 1986: "Tango tulvii Seinäjoella". *Helsingin Sanomat*. 11.7.1986
I 1986: "Finalistit selvillä". *Ilkka*. 12.7.1986.
IS 1986: "Tangokisasta kahden kauppa". *Ilta-Sanomat*. 12.7.1986.
P 1986Aa: "Joku näistä on Simosen seuraaja". *Pohjalainen*. 11.7.1986.
P 1986Ab: "Orkesteri potkii tangokunkut eloon". *Pohjalainen*. 11.7.1986.
P 1986B: "Kuninkuuskilpa ratkeaa tänään". *Pohjalainen*. 12.7.1986.

1987

- A 1987: "Satumaa saa pian tangokuninkaan". *Aamulehti*. 8.7.1987.
I 1987: "Ruotsista tittelin perään". *Ilkka*. 11.7.1987.
IL 1987: "Ilta on tangon". *Iltalehti*. 10.7.1987.
MN 1987: "Sirpa tanssittaa torikansaa". *Me Naiset*. 26.6.1987.
P 1987A: "Kuninkaalliset kruunataan lauantaina". *Pohjalainen*. 10.7.1987.

1988

- A 1988: "Kuka taitaa tangon parhaiten?". *Aamulehti*. 8.7.1988.
I 1988A: "Kuninkaallisilla riittää vientiä". *Ilkka*. 7.7.1988.
I 1988B: "Dimitri vääntää tangoa ja tankoja". *Ilkka*. 8.7.1988.
I 1988C: "Tango sytytti yleisön kuninkuuskarsinnassa". *Ilkka*. 9.7.1988.
IL 1988: "Tangon taikaa kesäyössä". *Iltalehti*. 8.7.1988.
IS 1988A: "Heikki Hietamies: Tangokisa juonnettava naama vakavana". *Ilta-Sanomat*. 7.7.1988.
IS 1988B: "Klem ja Rissanen Tangomarkkinoiden voittajasuosikit". *Ilta-Sanomat*. 9.7.1988.
P 1988Aa: "Kruunupäät valitaan tästä joukosta". *Pohjalainen*. 7.7.1988.
P 1988Ab: "Plagiointi ei vetele". *Pohjalainen*. 7.7.1988.
P 1988B: "Tangokerma kuorittiin". *Pohjalainen*. 9.7.1988.

1989

- A 1989A: "Turha punnerrus pois, nyt on Tangomarkkinat". *Aamulehti*. 8.7.1989.
A 1989B: "Vihdoinkin tangoa auringossa". *Aamulehti*. 8.7.1989.
I 1989A: "Seinäjoki valmis Tangomarkkinoihin". *Ilkka*. 5.7.1989.
I 1989B: "Eteläpohjalaisilla vahva edustus tangokilpailussa". *Ilkka*. 6.7.1989.
I 1989C: "Vaasalaiset tangosivat finaaliin". *Ilkka*. 8.7.1989.

IS 1989A: "Tangon taitajat nuortuneet". *Ilta-Sanomat*. 7.7.1989.
IS 1989Ba: "Risto ja Arja tangokisan suosikkeja". *Ilta-Sanomat*. 8.7.1989.
IS 1989Bb: "Tango soi suviyössä". *Ilta-Sanomat*. 8.7.1989.
MN 1989: "Sanooko kolmaskerta toden?". *Me Naiset*. 30.6.1989.
P 1989A: "Ketkä perivät tangovaltikat?". *Pohjalainen*. 6.7.1989.
P 1989Ca: "Telkkarissa ei saa töpätä". *Pohjalainen*. 8.7.1989.
P 1989Cb: "Vaasan veri ei vapissut". *Pohjalainen*. 8.7.1989.

1990

A 1990: "Pesispomon tangokoppi". *Aamulehti*. 6.7.1990.
I 1990Aa: "Pohjalaiset menivät tangoateliin". *Ilkka*. 6.7.1990.
I 1990Ab: "Tuomaristolla tukala tehtävä". *Ilkka*. 6.7.1990.
I 1990Ac: "Taidemusiikkia kansalle". *Ilkka*. 6.7.1990.
I 1990Ad: "Jännitys kuuluu kuvaan". *Ilkka*. 6.7.1990.
I 1990Ae: "Tangomarkkinat saavat kiitosta ja kannustusta". *Ilkka*. 6.7.1990.
I 1990B: "Tangokuninkuudesta taistellaan kiivaasti". *Ilkka*. 7.7.1990.
IL 1990: "'Kuinka he voivat myydä tuotetta, jota ei vielä ole'". *Ilta-Sanomat*. 7.7.1990.
IS 1990: "Kirsi ja Jari tangokisan suosikit". *Ilta-Sanomat*. 7.7.1990.
P 1990A: "Tangolaulajissa on myös silmänruokaa". *Pohjalainen*. 5.7.1990.
P 1990B: "Tangokisat käyntiin tulisella lambadalla". *Pohjalainen*. 7.7.1990.

1991

A 1991: "Tanssijat pyörivät Seinäjoella ja Lousianassa". *Aamulehti*. 5.7.1991.
I 1991Aa: "Tangoateliin pääsystä kilpaillaan tosissaan". *Ilkka*. 5.7.1991.
I 1991Ab: "Jaska Mäkynen nyt valmiina voittoon". *Ilkka*. 5.7.1991.
I 1991Ac: "Tangon taitaja osaa ja haluaa ottaa yleisönsä". *Ilkka*. 5.7.1991.
I 1991Ad: "Pohjola ja Enroth ennakkosuosikkeja". *Ilkka*. 5.7.1991.
I 1991B: "Missä lavakarisma?". *Ilkka*. 6.7.1991.
IS 1991A: "Kielensä katkaissut Jaska Mäkynen laulaa Tangomarkkinoilla". *Ilta-Sanomat*. 3.7.1991.
IS 1991B: "Hietamies ei tangoile". *Ilta-Sanomat*. 4.7.1991.
IS 1991C: "Kaija Pohjola ja Jaska Mäkynen ovat Seinäjoen tangosuosikit". *Ilta-Sanomat*. 6.7.1991.
P 1991Aa: "Finaalissa ammattikaartia". *Pohjalainen*. 4.7.1991.
P 1991Ab: "'Kolhut kuuluvat tangoon ja elämään'". *Pohjalainen*. 4.7.1991.

1992

HS 1992: "Tangoille odotetaan 60 000:tä kävijää". *Helsingin Sanomat*. 10.7.1992.
I 1992Aa: "Rajat rikki ja esteet nurin". *Ilkka*. 10.7.1992.
I 1992Ab: "Tulkitseminen on tärkeää". *Ilkka*. 10.7.1992.
I 1992Ac: "Voittajissa pitää olla kuninkaallisuutta". *Ilkka*. 10.7.1992.
I 1992Ad: "Kipin kapin tiptop". *Ilkka*. 10.7.1992.
I 1992Ba: "Tuomaristo yksimielinen". *Ilkka*. 11.7.1992.
I 1992Bb: "Nuoret ja kauniit kisailevat". *Ilkka*. 11.7.1992.
IS 1992: "Tuire ja Mika tangosuosikkeja". *Ilta-Sanomat*. 11.7.1992.
P 1992Aa: "Tangojengi ei kursaile". *Pohjalainen*. 9.7.1992.
P 1992Ab: "Mielenkiintoinen kilpailu tulossa". *Pohjalainen*. 9.7.1992.
P 1992Ac: "Hietsun parina Paula". *Pohjalainen*. 9.7.1992.
P 1992B: "Tangofinaali tiukkaakin tiukempi". *Pohjalainen*. 11.7.1992.

1993

A 1993: "Tangokisa". *Aamulehti*. 9.7.1993.
 Anna 1993: "Heidiltä käy tango leidin ottein". *Anna*. 6.7.1993.
 HS 1993: "Päivän kilpailijat". *Helsingin Sanomat*. 9.7.1993.
 I 1993Aa: "Tästä joukosta löytyy kuningas ja kuningatar". *Ilkka*. 9.7.1993.
 I 1993Ab: "Tangogaala valitsi suosikit". *Ilkka*. 9.7.1993.
 I 1993B: "Tangoilun kolme kuningatar- ja kolme kuningasehdokasta julki". *Ilkka*. 10.7.1993.
 IS 1993: "15-vuotias Heidi on Tangokuningatarsuosikki!". *Ilta-Sanomat*. 10.7.1993.
 P 1993A: "Taas uusi kaartti tangontaitajia". *Pohjalainen*. 8.7.1993.
 P 1993Ba: "Heidi hurmasi tuomarit ja yleisön". *Pohjalainen*. 10.7.1993.
 P 1993Bb: "Heidi ei ole "mie itte"". *Pohjalainen*. 10.7.1993.

1994

A 1994: "Voittajavetoa jo tangostakin". *Aamulehti*. 6.7.1994.
 HS 1994: "Tangomarkkinoissa valitaan [...]". *Helsingin Sanomat*. 8.7.1994
 I 1994Aa: "Yksi heistä on kuningas, yksi kuningatar". *Ilkka*. 7.7.1994.
 I 1994Ab: "Musiikin ammattilaiset arvostavat tangoa". *Ilkka*. 7.7.1994.
 I 1994B: "Jyvät karsittiin akanoista". *Ilkka*. 9.7.1994.
 IS 1994: "Kuka heistä voittaa tangokilpailun". *Ilta-Sanomat*. 9.7.1994
 P 1994Aa: "Tangokisaa arvostetaan". *Pohjalainen*. 6.7.1994
 P 1994Ab: "Varma työ vuodeksi". *Pohjalainen*. 6.7.1994.
 P 1994B: "Tangofiilis huipussaan Seinäjoella". *Pohjalainen*. 8.7.1994.
 P 1994C: "Tangosaunasta kuusi jatkoon". *Pohjalainen*. 9.7.1994.

1995

A 1995: "Tango tukkii Seinäjoen". *Aamulehti*. 8.7.1995.
 Apu 1995: "Kuninkaallista ainesta". *Apu*. 7.7.1995.
 I 1995Aa: "Tangofinalistit matkalla kuninkaallisten kaartiin". *Ilkka*. 6.7.1995
 I 1995Ab: "Tangotuomariston työ nostaa hien". *Ilkka*. 6.7.1995.
 I 1995Ac: "Perjantai-iltana selviää homman nimi". *Ilkka*. 6.7.1995.
 I 1995Ca: "Miehet naisia vahvempia". *Ilkka*. 8.7.1995.
 I 1995Cb: "Askelta lähempänä kruunua". *Ilkka*. 8.7.1995.
 IL 1995: "Tangokuninkaallisista pelataan voittajavetoa". *Ilta-Sanomat*. 7.7.1995.
 IS 1995A: "'Neljäs yritys olisi jo pateettista'". *Ilta-Sanomat*. 7.7.1995.
 IS 1995B: "Heistä valitaan illan kuninkaalliset". *Ilta-Sanomat*. 8.7.1995.
 P 1995Aa: "Kruunupäille on aina tilaa". *Pohjalainen*. 6.7.1995.
 P 1995B: "Kilpailujännitys vain tiivistyy". *Pohjalainen*. 8.7.1995.

1996

A 1996: "Pirkanmaalle tarjolla kaksi kuningasta". *Aamulehti*. 10.7.1996.
 Apu 1996: "Ennakkosuosikin paineet". *Apu*. 12.7.1996.
 I 1996Aa: "Finalistit alkukesän merituulella". *Ilkka*. 11.7.1996.
 I 1996Ab: "Tasaväkisempää kuin vuosi sitten". *Ilkka*. 11.7.1996.
 I 1996Ac: "Karsinnasta se alkaa". *Ilkka*. 11.7.1996.
 I 1996Ad: "Eija tuomaroj jo toistamiseen. Tasaväkisempää kuin vuosi sitten". *Ilkka*. 11.7.1996.
 I 1996B: "Sää kirkastuu ja finalisteilla kaikki hyvin". *Ilkka*. 12.7.1996.
 I 1996Ca: "Haastajia ja konkareita". *Ilkka*. 13.7.1996.

I 1996Cb: "Tangon kolmen kärjestä löytyvät etukäteen odotetut nimet". *Ilkka*. 13.7.1996.
 I 1996Cc: "Riitta seisoo Henrinsä takana". *Ilkka*. 13.7.1996.
 IL 1996A: "Taas tapahtuu kumous tangovaltakunnassa". *Iltalehti*. 10.7.1996.
 IL 1996B: "Ennakkosuosikit raivasivat tiensä tangofinaaliin". *Iltalehti*. 13.7.1996.
 IS 1996A: "He ovat tänään tulella". *Ilta-Sanomat*. 12.7.1996.
 IS 1996B: "Kokenut konkari vai nuori tulokas?". *Ilta-Sanomat*. 13.7.1996.
 P 1996A: "Nuoruus vai kokemus?". *Pohjalainen*. 11.7.1996.
 P 1996Ba: "Ei kun kahta kauheemmin". *Pohjalainen*. 12.7.1996.
 P 1996Bb: "Pohjalaiset taistoon tosissaan". *Pohjalainen*. 12.7.1996.
 P 1996Ca: "Paplareissa lavalle". *Pohjalainen*. 13.7.1996.
 P 1996Cb: "Henri oli kiltti kloppi". *Pohjalainen*. 13.7.1996.

1997

A 1997A: "Ritari lyödään kuninkaaksi, kuningatar komistui Kolarissa". *Aamulehti*. 10.7.1997.
 A 1997B: "Yleisö luotti entisiin tangoperillisiin". *Aamulehti*. 12.7.1997.
 Apu 1997: "Seksikkäät suosikit". *Apu*. 4.7.1997.
 HS 1997A: "Seinäjoella tangotaan jo kymmenettä kertaa". *Helsingin Sanomat*. 7.7.1997.
 HS 1997B: "Vuoden tangohuipennus". *Helsingin Sanomat*. 12.7.1997.
 I 1997A: "Kymmenen kurkotusta tähtiin". *Ilkka*. 10.7.1997.
 I 1997Ba: "Kaikki finalistit laulutunnille". *Ilkka*. 12.7.1997.
 I 1997Bb: "Tasaisia tangolaulajia". *Ilkka*. 12.7.1997.
 I 1997Bc: "Kuninkuus on meidän". *Ilkka*. 12.7.1997.
 IL 1997Aa: "Tangofinalistit 1997". *Iltalehti*. 11.7.1997.
 IL 1997Ab: "Tangonkumoukselliset kohtalaisia". *Iltalehti*. 11.7.1997.
 IL 1997B: "Tango". *Iltalehti*. 12.7.1997.
 IS 1997: "Sekoitus nuoruutta ja kokemusta". *Ilta-Sanomat*. 12.7.1997.
 P 1997Aa: "Kenen kantti kestää loppuun asti?". *Pohjalainen*. 10.7.1997.
 P 1997Ab: "Voi mitä kauhtanoita!". *Pohjalainen*. 10.7.1997.
 P 1997Ac: "Eino Grön on Suomen tangokeisari". *Pohjalainen*. 10.7.1997.
 P 1997Ad: "Taas on tangon taika". *Pohjalainen*. 10.7.1997.
 P 1997B: "Tangokuninkuudesta pohjalaismittelö". *Pohjalainen*. 12.7.1997.

1998

A 1998A: "Kupsahdus kuninkaaksi, tai mustat silmät". *Aamulehti*. 9.7.1998.
 A 1998B: "Tangofinaalista prinssien kisa". *Aamulehti*. 11.7.1998.
 Apu 1998: "Kuninkaalliset kirjoittaisivat rakkaudesta". *Apu*. 10.7.1998.
 HS 1998: "Ritarista tuli prinssi muttei kuningasta". *Helsingin Sanomat*. 6.7.1998.
 I 1998A: "Kuusi uutta tähteä syntyy joka kesä". *Ilkka*. 8.7.1998.
 I 1998Ba: "Kuninkaallisia ei ole valittu". *Ilkka*. 9.7.1998.
 I 1998Bb: "Tuomaristo arvioi ääntä, tulkintaa ja olemusta". *Ilkka*. 9.7.1998.
 I 1998C: "Lyhyesti tangoja". *Ilkka*. 10.7.1998.
 I 1998Da: "Karsinta oli nuorekas ja tasokas". *Ilkka*. 11.7.1998.
 I 1998Db: "Kuusi onnellista kilpailee kruunusta". *Ilkka*. 11.7.1998.
 IL 1998A: "Kumous taas edessä tangovaltakunnassa". *Iltalehti*. 7.7.1998.
 IL 1998B: "Dimitri Sjöberg löi vetoa häviönsä puolesta". *Iltalehti*. 9.7.1998.
 IS 1998A: "Parhaimmat kaverit, pahimmat kilpailijat". *Ilta-Sanomat*. 10.7.1998.
 IS 1998Ba: "'Olen haaveillut pienestä pitäen olevani täällä". *Ilta-Sanomat*. 11.7.1998.
 IS 1998Bb: "'Luonnollisuus on valttia'". *Ilta-Sanomat*. 11.7.1998.
 P 1998Aa: "Yksi kruunu, monta unelmaa". *Pohjalainen*. 9.7.1998.
 P 1998Ab: "Yritys hyvä kymmenen". *Pohjalainen*. 9.7.1998.

P 1998Ac: "Oinonen äänestää voittajaa". *Pohjalainen*. 9.7.1998.
P 1998Ad: "Ja vielä kerran, Heikki Hietamies". *Pohjalainen*. 9.7.1998.
P 1998Ae: "Tangoa ja klassista sulassa sovussa". *Pohjalainen*. 9.7.1998.
P 1998Af: "Dimitri on vahva ennakkosuosikki". *Pohjalainen*. 9.7.1998.
P 1998Ba: "Puoli valtakuntaa odottaa". *Pohjalainen*. 11.7.1998.
S 1998: "Löin vetoa itseäni vastaan!" *Seura*. 10.7.1998

Toimintakertomukset

TMTK 1985: Tangomusiikin edistämisyhdistyksen toimintakertomus 1985. 20.1.1986.
Seinäjoki.

TMTK 1986: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1986. 26.1.1987.
Seinäjoki.

TMTK 1987: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1987. 11.1.1988.
Seinäjoki.

TMTK 1988: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1988. 30.1.1989.
Seinäjoki.

TMTK 1989: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1989. 15.12.1989.
Seinäjoki.

TMTK 1990: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1990. 11.12.1990.
Seinäjoki.

TMTK 1991: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1991. 10.12.1991.
Seinäjoki.

TMTK 1992: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1992. 1992.
Seinäjoki.

TMTK 1993: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1.9.1992 -
31.8.1993. Seinäjoki.

TMTK 1994: Tangomusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1.9.1993 -
31.8.1994. Seinäjoki.

TMTK 1995: Tango- ja viihdemusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1.9.1994
- 31.8.1995. Seinäjoki.

TMTK 1996: Tango- ja viihdemusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus 1.9.1995
- 31.10.1996. Seinäjoki.

TMTK 1997: Tango- ja viihdemusiikin edistämisyhdistys r.y:n toimintakertomus
1.11.1996 - 31.10.1997. Seinäjoki.

TMTK 1998: Seinäjoen Tangomarkkinat Oy. Hallituksen toimintakertomus 6.8.1997 -

31.12.1998. Seinäjoki.

Haastattelut

KULMALA, SEPPO 1999: Toimitusjohtaja, Auraviihde. Seinäjoki 23.2.1999.

LINTALA, LASSE 1999: Taiteellinen johtaja, Tangomarkkinat. Seinäjoki 23.2.1999

OINONEN, ARI 1999: Musiikkipäällikkö, MTV3. Helsinki 16.2.1999.

PITKÄKOSKI, REIJO 1999: Toimitusjohtaja, Tangomarkkinat Oy. Seinäjoki 24.2.1999.

Nauhat

MTV 1986: Tangomarkkinat. MTV. 11.7.1986.

MTV 1990: Tangomarkkinat. MTV. 6.7.1990.